Liviu Tofan
Stejărel Olaru

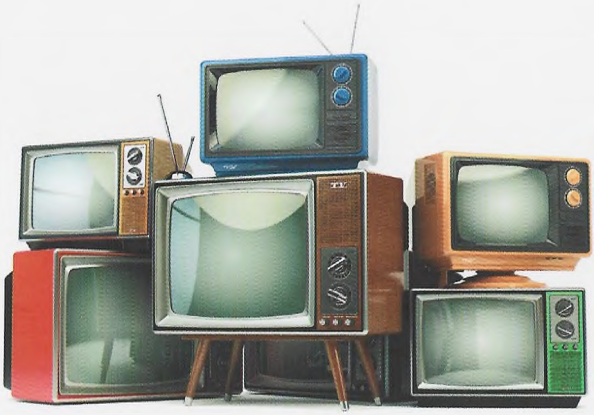

A FOST CA-N FILME

Cea mai mare afacere a Securității

Cu amintiri împărtășite de IRINA-MARGARETA NISTOR și DORIN TUDORAN

ISTORIE

LIVIU TOFAN a lucrat 20 de ani în redacția românească a Radio Europa Liberă, între 1973 și 1994, avansând de la redactor de știri la șef al secției de Știri și director-adjunct. Ca autor de cărți, a publicat *A patra ipoteză. Anchetă despre o uluitoare afacere de spionaj* (Polirom, 2012), *Șacalul Securității. Teroristul Carlos în solda spionajului românesc* (Polirom, 2013), *Ne-au ținut în viață. Radio Europa Liberă 1970-1990* (Omnium, 2021) și *Antologia Radio Europa Liberă. 101 Contribuții (1956-1990)* (Omnium 2021). Este și realizator de filme documentare, filmul *Brașov 1987. Doi ani prea devreme*, obținând Premiul UCIN 2017 pentru cel mai bun film documentar de televiziune. Cel mai recent film documentar al său este *Cazul inginerului Ursu* (2023), regizat împreună cu Șerban Georgescu.

STEJĂREL OLARU este istoric și autor. Printre volumele publicate se numără *Ziua care nu se uită. 15 noiembrie 1987, Brașov* (în colab., Polirom, 2003; 2017), *Cei cinci care au speriat Estul. Atacul asupra Legației RPR de la Berna (februarie 1955)* (Polirom, 2003), *Stasi și Securitatea* (în colab., Humanitas, 2005), *Agentul nostru Victor* (Polirom, 2018), *Maria Tănase. Artista, omul, legenda* (Corint, 2019) și *Nadia și Securitatea* (Omnium, 2021).

Liviu Tofan
Stejărel Olaru

A FOST CA-N FILME

Cea mai mare afacere a Securității

Cu amintiri împărtășite de IRINA-MARGARETA NISTOR și DORIN TUDORAN

EDITURA OMNIUM
BUCUREȘTI • 2024

Redactor: Alexandra Cica
Design copertă: Cristina Aprodu
Ilustrație copertă: © by GettyImages (Bet_Noire/625924920)
DTP: Simona Rădulescu

Tipărit la 4 Colours Advertising

Liviu Tofan, Stejărel Olaru
A fost ca-n filme. Cea mai mare afacere a Securității
© 2024 Liviu Tofan, Stejărel Olaru
All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin Editurii Omnium, parte a Grupului Editorial Epica.

ISBN: 978-630-6616-10-7

București, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TOFAN, LIVIU
A fost ca-n filme : cea mai mare afacere a Securității / Liviu Tofan, Stejărel Olaru ; cu amintiri împărtășite de Irina-Margareta Nistor și Dorin Tudoran. - București : Omnium, 2024

ISBN 978-630-6616-10-7

I. Olaru, Stejărel
II. Nistor, Irina-Margareta (postf.)
II. Tudoran, Dorin (postf.)

351.746.1
621.397

Această carte a fost publicată cu sprijinul IICCMER.
Conținutul ei nu reflectă în mod necesar poziția IICCMER.

IICCMER
Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc

Cea mai mare afacere a Securității

Probabil cea mai mare. Foarte probabil. Fapt e că Securitatea a fost implicată în multe afaceri în anii regimului comunist, unele mai dubioase decât altele, și despre care nu știm încă decât foarte puțin. Ca afaceri mari din acea perioadă, în valoare de zeci și sute de milioane de dolari, cunoaștem, de pildă, vânzarea de evrei și etnici germani[1], dar ele nu au fost afaceri ale Securității, ci ale statului comunist, doar intermediate și asistate de Securitate. S-a făcut și trafic de arme, de copii (adopții în țări occidentale pe dolari), s-au înlesnit operațiuni mafiote de contrabandă, s-au traficat documente falsificate etc., dar toate acestea „pe relația externă", ca să folosim terminologia Securității. Acum, vă vom dezvălui o afacere derulată doar pe teritoriul României, controlată total și exclusiv de Securitate, afacere din care au rezultat în final peste un

[1] Aprobarea emigrării acestora în schimbul unor sume de bani plătite de statul Israel, respectiv de Germania Occidentală, în conturile statului comunist român. Vezi detalii în Radu Ioanid, *Securitatea și vânzarea evreilor. Istoria acordurilor secrete dintre România și Israel*, Editura Polirom, Iași, 2015, sau Florica Dobre, Florian Banu, Luminița Banu, Laura Stancu, *Acțiunea „Recuperarea", Securitatea și emigrarea germanilor din România (1962-1989)*, Editura Enciclopedică, București, 2011.

miliard de lei (respectiv zeci de milioane de dolari). În timpul regimului comunist din România, nu a existat o afacere clandestină mai amplă, mai profitabilă și mai reușită ca aceasta. O afacere privată a Securității, destinată îmbogățirii personale a participanților.

Aparentul paradox – afacere privată a Securității – se explică relativ simplu. A fost privată pentru că, la prima vedere, a aparținut unui cetățean oarecare, un „particular", cum se spunea. Și s-a produs în locuința lui. O locuință ceva mai mare, e drept: o vilă din zona Dorobanți-Florească, aproape de cartierul Primăverii al nomenclaturii comuniste și la doi pași de reședința lui Nicolae Ceaușescu. Zona cea mai controlată și supravegheată de Securitate din toată țara. Și tocmai aici, sub nasul lor, afacerea privată a lui Dorel din strada Locotenent Aviator Șerban Petrescu a funcționat nestingherită ani de zile, producând echivalentul a un milion de dolari pe lună[2]. Cum a fost posibil?

Așa îi spuneau amicii, Dorel. Pentru ceilalți era „domnul inginer Teodor Zamfir". Uneori se recomanda singur, cu mare îndrăzneală și insolență, drept „colonelul Zamfir". De fapt, nu era nici chiar inginer, nici prea domn și în niciun caz colonel. În schimb, era multe altele (mai ales Dorel). La bază era un delincvent și afacerist înnăscut, combinație destul de frecvent întâlnită și predestinată unei existențe de interlop (sau de politician, în democrație[3]). Doar că pe vremea aceea nu puteai fi mare interlop și rămâne simultan în libertate decât cu voie de la Miliție sau Securitate, respectiv în colaborare cu

[2] Estimare făcută luând în considerare cursul de schimb oficial al acelor ani.
[3] În numeroase cazuri dovedite, de notorietate publică.

acestea. Sau chiar sub tutela Securității, cum a fost cazul lui Teodor Zamfir, zisul Dorel. În numita vilă, evaluată la peste un milion de lei (în epocă) și pe care o cumpărase „cu banii jos", funcționau neîncetat, zi și noapte, aproximativ 150 de aparate videorecorder care copiau filme străine. Asta se petrecea la mansardă, în „laborator", cum îi spunea „patronul". La demisol, Irina-Margareta Nistor devenea „vocea filmelor" lucrând de zor la traducerea/dublarea casetelor originale, din engleză și franceză, în limba română.

Da, aceasta era afacerea. Cunoscută ca fenomenul casetelor video din anii 1980, adevărată manie națională într-o perioadă de privațiuni extreme, de neimaginat în zilele noastre. Pentru cei care au deschis aparatele mai târziu, cei trei F – foame, frig, frică – sunt pecetea acelor vremuri, un *watermark* de neșters. Din închisoarea în aer liber numită România socialistă, cei mai mulți cetățeni puteau „evada" în doar două moduri: fie ascultând Radio Europa Liberă, pentru informare, fie vizionând filme străine pe casete video, pentru divertisment, un fel de anesteziere. Practici clandestine amândouă. „Gura de oxigen", expresie aplicată Europei Libere de ascultătorii sufocați de propagandă și cenzură, s-a extins atunci asupra casetelor video. Doar că, spre deosebire de Europa Liberă, această „gură de oxigen" nu venea de la americani, ci de la Securitate. Care o făcea în cu totul alt scop, unul pur mercantil. Securitatea era o instituție profund coruptă. Daunele colaterale în sens ideologic nu o mai preocupau la acel moment. Securiștii se chiverniseau pentru viitor. Fenomenul casetelor video a fost, probabil, și un indicator al descompunerii regimului ceaușist.

***

Numai oamenii verificați aveau acces la vila din Florească. Dorel nu trata decât cu angrosiști de încredere. Veneau din toată țara, zilnic, și cumpărau până la 100 de casete la fiecare vizită. Un pachet de 100 000 de lei avea cam 30 cm înălțime. Nu se numărau, era pe încredere. Prețul unei casete era de 1 000-1 200 de lei[4]. Scump, dar merita. Doar de la Dorel puteai obține casete de bună calitate cu filme noi și, mai ales, dublate în limba română, ceea ce era esențial pentru o distribuție de masă. Angrosiștii la rândul lor aveau rețele în toate marile orașe, de unde se distribuia mai departe în localitățile mai mici. Multiplicarea casetelor continua pe plan local, se făceau copii după copii, pe diverse paliere de distribuție, însă calitatea acestora era tot mai proastă. Se vindeau oricum ca pâinea caldă, cu 300-500 de lei bucata. Avea lumea bani, pentru că nu avea pe ce să-i cheltuiască.

„La video" se mergea noaptea. În casele celor care aveau televizor color și aparat video (numit și magnetoscop) se adunau până la douăzeci de persoane la un film (sau două, sau trei, unul după altul). Era gratis pentru prieteni, altfel costa 10-20 de lei de persoană și film, 50 sau chiar 100 (în funcție de mediu și prestație). Mulți și-au făcut din asta o sursă bună de venit. Sigur că o astfel de activitate presupunea și niște investiții. Un televizor color era scump și greu de procurat. Erau aduse din afară, *second-hand* de regulă. În țară, televizoare color s-au produs abia după 1983 și se găseau cu mare dificultate, cu liste de așteptare și cu pile (sau șpagă, sau cu amândouă), pe deasupra fiind și foarte

[4] Preț numit de Zamfir în dialogul cu autorii și confirmat din mai multe surse.

scumpe, circa 18 000 de lei. Și mai greu era cu aparatele video. Costau între 25-35 000 de lei, doar *player*, și 50-70 000 de lei, *recorder*, cele care puteau să și înregistreze, nu doar să redea. Venitul mediu anual al unui român era de circa 35 000 lei. Cu 70 000 de lei puteai să cumperi o Dacia, mașina de vis a oricărui român. Problema era că, oricât de scumpe ar fi fost aparatele video, ele nu se găseau în comerțul oficial. Statul român nu producea și nu vindea așa ceva. Tolera însă piața gri. Se găseau, mai rar, în așa-numitele Shop-uri[5], magazinele pe valută forte (dolari, de pildă, pe care un cetățean român nu avea voie să îi dețină). Dat fiind faptul că fenomenul video a crescut la scară națională în a doua jumătate a anilor 1980, numărul aparatelor video intrate în țară trebuie să fi fost foarte mare. „În țara noastră există deja un număr relativ mare de aparate neprofesionale pentru reproducerea la domiciliu a imaginii și sunetului înregistrate pe casete, acest număr fiind în continuă creștere", putem citi în prefața cărții cu titlul „Videocasetofoane", din 1987[6].

De regulă, aparatele erau trimise din Occident de rude și prieteni (și pentru care se plătea vamă de mii de lei), sau

[5] Magazine înființate în rețeaua „Comturist" în special pentru turiștii străini care vizitau România și în care se vindeau mărfuri considerate exclusiviste, importate din vestul Europei, America de Nord sau Japonia. Rețeaua era controlată de Ministerul Comerțului Exterior și de Ministerul Turismului, magazinele fiind deschise în cele mai multe dintre hotelurile vremii. Produsele erau diverse, precum alcool, tutun, parfumuri, încălțăminte, îmbrăcăminte, aparate de radio, televizoare, calculatoare, frigidere, chiar și autoturisme Dacia. Produsele se vindeau exclusiv în valută și doar cetățenii străini sau cetățenii români care lucrau în străinătate și dețineau în mod legal valută puteau să cumpere astfel de bunuri.

[6] Mihai Băsoiu, Mircea Rădoi, Radu Mateescu, *Videocasetofoane*, Editura Tehnică, București, 1987.

erau aduse de marinari, sportivi, artiști, șoferi de tir, piloți etc. (mai puțin vămuite). Comercializarea se făcea la vedere, prin anunțuri în *România liberă* (și ziare locale), sau prin consignații. Nu ar fi fost nicio problemă pentru Securitate să interzică asemenea anunțuri și să blocheze acest comerț dacă ar fi vrut. Sau să interzică pur și simplu introducerea aparatelor tip VCR (*Video Cassette Recorder*) în România. Nu s-a întâmplat însă nimic. În timp ce mașinile de scris trebuiau declarate și înregistrate de posesorii lor la Miliție[7], videocasetofoanele erau „la liber".

Fenomenul video al anilor 1980 a fost interpretat în cele mai diverse feluri. Era o supapă, credeau cei mai mulți, o supapă pe care Securitatea o tolera având în vedere starea de profundă nemulțumire a populației din cauza condițiilor de trai extrem de grele – alimente pe cartelă, frigul ucigător din case iarna, întreruperea curentului electric, cozile uriașe la orice, de la carne la benzină și hârtie igienică... S-a speculat cu privire la caracterul subversiv al fenomenului, de subminare a regimului comunist prin expunerea în masă a românilor la calitatea vieții occidentale etalată în acele filme, la bunăstarea și libertatea oamenilor din „capitalismul putred". Admirând clandestin acele imagini ca de vis, participanții „la video" aveau impresia că dau cu tifla regimului și „fentează" Securitatea. Părea că regimul nu mai era capabil să controleze situația, să se impună și să aplice măsuri drastice împotriva fenomenului video. Doar că, pentru așa ceva, regimul depindea de Securitate în primul rând. Iar Securitatea – ne referim la un grup restrâns

[7] Vezi *Decret al Consiliului de Stat nr. 98/1983.*

de ofițeri superiori din departamentul de spionaj al Securității, cu poziții de putere și control excepționale – avea socotelile ei. „Epoca de aur" s-a dovedit, pentru unii, realmente aurită.

Ați venit la momentul potrivit, momentul de mare plictis al trăirii.[8]

Foarte discret în toți cei 30 de ani de la revoluție, Teodor Zamfir nu a vorbit niciodată cu presa. Nu și-a dorit publicitate, era a doua sa natură să rămână „sub radar". Un deranj major l-a constituit documentarul *Chuck Norris vs. Communism*[9], la care nu a vrut să colaboreze. Zamfir a fost înregistrat pe ascuns, dar la final realizatorii documentarului i-au mărturisit fapta și a acceptat ca înregistrările să fie redate în film. Vocea îi poate fi auzită în câteva secvențe, din *off*. Doar la final își arată fața, dar fără să vorbească. Oricum, filmul nu i-a plăcut deloc: *Nu e adevărat niciun pic.*

Introducerea la Zamfir ne-a făcut-o chiar Irina-Margareta Nistor, eroina filmului menționat. Am cunoscut atunci, într-o zi de februarie a anului 2020, un bărbat în putere în ciuda vârstei – avea 76 de ani –, nu prea înalt, cu un chip neplăcut,

[8] Toate convorbirile cu Teodor Zamfir au fost înregistrate și se află în posesia autorilor. Afirmațiile sale sunt redate *italic* în volum.

[9] *Chuck Norris vs. Communism*, documentar realizat în 2015, în regia Ilincăi Călugăreanu. Filmul tratează subiectul importului ilegal de filme pe casete VHS în România în anii 1980.

ceva între gargui și satir. Foarte amabil, dar distant în același timp, și cu efuziuni poetico-filosofice bizare. La începutul discuției noastre a încercat să fie cumpătat în expunere, însă curând i-a ieșit la iveală stilul logoreic și am înțeles repede că era genul care știe să manipuleze prin discurs. O mască.

Nu a părut surprins când i-am spus că îi citiserăm dosarul de la Securitate. S-a recunoscut imediat în „Zaharia", numele conspirativ din dosar. Apoi a tot vorbit: *Ați venit la momentul potrivit, momentul de mare plictis al trăirii*, ne-a spus. Probabil că se plictisea realmente, nu-l mai căutau mulți – *Știți ce înseamnă să nu sune telefonul niciodată?* Stătea la Tezaal, clubul lui (dezafectat) cu trei etaje din zona Domenii, în apropierea Bisericii Cașin, și își omora timpul cu înregistrarea și catalogarea de clipuri muzicale vizionate pe o plasmă imensă (*„Sexbomb" cu Tom Jones mi-a schimbat viața!*). Un etaj întreg părea să fie apartamentul său personal: cu un birou-salon uriaș, bucătărie, vestiar, baie și dormitor (plus sală de fitness la demisol). Era acolo toată ziua, adesea și noaptea, nu prea mai mergea la vilă. Tot acolo ne-am întâlnit și noi, mai multe zile la rând. A fost, cum a formulat-o el de la început, *O perioadă în care o să dansăm*. Voia să conducă el, desigur.

Nu s-a așezat pe scaun niciodată la întâlnirile noastre. Stând în picioare și privindu-ne de sus, avea probabil senzația că ne domină, că stăpânește situația și, în definitiv, că el, mentorul, ne îngăduie să intrăm într-o lume puțin cunoscută. Permanent mergea un televizor cu sunetul dat tare. Am dedus că acesta era fundalul lui sonor obișnuit, probabil că într-o stare de liniște nu și-ar fi putut suporta propriile gânduri, ceva trebuia să-l distragă.

Unii l-au descris drept un geniu. Ezităm totuşi să-l numim inteligent pentru că ne e greu să-i asociem o trăsătură de caracter care să rezoneze pozitiv cu inteligenţa. Părea mai curând un prădător viclean şi versat. O busolă morală nu avea, l-ar fi stânjenit teribil în excepţionala sa carieră infracţională. Vorbind despre una sau alta, despre unul sau altul, făcea din alb negru şi din negru alb cu o lejeritate şocantă: nu el l-a spionat pe Dorin Tudoran[10], acesta l-a spionat pe el, Tudoran era omul Securităţii, ca şi Nicolae Manolescu[11]; nu Securitatea l-a recrutat pe el, el a recrutat Securitatea – *Ei au fost în slujba mea, nu eu în slujba lor* şi tot aşa. *Eu nu discut în termeni de bine şi rău* era una dintre formulele sale de relativizare prin care încerca să se elibereze de povara trecutului. „O capodoperă a diversiunii" l-a numit scriitorul Dorin Tudoran (veţi vedea de ce), şi „un personaj de roman". Prietenia era o noţiune pe care Zamfir o aplica exclusiv relaţiei sale cu securiştii şi miliţienii. Un prieten adevărat nu a avut probabil niciodată, cel puţin nu a pomenit vreunul.

Nu ştia nicio limbă străină şi nu părea să fi citit la viaţa lui vreo carte bună, cum se spune, nu era genul. *Mi-am format vocabularul citind Scânteia*[12] *în detenţie*, ne-a spus el la modul

[10] Dorin Tudoran (n. 1945), poet, scriitor şi publicist, disident politic. În 1985 s-a stabilit în SUA.

[11] Nicolae Manolescu (n. 1939), scriitor, critic şi istoric literar. Din 2005 este preşedintele Uniunii Scriitorilor din România.

[12] Ziar al Partidului Comunist din România, tipărit ilegal între 15 august 1931 şi octombrie 1940. A fost reeditat începând cu 21 septembrie 1944, de data aceasta în legalitate, devenind principalul ziar al României comuniste, unde se publicau cu prioritate textele de partid şi campaniile de propagandă.

serios. O bibliotecă nu am văzut la el, în schimb avea o colecție bogată de DVD-uri cu filme. Nu mai avea nicio casetă video.

Se credea providențial, un hărăzit, o ființă specială: *Sunt un hibrid... praf de stele.* Insista pe miraculosul care l-ar fi ajutat în diverse împrejurări, dădea exemple cu intervenția divină a unor *călăuze astrale.* Se raporta frecvent la personalități ca Freud, Napoleon, Einstein, Tesla: *Și prin mine se exprimă actul Creației.* Pare că își concepuse o lume fantastică în care se simțea confortabil în raport cu realitatea sordidă a vieții lui, o lume în care își putea ostoi complexele. Acestea răbufneau ocazional prin expresii precum *un derbedeu ca mine*; *un șmecheraș care face bani*; *toată viața mea e infracțiune.* Apoi, iarăși: *Discuția asta cu mine ajunge la Cer; După ce stați de vorbă cu mine, veți conștientiza show-ul trăirii.*

Cu destulă reticență s-a lăsat fotografiat de noi o singură dată și ne-am prefăcut că nu i-am simțit jena. A fost de acord să înregistrăm convorbirile, dar a refuzat să-l filmăm. Până la ultima discuție, când, surpriză: s-a declarat de acord să facem un nou film, dar de această dată unul bun, care să-i spună povestea adevărată. Nu a mai fost cazul. Nu că n-ar fi fost un proiect interesant.

Toată viața mea e o minune.

Sunt tot cuvintele lui. Acum, chestia asta cu minunile e foarte discutabilă, se știe. Iar prima parte a vieții lui Teodor Zamfir nu a fost tocmai minunată[13]. S-a născut pe 11 iulie 1944 în comuna Livezeni din județul Hunedoara. O familie modestă, cu tatăl maistru mecanic, mama casnică și o soră mai mare. La București, unde familia se mută în speranța unui trai mai bun, el merge la școală... când merge. Nu prea l-a tentat cartea. Ajunge totuși în 1958 la liceu („Mihai Viteazul"), unde printre colegii săi se număra și tânărul Dorin Tudoran, viitorul poet și disident – o relație în care îl vom reîntâlni peste ani pe Dorel ca agent al Securității. În 1961, din cauza absențelor nemotivate și a diverselor golănii, Dorel este mutat la Liceul „George Coșbuc". Nu apucă însă să termine clasa a X-a pentru că este arestat („furt din avutul obștesc") și condamnat la 8 luni de închisoare corecțională. De mic copil s-a simțit tentat să fure, ne-a mărturisit el (inițial din poșeta mamei, câte cinci lei când se întorcea de la piață). Condus de mama sa, pășește în închisoarea Văcărești pe 11.07.1962, ziua în care împlinea

[13] Vezi Anexa 2.

18 ani – un debut semnificativ în viața de adult. Trece apoi prin centrele de detenție din Periș, Brăila și Chiscani, unde i se conturează profilul de delincvent.

Eliberat în decembrie 1962, Dorel se angajează montator radio la Întreprinderea „Electronica" (Victoria) prin mijlocirea tatălui său, care lucra și el acolo. Face o calificare de tehnician electronist (foarte utilă mai târziu) și reia liceul la fără frecvență.

Anul 1966 este important nu doar pentru că Dorel își ia bacul. Sora sa Maria, cu înclinație spre studiu și matematică, și ajunsă asistent universitar la Facultatea de Matematică a Universității București, se căsătorește cu Viorel Bodnăraș, fiul generalului Emil Bodnăraș, personaj din prima garnitură a conducerii comuniste. La momentul respectiv, fostul ministru al Apărării Naționale din perioada lui Gheorghiu-Dej era un colaborator loial al lui Ceaușescu și deținea funcția de prim-viceprim-ministru. În siajul lui Bodnăraș, personaj extrem de influent, Dorel s-ar fi putut lansa într-o carieră deosebită. Când colo, pe 1 august 1966, el este arestat.

Inițial, a reușit să fugă de sub escortă, ne-a povestit el. Dar s-a predat singur după câteva zile, realizând că nu are cum să se ascundă. A fost condamnat la 16 ani de închisoare (muncă silnică) pentru furt din avutul obștesc cu un prejudiciu de 166 142,39 de lei, cum am găsit în documente. Dar, potrivit altor informații, prejudiciul ar fi fost mult mai mare, de circa 800 000 de lei, ceea ce ar explica faptul că, la prima pronunțare, primise chiar 24 de ani – ca pentru o infracțiune considerată deosebit de gravă. Se pare că o intervenție a cuscrului Bodnăraș a determinat reducerea considerabilă a prejudiciului

și, în consecință, a pedepsei. Ce faptă comisese Dorel? Furase aparate de radio (așa-numitele tranzistoare, tip „Mamaia") de la „Electronica" și le vânduse la negru. Pentru a reuși așa ceva, fără a fi legat, era obligatoriu „să fii pe felie cu organele", lucru pe care el nu-l pricepuse încă. Avea acum mult timp să învețe.

Anul 1967 îl găsește la Penitenciarul Tulcea, pe un bac, la recoltat stuf. Dar tot atunci îl găsește pe Dorel și Securitatea – prima oară. Semnează angajamentul pe 10 mai 1967 ca agent (informator) cu numele conspirativ „Șerbănescu Dan". A furnizat informații despre câțiva deținuți „cu manifestări dușmănoase", dar, fiind transferat la Penitenciarul de maximă siguranță Mărgineni (din fostul sat Haimanale), securiștii de acolo constată că „dispun de agentură"[14] și nu au nevoie de serviciile sale. Ca urmare, Dorel este „abandonat", respectiv cariera sa de informator încetează. Deocamdată.

Munca la fabrica de mobilă aferentă Penitenciarului Mărgineni îi face bine tânărului deținut. Atât de bine, încât după doar șase ani de detenție, în august 1972, este eliberat în urma unui decret de grațiere și „ca urmare a unor invenții și raționalizări cu eficiență economică însemnată și a unei comportări deosebite". *Închisoarea a fost doctoratul meu*, ne-a spus Zamfir; *Acolo m-am format*. Iată, nu întâmplător se numește închisoarea, în argou, „facultate".

Odată eliberat, se angajează ca electrician la Întreprinderea de Calculatoare Electronice București (viitoarea ICE Felix), dar nu știe încă ce să facă cu viața sa. Se gândește să plece în Occident și solicită un pașaport cu viză turistică pentru

[14] Rețea de informatori.

Germania de Vest. L-a inspirat probabil plecarea în Statele Unite a surorii sale, Maria Zamfir-Bodnăraș, „la specializare". Speculăm că numele ei de familie prin măritiș o recomanda în mod vădit pentru specializare, ca matematician, în America. Fratele Dorel nu are norocul ăsta: cererea de pașaport îi este respinsă. Bodnăraș senior nu l-a mai ajutat în niciun fel, a refuzat constant să-l vadă, ne-a spus el. Era oaia neagră a familiei. Resemnat pe moment, începe studii serale de subinginer la Facultatea de Energetică. Dar mai începe ceva: „clădirea unui imperiu", preludiul afacerii video.

Am clădit un imperiu material.

Așa ne-a spus. Și-a clădit imperiul între 1973 și 1980. Prin bișniță, nu se ferea de cuvinte. Țuica contrafăcută a fost prima lui afacere de succes. Un amic, șofer la Vinalcool, îi vindea la negru alcool dublu rafinat cu 10 lei litrul. Punea 50% apă în alcool și adăuga o sticlă de turț la 50 de litri de amestec, pentru aromă și culoare. Dorel făcea toate astea în cele două camere de serviciu ale unui apartament de pe strada Zece Mese, pe care îl cumpărase. Apartamentul propriu-zis l-a închiriat prin ONT Carpați[15] pentru străini. Chiria era de 1 000 de dolari, din care el primea 600, în lei sau cupoane de valută (având astfel acces la Shop-uri). Astfel și-a cumpărat și prima lui mașină.

Sub acoperirea de electrician la ICE București (trebuia să fii „în câmpul muncii", altfel te lua Miliția pentru „parazitism"[16]), Dorel cutreiera zonele din apropierea capitalei, în special

[15] Oficiul Național de Turism „Carpați", agenție de turism aflată sub controlul Securității.

[16] În timpul regimului comunist munca era o datorie de onoare și o obligație a fiecărui cetățean. Prin urmare, „parazitismul social" sau „viața parazitară" era un delict și a fost combătut prin lege (vezi *Legea nr. 25 din 5.11.1976 Privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă*).

județele Dâmbovița și Prahova, unde contactează cu precădere chelnerii și barmanii din restaurante și cârciumi. Își vinde „țuica" cu un profit de 3-400%. Mai important decât profitul, ne-a precizat el, era faptul că își construia astfel o rețea.

Deci, dacă tot dispui de o rețea, o folosești la maximum. De la țuica contrafăcută, Zamfir trece destul de repede la traficul cu țigări străine, foarte căutate în epocă. Pachetul costa 4-5 lei la sursă și se vindea cu 20 (chiar 100 de lei în anii 1980[17]). Sursele erau dintre cele mai diverse: studenți străini, angajați ai ambasadelor, marinarii, chiar și Shop-urile (gândite pentru turiștii străini). Pentru Dorel, o sursă facilă de țigări străine, ne-a spus el, era contabilul ambasadei Zairului. O sursă minoră, totuși, căci, potrivit altor informații, traficul cu țigări străine operat de Zamfir se derula la scară mare, implicând o rețea foarte activă de contrabandă. Următorul pas, cafeaua, tot mai greu de găsit în comerțul de stat, înlocuită cu „nechezol"[18]. Apoi, pe măsură ce rețeaua creștea, încă un pas, deosebit de profitabil, dar și de riscant: traficul cu aur. Aurul era la mare căutare ca investiție sau depozit pentru veniturile ilicite ale multora[19]. În același timp, comerțul cu aur era strict controlat de stat, la prețuri fixe și cu înregistrarea fiecărei tranzacții. În această situație, soluția era aurul „la negru", de la Dorel, de pildă. Aur din contrabandă.

---

[17] În acea perioadă, pachetul de țigări *Kent* devenise un fel de monedă neoficială.

[18] Așa-numita „cafea cu înlocuitori", adică năut și ovăz prăjit în loc de cafea.

[19] Circa 19 kg de aur s-au găsit la faimosul falsificator de vinuri Gh. Ștefănescu „Bachus" când a fost arestat, în 1978.

În viața privată a lui Teodor Zamfir consemnăm, în anul 1976, căsătoria cu Lidia. În anii următori i se nasc doi copii. Era deja bogat. În 1975, sora sa Maria Bodnăraș venise în țară (adusă practic cu forța din SUA de Securitate[20]) și divorțase, redevenind Zamfir. Dar în 1977 pleacă din nou în SUA „pentru a-și onora contractele", cum ne spune un document al Securității[21]. Menționăm asta pentru că sora din America (face un doctorat acolo și nu se mai întoarce) va juca un rol important în schemele lui Dorel. Deoarece el se ocupa de creșterea fiicei ei, rămasă în țară, Maria Zamfir (devenită apoi Bleyberg prin căsătorie) îi trimitea din când în când 2 000 de dolari într-un cont la bancă[22]. Dar, din context am dedus că sume ceva mai mari în dolari făceau, în același timp, drumul invers (și clandestin) din România în California. Rezultatul e că, prin 1979, Zamfir deținea la Santa Monica o vilă de vreo 140 000 de dolari, cumpărată pe numele surorii sale. Vila, închiriată, producea la rândul ei bani.

De unde avea Zamfir zeci de mii de dolari? *Valentin Gologan era shopist și colectam valută de la el, de la toți.* Nu

[20] Maria Bodnăraș a fost adusă în România din cauza suspiciunilor Securității că ar intenționa să rămână definitiv în SUA, fapt de neacceptat pentru o persoană care era și nora liderului comunist Emil Bodnăraș (decedat un an mai târziu).

[21] Există și informația potrivit căreia, în urma unei petiții a profesorilor de la UCLA, provocată de incidentul din 1975, administrația Carter ar fi determinat conducerea de la București să-i permită plecarea din țară (http://www.romaniidincalifornia.com/profesori-universitari-maria-zamfir-bleyberg.htm).

[22] Referire la Banca Română de Comerț Exterior, înființată în anul 1968. Prin intermediul acestei instituții financiare, societățile românești de comerț exterior controlate de Securitate desfășurau operațiuni valutare.

l-am întrerupt pentru explicații, n-am vrut să-i perturbăm narațiunea, dar știam la ce se referă. În magazinele pe valută ale „Comturist", angajații obișnuiau să introducă la vânzare, pe lângă gestiunea oficială, marfă de contrabandă: țigări, băutură, blugi, casete audio etc. Veniturile obținute astfel, în dolari, le băgau în buzunar. Asta era, de fapt, „șmecheria" de a fi vânzător la un Shop. Securiștii care răspundeau de Shop-uri știau, desigur, ce se petrece, își luau partea și promiteau un fel de protecție suplimentară vânzătorilor (în raport cu Miliția), racolându-i ca informatori. Zamfir „colecta valută", cum s-a exprimat el, de la acești shopiști, cumpăra de la ei dolari cu leii câștigați din bișniță. Cât mai mulți dolari. Pentru că avea un nou proiect de viață: emigrarea în America. Și depune cererea de emigrare la Serviciul Pașapoarte în mai 1980 pentru el și întreaga familie. Vila din California îi aștepta.

Inevitabil, din cauza „afacerilor", intrase și el în atenția Securității. Dar și a Miliției, cea răspunzătoare de combaterea bișniței:

> Direcția Cercetări Penale Miliție, fără a-l fi recrutat, l-a folosit în perioada 1979-1981 pe lângă diverse persoane ce prezentau interes operativ, atât pentru obținerea de informații, cât și pentru influențarea lor în sensul dorit de organele de miliție. Din proprie inițiativă a rezolvat câteva cazuri mai dificile privind sustrageri sistematice de sume importante de valută de la Shop-uri,

aflăm dintr-un document. Dorel era deci „pe felie" cu Miliția și, pentru a se proteja pe sine, îi turna pe cei din anturajul său „din proprie inițiativă". Mai mult chiar:

> În anul 1980, fără a fi recrutat, a fost folosit de către UM 0625 într-o acțiune de supraveghere a unui caz care a durat mai multe luni

ne spune același document[23]. UM 0625 era Securitatea, respectiv Direcția a III-a de contraspionaj, care avea atribuții de supraveghere informativă a străinilor, ambasadelor, a diverselor organisme internaționale, a firmelor comerciale străine, dar și a tuturor cetățenilor români suspectați de a desfășura activități sub controlul acestora.

Teodor Zamfir era deci un colaborator neoficial („fără a fi recrutat") al Miliției și Securității în momentul în care este – din nou – arestat, în luna mai a anului 1980 (la o săptămână de la depunerea cererii de emigrare).

[23] Vezi documentul în Anexa 3.

ÎN ACEA ZI S-A FĂCUT SALTUL CUANTIC: AM TRECUT DINTR-O LUME ÎN ALTA.

Așa aprecia Zamfir traiectoria pe care a intrat atunci cu ajutorul „organelor statului" Miliția și Securitatea, și care avea să-l ducă realmente foarte sus, *într-o lume a puterii: Salt cuantic.* Dar, să vedem ce s-a întâmplat. A căzut întâmplător, ne spune un document, adică ar fi fost arestat dintr-o eroare, pentru că în timp ce miliția fila un alt obiectiv, „ZAMORA"[24] a apărut în zona expoziției pentru a prelua valuta trimisă de sora sa printr-un emisar. Poate că l-au arestat din greșeală. Sau poate că nu, poate că au făcut-o intenționat pentru a-l feri să devină suspect în ochii celorlalți bișnițari dacă tocmai el ar fi rămas liber în urma acelei razii. Vom vedea că a fost tratat oricum cu foarte multă indulgență.

În arest, persoana de referință pentru Dorel devine, într-o primă fază, colonelul Tudor Stănică[25], locțiitorul șefului

[24] Primul nume conspirativ primit de Zamfir de la Securitate, înlocuit apoi cu „Zaharia" (vezi Anexa 4).

[25] Tudor Stănică (1938-2023), colonel de miliție, pe atunci având funcția de locțiitor al șefului Direcției Cercetări Penale din cadrul Inspectoratului General al Miliției. În 1987 a devenit șeful acestei direcții înlocuindu-l pe colonelul Gheorghe Scarlet. În 2003 Stănică a fost condamnat la 10 ani de închisoare pentru complicitate în cazul uciderii disidentului Gheorghe Ursu, dar a fost în libertate, pe motive medicale, până la moartea sa.

Direcției Cercetări Penale a Miliției, șeful *de facto* în realitate. Având în vedere statura lui Dorel de mare bișnițar, la anchetă participă și colonelul Ion Baciu[26], șeful Direcției Economice din cadrul Miliției, alt tartor. Conform obiceiurilor din arest, din când în când acesta îi mai scapă câte o palmă lui Dorel, care spune tot ceea ce nu spusese până atunci. Anume că deține o vilă în California, cumpărată pentru el de sora sa Maria. Cu ce bani? Și aici, Dorel introduce povestea cu Gerovitalul. Îi trimitea, chipurile, produse Gerovital pe diverse căi, iar sora lui făcea un ban bun din vânzarea lor. Miliția trebuia să înțeleagă din asta că nu el, Dorel, i-a trimis bani surorii lui din America, ci aceasta a câștigat bani vânzând acolo Gerovital primit din România.

Nu e clar cât de convinsă a fost Miliția de această poveste. Dar a atras atenția faptul că are o soră stabilită în Statele Unite. Informația a fost transmisă imediat la Securitate. Așa se face că Dorel primește în arest vizita unui personaj care se recomandă Rotaru. Maior Ioan Rotaru, de la Securitate. Cândva, mai târziu, Dorel va afla că Rotaru este un nume conspirativ, și că pe acel maior îl chema de fapt Ioan Riti[27] și provenea din Securitatea externă, din spionaj, Unitatea Militară 0544[28]. Mai

[26] Ion Baciu (1937-?), colonel de miliție. A fost șef al Direcției Economice din cadrul Inspectoratului General al Miliției, fiind trecut în rezervă pe 9 ianuarie 1990. În perioada 17-19 decembrie 1989 a făcut parte din grupul de ofițeri de miliție și securitate care au coordonat operațiunea „Trandafirul", devenită „Acțiunea Vama", operațiune care a avut obiectivul de a incinera în secret, la Crematoriul uman „Cenușa" din București, cadavrele persoanelor împușcate la Timișoara.

[27] Mai folosea numele de serviciu Raicu Ion și Minescu Traian.

[28] În Centrul de Informații Externe (UM 0544), spre deosebire de Securitatea internă, un Serviciu se numea Secție și era împărțit pe Sectoare (Radio Europa Liberă era Sectorul 6/f în cadrul UM 0225), iar un Birou se numea Colectiv.

exact, din Secția IV, indicativ UM 0225, cu un vast domeniu de activitate: Radio Europa Liberă, emigrație, iredentism, propagandă externă, legionari și partide burgheze prin exponenții din exil etc.

Așa cum UM 0225 avea preocupări speciale, nici Riti nu era un securist oarecare. La Paris s-a ocupat cu spionarea exilului românesc între 1974 și 1978 sub acoperirea de Secretar II al ambasadei Republicii Socialiste România. Dar l-am mai întâlnit și la Viena[29], unde îl contacta periodic pe „emigrantul" Ivan Deneș[30], al cărui ofițer de legătură era. Iar misiunea lui Deneș, nume de cod GX-36, era una de maximă importanță: penetrarea redacției din München a postului de radio Europa Liberă. Retras la bază după fuga lui Pacepa[31], proaspăt avansatul maior Rotaru/Riti încerca să-și refacă agentura și îl lua în vizor pe Zamfir din perspectiva promițătoare a surorii sale din America. Știa, desigur, de intenția lui de a emigra, și și-a făcut niște planuri...

---

[29] La Viena s-a aflat principala bază externă a spionajului Securității în anii 1970-80.

[30] Ivan Alexandru Deneș (1928-2011), jurnalist, scriitor. La sfârșitul anilor 1950 se afla în atenția Securității pentru activitate „dușmănoasă" și în 1958 a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică. În închisoare, în 1963, a fost recrutat informator și a participat în mod activ la reeducarea deținuților. A fost grațiat un an mai târziu, în 1964. Peste câțiva ani a plecat în străinătate cu acordul Securității și a continuat activitatea de agent extern al DIE până în 1989, una dintre cele mai importante misiuni fiind infiltrarea sa în secția română a Radio Europa Liberă. Detalii despre activitatea sa ca agent DIE în Republica Federală Germania vezi în Liviu Tofan, *Ne-au ținut în viață. Radio Europa Liberă 1970-1990*, Editura Omnium, București, 2021.

[31] Generalul de Securitate Ion Mihai Pacepa, adjunct al șefului DIE (Direcția de Informații Externe, spionajul), a dezertat în iulie 1978 și s-a refugiat în SUA.

În arest, Zamfir se îmbolnăvește grav: peritonită. Cel care i-a salvat viața, ne povestea el, a fost colonelul Stănică. L-a dus la spital, a aranjat să fie operat de urgență, i-a procurat medicamentele necesare. *Tudor Stănică este omul care mi-a schimbat viața, a fost pentru mine Dumnezeu. M-a scos din lumea mea. Mi-a făcut cunoștință cu generalii de Securitate*, spunea el. Mai prozaic, Tudor Stănică, faimos pentru venalitatea sa, a recunoscut potențialul lui Zamfir și era interesat să-l protejeze pentru a și-l face partener de afaceri și a-l transforma în același timp în principalul său agent infiltrat în lumea bișnițarilor – după cum aflăm dintr-un document[32] ulterior, referitor la Zamfir în perioada 1980-83:

> Col. TUDOR STĂNICĂ l-a folosit în rezolvarea celor mai dificile cazuri pe care le-a avut în lucru, reușind să le rezolve pe toate rapid și cu administrarea de probe concludente și fără [ca agentul] să deconspire acțiunile la care a participat.

Așa se face că Zamfir este pus în libertate foarte repede, după doar șase săptămâni de „răsfăț" în arest, unde a cunoscut „somități" din Miliție, apoi *Stănică mi-a făcut cunoștință cu generalii de Securitate*, toți i-au devenit „prieteni": Stănică, Baciu, maiorul Dumitru Sorescu, Riti... *Am început să am valoare socială*, aprecia el. Foarte frumos, dar l-am întrebat totuși cum de a fost eliberat atât de ușor? *Din prietenie, simpatie...* Era arhicunoscut sistemul lui Tudor Stănică de a pune

[32] Vezi Anexa 4.

în libertate infractorii dându-le o încadrare penală foarte ușoară[33] contra dolari sau aur. Permanent și cu încăpățânare, Zamfir a mascat natura relațiilor sale cu Miliția și, mai apoi, cu Securitatea sub chipul „prieteniei", reiterată insistent. De parcă în lumea aceea fără scrupule, a complicității mafiote dintre interlopi și cei în uniformă, lume în care contau doar puterea și banii, prietenia dezinteresată ar fi fost criteriul decisiv. Ne permitem să speculăm că Zamfir a fost eliberat (provizoriu) pentru că atât Stănică, cât și Riti voiau să vadă și să se asigure că „prietenul" lor a înțeles cum stă treaba și, sub amenințarea unei pedepse grele, se comportă cum trebuie. S-a comportat.

După cum se știe, „valoarea socială" se tratează corespunzător: 1 an și 6 luni condamnare la locul de muncă „pentru operațiuni interzise cu mijloace de plată străine" – în loc de minimum 7 ani închisoare pentru cei 700 de dolari găsiți asupra lui la arestare. Nimic, în termeni practici. Asta da, prietenie!

[33] Articolul 18 indice 1 Cod penal (fapta nu constituie infracțiune în anumite condiții).

Toată viața mi-am dorit să fiu și eu în rând cu lumea.

Este o afirmație pe care Zamfir a repetat-o de mai multe ori, cu un soi de tristețe amestecată cu nostalgie. Acum, depinde ce înțelegi prin „lume". În cazul lui, era lumea celor puternici din regimul comunist, șefii din Miliție și Securitate în primul rând. Doar că el a rămas mereu sub rând, și era conștient de asta. De aici și permanenta lui nevoie de compensare prin insistenta invocare a „prieteniei" ce-l lega de Stănică și Riti, de Baciu și Alexandru Ruși (șeful de la Circulație), George Ganea (Cercetări penale), Gheorghe Dragomir (Securitate), Alexandru Tănăsescu (Securitate), Mihai Florea (Cercetări penale), Vasile Măierean (Securitate), Ristea Priboi (Securitate), Vasile Gheorghe (Securitate)... Dar, să nu anticipăm.

Zamfir execută condamnarea la locul de muncă la IUC „Grivița Roșie"[34], ca muncitor electrician, după care se transferă la Uzinele „23 August". Aceste locuri de muncă erau doar de fațadă. Zamfir face în continuare ce știa el mai bine să facă, bișniță, dar acum în colaborare cu noii săi „prieteni". *Noi nu*

[34] Întreprinderea de Utilaj Chimic.

ți-am cerut niciodată să nu faci ceea ce faci, ți-am cerut să nu te prindem, i-ar fi spus colonelul Baciu ca povață, un fel de „fii și tu mai atent". Sub protecția noilor prieteni, lui Dorel îi merge tot mai bine și simte nevoia să se extindă locativ. Avea deja o vilă foarte scumpă în strada Aviator Jean Texier nr. 4, cumpărată pe numele părinților săi. I-a vândut-o în 1982 lui Adrian Năstase, zicea el, și a cumpărat una mai mare, cea din Șerban Petrescu. Avea cu ce. Faptul că își continua nestingherit activitatea infracțională și că autoritățile cunoșteau acest lucru în detaliu – fără să intervină în vreun fel – reiese dintr-un document al Securității (UM 0225) din martie 1983[35]:

> În [ultimii] doi ani a reușit să realizeze, din afaceri ilicite cu țigări străine și aur, venituri în valoare de 800.000 lei. [...] Prin anul 1978-1979 și-a cumpărat în California – pe numele surorii sale – o vilă în valoare de 133.000$. [...] Din afaceri ilicite cu țigări și aur în prezent realizează un venit săptămânal de 10.000 lei. [...] Este un tip cu vaste relații și posibilități, subtil și versat. Organele de miliție nu au reușit să-i documenteze activitatea infracțională prezentă.

Neîndoielnic, nu ne lăsăm amăgiți de afirmația că „organele de miliție nu au reușit să-i documenteze activitatea infracțională prezentă", sugerând că doar cei de la Securitate aflaseră totul despre el. Cu alte cuvinte, Miliția nu prea știa cu ce se ocupă Zamfir, de aceea se afla în libertate și era activ. În

[35] Vezi documentul în Anexa 4.

realitate, există un tâlc al acestei formulări bizare, anume protejarea miliţianului Stănică (al cărui colaborator era Zamfir de câţiva ani) de eventuale reproşuri de neglijenţă în serviciu. Căci însuşi colonelul Stănică este cel care, pe 12 martie 1983, îl introduce pe Zamfir la Securitate în scopul „cunoaşterii personale a s-ing. ZAMFIR TEODOR zis DOREL", cum se intitulează respectivul document (Raport), semnat olograf de „Mr. I. Rotaru". De fapt, avem de-a face cu o „combinaţie" a celor doi, Riti şi Stănică, „patronii" lui Zamfir de trei ani deja, menită să-l introducă acum oficial pe acesta în sfera Securităţii. Scop în care candidatul trebuie să apară într-o lumină cât mai bună:

> Este un tip plăcut la înfăţişare, înalt de circa 1,70 m, conformaţia corpului potrivită, şaten cu părul argintiu, ochii căprui, îmbrăcat elegant, stilat, manierat şi cult, cu vaste cunoştinţe din filozofia antică greacă (studiată în detenţie), ştie să se facă agreabil şi să întreţină o conversaţie, îşi creează cu uşurinţă relaţii şi reuşeşte să le cultive şi [să le] întreţină.

Acestea fiind spuse (a se remarca vastele cunoştinţe din filozofia antică greacă, studiată în detenţie!), maiorul Riti propune:

> Să se aprobe continuarea contactelor cu el în scopul aprofundării cunoaşterii personale, apropierii de organele noastre şi atragerii treptate la colaborare pentru pregătirea lui temeinică în vederea scoaterii

definitive în exterior cu sarcini operativ-informative[36].

Asta era, deci. Dorel urma să devină un spion al Securității plantat în Occident, probabil pe lângă sora sa din California. Unde avea deja casă, nu-i așa? Doar că, independent de planurile lui Riti, în domeniul audiovizual se produce în acest timp un fenomen, o adevărată revoluție tehnologică, de care va depinde foarte mult evoluția viitoare a cazului.

[36] Anexa 4.

VHS

Sursa de inspirație a fost clasicul magnetofon: dacă pe o bandă magnetică se pot înregistra sunete, respectiv muzică, de ce nu s-ar putea înregistra la fel de bine imagini, respectiv filme? S-a putut, desigur. Pentru uz profesional în televiziuni, sisteme de înregistrat imagini pe bandă magnetică (*Video Tape Recorder*) au apărut deja în anii 1950. Mai târziu, în 1970, japonezilor le-a venit ideea să dezvolte un asemenea aparat video pentru uz personal, pe care să-l avem în casă: *Video Home System* (VHS) a fost norma tehnică[37] impusă într-un final, devenind standard internațional. Noul sistem făcea posibile lucruri de negândit până atunci. De la televizor puteai înregistra emisiuni pe care să le vizionezi oricând, independent de orarul programului TV, și să le păstrezi/colecționezi/multiplici. Casetele puteau fi șterse și refolosite, exact ca banda de magnetofon (sau casetele audio). Dar mai era ceva, foarte important: cinematograful se muta acasă. Dintr-o dată, sala de spectacole nu mai era unicul loc în care să poți vedea un film nou sau filmul pe care ți-l dorești. Devenea posibil să-ți iei

[37] La concurență cu sistemele Beta (max), U-matic și V-2000.

filmul preferat acasă, fie cumpărându-l (scump, 80$ caseta în SUA), fie închiriindu-l (cu 2$). Astfel, piața video[38] a explodat în anii 1980.

La începutul acelui deceniu, fenomenul video pătrunde și în România, dar într-un moment în care lucrurile merg din rău în mai rău în țară, economia stagnează, condițiile de trai se înrăutățesc. Cauza era așa-numita lichidare anticipată a datoriei externe, decizie luată de Nicolae Ceaușescu în 1981, când România a fost în pragul falimentului (incapacitate de plată), nemaireușind să-și achite datoriile externe de multe miliarde de dolari. Austeritatea ce cuprinde România, cu consecințe tot mai greu de suportat de la an la an pentru populație, implică reducerea consumului intern și dirijarea cu prioritate a produselor românești (inclusiv alimente) spre export, pentru a încasa valută forte. Se aplică tot mai multe măsuri de așa-numită economisire, între care o găselniță numită „autofinanțarea". Asta însemna că anumite instituții nu mai primeau fonduri de la bugetul de stat, urmând să se finanțeze din surse proprii. Instituțiile de cultură, de exemplu – teatrele și casele de cultură – și-au văzut reduse fondurile cu 70-80%[39]. Pentru a supraviețui, pentru a putea plăti salariile angajaților, aceste instituții au trebuit să găsească surse alternative de finanțare. Cum ar fi închirierea spațiilor pentru nunți, organizarea de discoteci, găzduirea de mini-cazinouri

[38] Video în sistem analog, nu digital, precum cel de azi.

[39] Vezi *Decretul nr. 151 din 1975 Privind autofinanțarea unor activități ale instituțiilor de stat*. A fost implementat gradual, dar, în anii 1980, tot mai cuprinzător și mai ferm, odată cu degradarea situației economice.

cu păcănele sau prestări de servicii de tot felul. Dar cele mai profitabile au fost videotecile.

Să ne imaginăm foaierul unui teatru, sau al unei opere, sau al unei case de cultură. Pe o măsuță, un videocasetofon cuplat la un televizor color (adus de afară) și încă două-trei aparate alb-negru. Este ora 18:00, dar poate fi la fel de bine 15:00, sau 21:00. S-au adunat 20 de persoane, sau 80, sau chiar 200, în funcție de oră și de spațiu. Un bilet costă între 10 și 20 de lei. Spectatorilor li s-a spus că vor vedea un film occidental de succes, ca *Flashdance* sau *Alien*, adică un film pe care știu că nu-l vor putea vedea nici la cinema, nici la TV. Filmul de pe casetă este o copie pirat adusă de afară. Nu există subtitrare, cineva traduce în direct, de regulă chiar cel care operează videocasetofonul. Acesta nu este un angajat al teatrului (sau operei...). El are un aranjament cu instituția respectivă: aduce aparatele și filmele, și ia o parte din încasări. Toată lumea e mulțumită, mai ales spectatorii, care vin buluc.

Într-un regim comunist, în care nu există inițiativă privată și economie liberă, acest aranjament „capitalist" friza penalul. Dar o chichiță legislativă ceva mai permisivă din domeniul prestărilor de servicii îl face acceptabil pentru autorități. Încurajat chiar, pentru că se dovedea foarte profitabil în sensul autofinanțării, sistemul proliferează masiv. La București, Teatrul Național, sugrumat de facturi pe care nu mai reușea să le achite, găzduia chiar două videoteci. Una era în sala Atelier, arhiplină la „reprezentațiile" de la orele 18 și 20, biletul costând 20 de lei[40]. A doua se desfășura într-un spațiu din spa-

[40] Spre comparație, biletul la cinematograf costa 4 lei în 1985.

tele clădirii și era o combinație: videotecă începând de la 10 dimineața, cu trei sesiuni de filme (și tot 20 de lei intrarea) și video-discotecă seara, când se dansa pe clipuri muzicale (13 de lei de persoană)[41].

Opera Națională avea și ea un „Studio video". Teatrul Giulești își promova în ziarul *Informația Bucureștiului* „Programul video din sala Studio 74". La Iași, Teatrul Național avea, desigur, videotecă, menționată glumeț-ironic în revista *Viața Studențească* din 13 februarie 1985 astfel: „Videoteca de pe lângă Teatrul Național «Vasile Alecsandri» din Iași invită studenții de la Universitate, secția română-engleză a Facultății de Filologie, să vizioneze filmul *Vânătorii de roboți* în vederea studierii fanteziei inepuizabile a traducătorului. Surse neoficiale afirmă că videocasetofonul este defect, traducătorul nu știe acest lucru și este nevoit să traducă chiar și defecțiunile, care sunt în japoneză". Mai râdem și noi, deh.

Toate teatrele din Timișoara aveau videoteci[42], situație pe care o regăsim în mai toate orașele din țară. „În ultima vreme se constată extinderea rețelei de videoteci", putem citi în revista *Flacăra* din 15 martie 1985. Relatând despre pregătirile de sezon de pe litoral, aceeași revistă anunța în luna mai că „în stațiuni sunt amenajate 29 de videoteci". La munte, ca la mare: hotelurile Palace și Sinaia se laudă și ele cu „video-discoteci". În capitală, hotelul București atrage publicul spre baza sa de agrement cu „program video", iar Teatrul de Revistă „Constantin Tănase" anunță „video-disco" la sala Victoria la

[41] Interviu cu Tudor Cetățeanu, operatorul acelor videoteci în anii 1984-1986.
[42] *The Rise and Fall of Videotheques in 1980s Romania*, https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0888325412467054

orele 17 și 21. „O fereastră spre Occident" erau, pentru români, aceste filme pe casete video, se spunea într-o analiză redactată în iulie 1985 de secția de *Research and Analysis* a postului de radio Europa Liberă[43], și se punea întrebarea cât va mai dura pasivitatea regimului față de fenomenul proliferării videoclubburilor, oficiale și mai puțin oficiale.

„În ultima vreme se constată, ca o noutate în domeniul agrementului turistic, extinderea rețelei de videoteci", îi spune reporterul Ovidiu Ioanițoaia tovarășului Costache Zmeu, adjunct al ministrului Turismului, iar acesta răspunde: „Ne-am propus să dezvoltăm această activitate"[44]. Tovarășul Zmeu nu era tocmai la curent, din câte se pare, cu intențiile „conducerii superioare de partid și de stat". Sau ale Securității. Pentru că ceva se întâmplă. Și, de la jumătatea anului 1985, videotecile publice pur și simplu dispar[45].

[43] *Situation Report: Romania, 17 July 1985, 1985-07-17; HU OSA 300-8-47:46/1-11*, text semnat de Carmen Pompei-Cojocaru.

[44] *Flacăra* nr. 11, 15.03.1985.

[45] Măsura a fost luată, fără a fi dată publicității, printr-o dispoziție a Consiliului Culturii și Educației Socialiste din 11.06.1985, semnată de Suzana Gâdea în calitate de președinte: „Începând cu data prezentei, toate videotecile, indiferent de subordonarea lor, de proprietarul aparaturii sau regim de funcționare, își vor înceta activitatea." (vezi Anexa 7).

ÎMI DĂDEA IDEI CERUL.

Fenomenul video nu a scăpat atenției lui Zamfir, asta a vrut să spună. Deja în 1983 se ocupa cu copiatul de filme pe casete video. Nu era singurul care făcea așa ceva, dar, cum a formulat-o el, *Am intrat în lumea aceasta și am cucerit-o*. Tot atunci și-a mai adus din Germania două videocasetofoane Panasonic și 10 casete cu filme. Dar, cum a ajuns el în Germania? L-a trimis Securitatea.

S-au întâmplat, până la acest moment, câteva lucruri la care trebuie să revenim. Păpușarii lui Zamfir sunt, cum știm deja, colonelul de Miliție Tudor Stănică și maiorul de Securitate Ioan Riti. Colaborarea lor este (și va rămâne) perfectă. Pentru a-l susține pe Riti în planurile sale cu privire la Zamfir, Stănică face să-i parvină la Securitate, oficial, acest document[46] (din aprilie 1983) din partea Inspectoratului General al Miliției (IGM):

[46] ACNSAS, fond SIE, dosar 47733, f. 31.

IGM
Direcția Cercetări Penale

Notă
privind pe ZAMFIR DOREL

În cadrul cercetărilor efectuate în direcția noastră pe linia traficanților de valută și obiecte de proveniență străină a fost identificat și numitul ZAMFIR DOREL.

În timpul cercetărilor, sus-numitul și-a „recunoscut" faptele comise numai după ce i-au fost prezentate probe care-i atestau activitatea sa infracțională.

Cu ocazia discuțiilor avute cu ZAMFIR DOREL, a rezultat că este un tip inteligent, [cu] o bună pregătire de cultură generală, sociabil, un bun cunoscător al oamenilor, cu putere de convingere asupra părerilor ce le emite, cât și putere de influență pe lângă persoanele ce-l interesează.

Dat fiind aceste calități, ZAMFIR DOREL a fost folosit de noi pe lângă diverse persoane ce prezentau interes operativ pentru noi, atât în obținerea de informații, cât și în influențarea lor în sensul dorit de noi, activități ce le-a desfășurat în bune condițiuni, de multe ori din proprie inițiativă – fără a fi recrutat.

În realizarea sarcinilor primite, ZAMFIR DOREL a dovedit orientare și spirit de acțiune, prezentând uneori variante și păreri proprii care s-au dovedit utile în realizarea acțiunilor în care a fost dirijat.

Știe să-și creeze relații în domeniul în care este interesat, este abil în discuții și reușește să capaciteze cu tact și multă dezinvoltură persoanele ce-l interesează. Este discret în acțiunile în care este angrenat și are spirit de inventivitate în legendarea activităților în care a fost angrenat.

În rândul cetățenilor străini are posibilități de penetrare știind să se folosească în mod abil de unele persoane „influente" din străinătate.

Este un tip prezentabil, sociabil, plăcut în discuții, calități ce pot fi formate și dirijate în sensul dorit de noi. Are și unele cunoștințe despre mijloace specifice de muncă, de multe ori reușind să se autoverifice și chiar să descopere acțiuni îndreptate împotriva sa.

Din verificările efectuate de noi, cât și în procesul cunoașterii, a rezultat că ZAMFIR DOREL este un bărbat cumpătat, calculat, nu frecventează baruri sau restaurante și nu este bețiv sau afemeiat.

Printr-o muncă continuă poate fi educat și format pentru a deveni util în activități mai deosebite în țară sau străinătate.

Nota a fost formulată ca o veritabilă scrisoare de recomandare! Conține destule neadevăruri, e drept, dar ce scrisoare de recomandare nu tinde spre „ajustări" ale realității. În cazul de față, intenția de a-l prezenta pe „ZAMFIR DOREL" în cea mai bună lumină este frapantă. El nu este un infractor recidivist,

ci o persoană care se distinge doar prin calități: e inteligent, prezentabil, sociabil, discret, inventiv, cu aptitudini de spion înnăscut, la care se adaugă un perfect profil socio-moral: „un bărbat cumpătat, calculat, nu frecventează baruri sau restaurante și nu este bețiv sau afemeiat". Realitatea era însă cu totul alta: Dorel frecventa baruri și restaurante tot timpul, *Până nu mă îmbătam nu mă simțeam bine*, și avea numeroase amante, ni le-a înșirat chiar el cu nume și prenume, se făIea cu asta. *La toate iubitele le-am luat case și mașini*, fapt ce reiese chiar dintr-un document al Securității în care Zamfir era surprins „în stare de ebrietate" la locuința unei amante, locuință pe care „individul" (adică Zamfir) i-ar fi cumpărat-o, potrivit unei „informații neverificate". Iată că se verifică, ne-a spus-o chiar el.

Documentul menționat mai sus are menirea, din nou, de a-l susține pe Riti în recrutarea lui Zamfir în slujba Securității. Acest pas este făcut în 22 iunie 1983:

Secția a IV-a[47] STRICT SECRET
Nr. 225/f-6/047733 din 22.06.1983 ex. unic

RAPORT
cu propunere de recrutare în calitate de informator a lui „ZAHARIA"

„ZAHARIA" este în vârstă de 39 de ani, de profesie subinginer energetician, în prezent electrician la I.U.C. Grivița Roșie, căsătorit, are doi copii, domiciliază în București.

[47] În cadrul UM 0544, Secția a IV-a era UM 0225.

A fost luat în preocupare pe linia obiectivului „Europa Liberă" deoarece:

Dispune de relații în lumea interlopă, a unor intelectuali din țară și străinătate, inclusiv cu persoane ce au relații frecvente cu postul de radio „Europa Liberă".

Este dotat intelectual, capabil să conceapă și aplice combinații informativ-operative pe linia obiectivului din preocuparea noastră.

Are calități și posibilități care-l fac apt să desfășoare muncă informativă pe lângă persoanele din obiectiv și mediu. [...]

La 17.05.1980, incitat de sora sa din S.U.A., și-a depus actele de emigrare, iar la 16.04.1983, la indicația noastră, a cerut renunțarea la plecarea definitivă din țară. [...]

La 15.03.1983 a fost luat în preocuparea noastră și, din contactele realizate cu el, precum și din unele verificări efectuate asupra lui au rezultat următoarele:

Este un tip cerebral, prezentabil, sociabil, plăcut în discuții, cumpătat și calculat, nu frecventează restaurantele, nu este bețiv sau afemeiat. Inteligent și combinativ, știe să-și creeze relații în domeniul în care este interesat, abil în discuții, reușește să capaciteze cu tact și dezinvoltură persoanele ce-l interesează. Discret și inventiv, reușește să legendeze și acopere în condițiuni optime acțiunile în care este angrenat, putând face față unor împrejurări neprevăzute. Deși a fost arestat și condamnat de mai multe

ori, nu are aversiune față de organele Ministerului de Interne.

Are numeroase relații în țară și în străinătate atât în lumea interlopă cât și în rândul intelectualilor, știe să se folosească în mod abil de persoanele ce prezintă interes, fapt ce-i creiază [sic!] posibilități pe linia sarcinilor ce urmează să le îndeplinească în viitor.

A fost de acord să colaboreze cu organele de securitate și treptat a fost angrenat în furnizarea de materiale informative. În baza unei legende a fost infiltrat în bune condițiuni în cazul „TUDORACHE"[48] – lucrat prin Dosar de Acțiune Informativă – reușind să-i câștige încrederea acestuia și existând perspective să-i devină confident.

A furnizat materiale informative de valoare în cazurile „TUDORACHE", „REBELUL"[49] și M. BOTEZ[50], care s-au verificat prin alte surse și mijloace T.O., fiind exploatate la conducerea D.S.S.[51], UM 0610[52], UM 0800[53] și la sectorul 6[54]. De asemenea,

[48] Nume de cod atribuit de Securitate lui Dorin Tudoran.

[49] Nume de cod atribuit de Securitate lui Virgil Tănase (n. 1945), scriitor, disident politic, aflat atunci în exil la Paris.

[50] Mihai Botez (1940-1995), matematician, scriitor, disident politic, a fost prieten apropiat al lui Dorin Tudoran.

[51] Departamentul Securității Statului.

[52] Direcția I a Securității (Informații interne).

[53] Securitatea Municipiului București.

[54] Sectorul 6 era obiectivul „Europa Liberă" din cadrul UM 0225, desemnat uneori și „f".

a fost folosit și pentru verificarea unui element din preocuparea sectorului.

Din datele obținute până în prezent, contactele cu el și activitatea desfășurată în cazul „TUDORACHE", rezultă că are posibilități și calități pentru a intra în contact și a desfășura activități de interes pentru organele noastre pe lângă elementele din obiectivul „Europa Liberă".

În scopul pregătirii condițiilor pentru scoaterea lui temporară sau pe termen lung cu sarcini informativ-operative în exterior, vom acționa pentru:

Adâncirea verificărilor asupra lui, rudelor și relațiilor apropiate, prin folosirea de mijloace specifice.

Pregătirea lui pe linie informativă și angrenarea în rezolvarea altor cazuri concrete.

Dezvoltarea relațiilor cu persoanele din exterior în vederea pregătirii condițiilor pentru trimiterea cu sarcini informativ-operative în străinătate.

Față de cele raportate,

PROPUNEM:

Să se aprobe recrutarea lui „ZAHARIA" în calitate de informator al organelor noastre.

Documentul[55] poartă, iarăși, semnătura olografă „Mr. I. Rotaru" și preia prin metoda *copy/paste* diverse formulări din documentul anterior, furnizat cu amabilitate de colonelul

[55] Vezi Anexa 3.

Stănică. Raportul lui Riti a fost, desigur, aprobat, iar Zamfir a devenit informatorul „Zaharia". Dar din text reiese cât se poate de clar că el, contrar uzanțelor, a lucrat pentru UM 0225 deja dinaintea recrutării formale: „a fost infiltrat...", „a furnizat materiale informative de valoare...". A existat o urgență care a impus această nesocotire a regulilor? Da, exista cazul „Tudorache", cum l-a botezat Securitatea pe poetul Dorin Tudoran, fostul coleg de școală al lui Dorel.

„ZAHARIA" CONSTITUIE UN SOI DE CAPODOPERĂ.

Este aprecierea lui Dorin Tudoran. Fraza completă, pe care o puteți regăsi în volumul său *Eu, fiul lor. Dosar de Securitate*, este următoarea: „În jocul conspirare-deconspirare, «Zaharia» constituie un soi de capodoperă. Omul real devine un personaj de roman".[56] În 1983, Tudoran era deja o preocupare majoră a Securității pentru „activitate dușmănoasă", „noul caz Goma", cum îl numeau unele „surse" ale instituției. Intrat în colimatorul organelor încă de la sfârșitul anilor 1970 prin atitudini de frondă intelectuală, Dorin Tudoran devenise un contestatar foarte vocal al politicii regimului de înregimentare tot mai strictă a scriitorilor, exponentul taberei rebele, disidente, din Uniunea Scriitorilor[57]. Gestul de sfidare supremă îl face în martie 1982, când își depune carnetul de membru

[56] Dorin Tudoran *Eu, fiul lor. Dosar de Securitate*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 41.

[57] Alături de Nicolae Manolescu, Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu, Geo Bogza, Dan Deșliu, Nicolae Prelipceanu, Andrei Pleșu, Dan Petrescu, Liviu Ioan Stoiciu, Ana Blandiana, Dana Dumitriu, Dan Hăulică, Mariana Marin, Gabriel Dimisianu, Nina Cassian, Ștefan Bănulescu, Ștefan Augustin Doinaș și alții.

de partid în semn de protest față de „o politică de distrugere treptată a culturii și economiei naționale". Ecoul în România al acțiunilor lui Tudoran se produce prin Radio Europa Liberă, în emisiunile căruia ele sunt relatate și comentate permanent – și asta deranjează foarte tare. În contextul unui „Plan de Măsuri" cu privire la Dorin Tudoran din aprilie 1983, generalul de Securitate Iulian Vlad cere imperativ „stingerea efectelor publicității externe în jurul cazului [și] prevenirea creării unui disident". Cam acesta este momentul în care Tudoran primește un telefon de la... Dorel, de care nu mai știa nimic de peste 20 de ani, din liceu.

Cum citeam în documentul precedent despre „Zaharia", „în baza unei legende a fost infiltrat în bune condițiuni în cazul TUDORACHE, reușind să-i câștige încrederea acestuia și existând perspective să-i devină confident". Exact asta se întâmpla, „legenda" din vocabularul conspirativ al Securității fiind vechea relație din liceu dintre Dorin și Dorel, respectiv brusc revitalizata dorință a acestuia din urmă de a-și revedea prietenul din adolescență. Și da, inițial chiar reușește să-i câștige încrederea lui Dorin, care îl descrie în cartea menționată drept „unul dintre cei mai apropiați prieteni ai mei". Situația lui Tudoran devenise critică: nu mai putea publica în țară, nu i se mai permitea să plece în străinătate și fusese concediat de la revista *Luceafărul*, ceea ce l-a determinat – fără loc de muncă, fără un venit, fără dreptul de a publica – să ceară emigrarea. Dorel l-a compătimit pentru necazurile sale, l-a ajutat cu bani – cel puțin așa ne-a spus, dar Tudoran a negat asta. Nu i-a ascuns că este bișnițar, i-a vorbit chiar și despre noua sa afacere cu casete video, doar despre afilierea sa la UM 0225 nu

i-a spus nimic. Încerca să se facă util și să „țină aproape". Despre o întâmplare bizară din această perioadă a relației sale cu Dorel ne-a relatat chiar Dorin Tudoran:

> Pe Podul Grant ne-a tras pe dreapta un echipaj de Miliție. Eu eram îngrozit, fiindcă Dorel băuse bine și mersese și cu o viteză mult peste limită. A tras pe dreapta și a oprit mașina. Când s-a apropiat unul dintre milițieni, Dorel a coborât geamul, a zâmbit și i-a spus milițianului: „Salut, băi băiete. Sunt colonelul Zamfir. Aveți nevoie de vreun ajutor, s-a întâmplat ceva?" Milițianul l-a salutat cu respect și i-a spus că nu e nimic special. Apoi i-a urat drum bun. L-am întrebat dacă e nebun. A râs și mi-a spus „Dorine, tu crezi că unora ca băiatul ăsta le trece prin cap să verifice ce spun, să-mi ceară vreo legitimație? Câteodată, unora mai amărâți le dau și câte-un pachet de țigări."

Un episod identic i s-a întâmplat și Irinei-Margareta Nistor cu Dorel la volan. Acesta ne-a confirmat că obișnuia să se prezinte drept „colonel" în diverse împrejurări. În cazul unor complicații ar fi apelat imediat la un colonel adevărat, Stănică sau Ruși, șeful de la Circulație, dar nu a fost cazul. Oricum, avea „număr mic" la mașină, adică un număr din doar trei cifre, ceea ce indica faptul că era un „special" al regimului. Și mai avea tonul de colonel, deprins de la prieteni.

Prima operațiune activă a lui Zamfir împotriva lui Dorin Tudoran este decisă de UM 0544/225 în primăvara lui 1983, și găsim următoarele în cartea *Eu, fiul lor*:

> În momentul în care am început să mă îndoiesc de buna-credință a unuia dintre cei mai apropiați prieteni ai mei (în dosarele de urmărire apare mai ales cu numele de cod „Zaharia" și era informator al UM 0544), acestuia i s-a permis să facă o călătorie în Europa Occidentală. S-a oferit să le transmită „celor de afară" tot ce aveam nevoie.
>
> A trebuit să reacționez rapid. Spunându-i lui „Zaharia" „Mulțumesc, dar n-am nimic de transmis, nimănui", aș fi dat de înțeles Securității că îl bănuiam serios pe „Zaharia" și mi s-ar fi agățat alt informator în filiera de urmărire operativă. Dându-mă total pe mâna lui „Zaharia", deși începusem să-l bănuiesc, aș fi comis o imprudență imensă. Am ales calea sau imprudența de mijloc: i-am indicat persoanele pe care aș fi vrut să le contacteze în numele meu, i-am spus ce aș vrea să le transmită, i-am prezentat o lungă și nerealistă listă de doleanțe și am dat conținutului acelor mesaje un ton imperativ. În felul acesta, speram să-i fac atenți pe cei ce urmau să discute cu „Zaharia" că nu era un mesager total credibil. În plus, pentru fiecare dintre ei, i-am dat lui „Zaharia" parolele „ușor" inexacte. Ce s-a ales din această operație a Securității și din încercarea mea cam naivă de a o

dejuca puteți înțelege din ce raportează „Zaharia" (și alții) și din cum a prelucrat Securitatea acele informații.

Chiar așa, să vedem cum a prelucrat Securitatea această „dejucare", precum și informațiile transmise de Zamfir la întoarcerea din misiune. Textul provine dintr-o Notă a UM 0544/225 din 25.08.1983[58], iar Zamfir este numit „o persoană care a plecat temporar în străinătate", pentru că la momentul plecării nu fusese încă recrutat ca informatorul „Zaharia":

> Din informațiile obținute recent rezultă că DORIN TUDORAN, printr-o persoană care a plecat temporar în străinătate, a transmis o serie de mesaje principalelor sale legături din R.F. Germania și Franța, respectiv VLAD GEORGESCU, VIRGIL TĂNASE și MONICA LOVINESCU, astfel:
>
> — precizându-i persoanei respective ca la contactul cu VLAD GEORGESCU să folosească parola „MIHAI BOTEZ vă întreabă de ce nu i-ați răspuns până acum în legătură cu materialul privind pe DORIN TUDORAN" (n.n. este vorba despre un material de prezentare a scriitorului în vederea angajării la post și a sistemului de emigrare al lui DORIN TUDORAN și MIHAI BOTEZ), i-a indicat să-i comunice acestuia, cât și lui VIRGIL TĂNASE și MONICĂI LOVINESCU, detalii

[58] Dorin Tudoran, *Eu, fiul lor. Dosar de Securitate*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 352. Vezi și ACNSAS, fond Informativ, dosar 153657, vol. 3.

privind „situația disperată" în care se află atât el cât și MIHAI BOTEZ, care „sunt supuși ratării și înfometării, unei distrugeri lente, că tot ce se întâmplă în jurul lor este jocul securității, care urmărește să-i discrediteze și să lase de înțeles că amândoi sunt agenți.

De asemenea, să caute să afle motivele pentru care atât VLAD GEORGESCU cât și VIRGIL TĂNASE nu au mai dat nici un semn de viață, să le explice acestora că nu are nici fel de relații cu securitatea, că el și MIHAI BOTEZ sunt singurii „disidenți adevărați și serioși" pe care pot conta în continuare, să întrerupă legătura cu ceilalți întrucât riscă să intre în jocul securității.

Totodată, să stabilească exact șansele de angajare, ale sale și ale soției, la „Europa Liberă", sau alte perspective sigure de muncă.

— Dorin Tudoran a mai solicitat să se transmită (separat) legăturilor sale din exterior faptul că atât el cât și MIHAI BOTEZ lucrează în prezent la redactarea unui „apel" prin care cer oamenilor de știință și cultură din țările participante la Conferința de la Helsinki să participe la organizarea unei Conferințe internaționale, în afara guvernelor și organizațiilor guvernamentale, „apelul" urmând a fi dat spre publicare lui EUGEN IONESCU, iar ulterior să fie difuzat, prin toate mijloacele mass-media occidentale.

> În același timp, VIRGIL TĂNASE să-i comunice telefonic sau să-i trimită întrebările la care trebuie să răspundă privind activitatea literară din țară.

Deplasarea lui Zamfir la München și Paris s-a petrecut în intervalul mai-iulie 1983. L-am întrebat, evident, despre întâlnirile cu Vlad Georgescu[59], Virgil Tănase[60] și Monica Lovinescu[61]. Realizând că noi nu avem detalii, că documentele de la Securitate nu dezvăluie amănunte, Zamfir a zis că nu-și mai amintește nimic. Pur și simplu nimic. Oricum, nu Securitatea l-a trimis afară, zicea el, ci Tudoran, ca să-l ajute cu niște contacte. La München, de pildă, l-a trimis la prietenul său Cornel nu-știu-cum, un cântăreț... A stat la Stelian Coman, un inginer... Dar nimic despre Vlad Georgescu. La Paris, la fel: a stat la familia Pătrașcu... A mâncat la restaurantul *La Mer Noire* al lui Preda Iulian... Dar nimic despre Monica Lovinescu. Găsim însă ceva în *Jurnalul* Monicăi Lovinescu[62], o însemnare cu data 6 iunie 1983, foarte probabil ca urmare a întâlnirii cu Zamfir:

> Dimineața, mesaj de la Tudoran, mereu amenințat cu proces: spion, agent etc. [...] Vrea comentarii violente în presa franceză (care nu-l mai

[59] Vlad Georgescu (1937-1988), între 1982-1988 a fost directorul Departamentului românesc de la Radio Europa Liberă.

[60] Virgil Tănase era principalul contact din exil al lui Dorin Tudoran.

[61] Monica Lovinescu (1923-2008), scriitoare, critic literar, autoare a mai multor emisiuni despre cazul Dorin Tudoran la Radio Europa Liberă.

[62] Monica Lovinescu, *Jurnal 1981-1984*, Editura Humanitas, București, 2003.

comentează „violent" nici pe Saharov[63]). Vorbesc totuşi cu Mihnea[64]: va încerca în *Le Monde*[65].

Recunoaştem aici „tonul imperativ" prin care Tudoran a vrut să-şi decredibilizeze mesagerul nepoftit şi să-şi avertizeze contactele cu privire la acesta. Pare totuşi că Monica Lovinescu nu s-a prins. L-am întrebat şi pe Virgil Tănase de întâlnirea cu Zamfir. Nu şi-o mai amintea. E drept că avea multe altele pe cap, nu-şi revenise încă din şocul „Afacerii Tănase"[66] din anul precedent, când ar fi trebuit să fie asasinat, împreună cu Paul Goma, de un agent al Securităţii. Zamfir şi-a amintit doar, cu chiu, cu vai, că Tănase era... transpirat şi părea temător.

La încheierea acestei misiuni, Zamfir a scris probabil, conform procedurii, un raport cu toate detaliile misiunii, şi documentul ar fi trebuit să se găsească în dosarul lui aflat azi la CNSAS[67]. Dar nu e. *Niciodată nu i-am făcut rău lui Dorin Tudoran. Chiar ţineam la el. Nu i-am înţeles niciodată disidenţa*, ne-a spus Zamfir cu o mină inocentă. A înţeles exact ce i-a spus Securitatea să înţeleagă şi să facă. Ca turnător i-a făcut mult rău, s-a dat drept prieten şi l-a mințit, l-a înşelat, l-a trădat. După 1990 a avut tupeul să-i facă lui Dorin Tudoran

[63] Disidentul Andrei Saharov.

[64] Mihnea Berindei (1948-2016), istoric, scriitor, care avea cele mai bune contacte în presa franceză.

[65] Important cotidian francez.

[66] „Afacerea Tănase", cum a numit-o presa franceză, este tratată în detaliu de Liviu Tofan în volumul *A patra ipoteză. Anchetă despre o uluitoare afacere de spionaj*, Editura Polirom, Iaşi, 2012.

[67] Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii.

o mărturisire aproximativă, spunându-i că, în relațiile lui cu securiștii pe care-i mituia, chipurile, ca să-l lase să-și facă afacerile, a fost obligat să-l toarne, dar ar fi făcut-o cu grijă, ca să nu-i facă prea mult rău. Tudoran[68] nu a mai vorbit cu el niciodată.

[68] După o grevă a foamei de 40 de zile, Dorin Tudoran a reușit să emigreze în iulie 1985. Dosarele sale de la Securitate însumează aproape 10 000 de file.

În spatele serviciilor secrete e Creația!

Ce voia să exprime Zamfir făcând această afirmație, cu vocabularul său învățat din *Scânteia* și cu educația sa penitenciară, era probabil admirația nețărmurită față de atotputernicia Securității așa cum a perceput-o el în anii 1980 și, de aici, recunoștința pentru susținerea totală pe care a primit-o în timp ce se distra și făcea bani cu nemiluita, pentru protecția absolută de care a beneficiat. Nu dezinteresat, desigur, toți „prietenii" săi din Miliție și Securitate au făcut averi până la revoluție.

În contextul videotecilor, despre care am vorbit, apare menționată des Cooperativa Meșteșugărească „Radio-Progres". La meșterii depanatori din aceste ateliere (care ar fi fost altfel niște întreprinzători privați dacă li s-ar fi permis) mergeau, cu aparatul în brațe, cei cărora li s-a defectat radioul sau televizorul. În 1984, presa din capitală informa, ca noutate, că aceste unități repară și aparate video. Apoi, aflăm că prestează servicii de întreținere pentru videoteci. „Răspunzând solicitărilor populației", „Radio-Progres" oferă la un moment dat și „servicii de înregistrări video", probabil o formă de a spune că închiriază videorecordere. În sfârșit, „O ultimă precizare: la unitățile menționate se fac și achiziții de aparate

de la populație în vederea recondiționării și valorificării, conform profilului unităților"[69]. Mai clar spus, aparatele vizate în acest caz erau cele video, pe care cei de la „Radio-Progres" le vindeau mai departe. Iar cel care se ocupa de treaba aceasta era... Dorel.

Într-adevăr, „specialistul în probleme video" la „Radio-Progres" în anul 1984 era Zamfir[70]. Introducerea sa acolo a făcut-o tot Securitatea, iar *Cooperativa era o mafie* – vorbele lui. Zamfir opera, la rândul lui, propria sa rețea, cea folosită pentru traficul de țigări, cafea și aur. Acum, rețeaua se concentrează pe aparate video, în combinație cu „Radio-Progres". Posesorii de asemenea aparate, cu intenția de a le vinde, erau dirijați de rețea spre cooperativă. Recondiționate, aceste aparate erau considerabil mai ieftine decât cele „sigilate" (adică noi, nedespachetate) de la consignație. Iar Zamfir stăpânea și dirija astfel comercializarea lor, dar nu oricum. Aparatele erau „rezervate" de el pentru clienți aleși. Ideea, cum ne-a explicat, era de a contribui la răspândirea cât mai largă a aparaturii video în mediul privat, respectiv un anumit mediu, mai ofertant. Videotecile le deschiseseră oamenilor gustul pentru acest divertisment de tip nou, și domeniul, a simțit Zamfir, avea perspective promițătoare de dezvoltare.

Pe lângă „Radio-Progres", Zamfir își dezvoltă propria afacere din vila situată în cartierul Florească. Începe să călătorească în Occident, cam de trei ori pe an. Pleca cu mașina, cu care se întorcea burdușită cu casete. Destinația preferată era Londra, pentru că acolo casetele erau în original, în engleză

[69] *Informația Bucureștiului*, noiembrie 1984.

[70] ACNSAS, fond SIE, dosar 47733, f. 84 (vezi Anexa 5).

(în Germania sau Franța, filmele erau dublate). La început cumpăra casetele pe care avea să le copieze în țară, dar nu renta, erau scumpe. Mult mai profitabil ar fi fost să le fure, dar fără să pară că le-a furat. Scop în care, „la un important institut tehnologic" din București, zicea el, i s-a conceput și realizat un dispozitiv cu ajutorul căruia extrăgea benzile din casetele închiriate și le înlocuia cu copii. Făcea asta noaptea, căci gazdele lui din Londra, deși prieteni (și surse), nu știau cu ce se ocupă de fapt „domnul inginer".

Nu am văzut acel aparat, nu știm cum arăta. Zamfir nu a mai păstrat nimic, nici măcar o casetă, eventual înrămată și pusă pe un perete, ca suvenir al epocii de aur. De la Londra venea cu circa 100 de filme la fiecare drum. În aceste deplasări cu mașina prin toată Europa mai făcea și diverse comisioane pentru Securitate. Ne-a spus că într-una din aceste călătorii i s-a dat o listă de agenți ai Securității din Germania și Franța, cărora le-a înmânat bani, câte 2-300 de dolari. A cunoscut vreo 20-30 de agenți, oameni de o calitate foarte proastă, *Niște amărâți*. Știind că Securitatea avea curierii ei, nu e clar de ce ar fi avut nevoie de unul ca Zamfir pentru asemenea curse delicate. Poate că era vorba de niște tranzacții ce nu trebuiau să apară în acte. E drept că, potrivit unui document al Securității din 1985, „Zaharia" „a executat 3 misiuni în exterior, îndeplinind în bune condițiuni sarcinile încredințate", dar nu sunt oferite detalii. La Viena, mai spunea el, l-ar fi cunoscut pe Alexandru Tănăsescu[71], *Șeful spionilor din Europa*. Cu

[71] Alexandru Tănăsescu (1945-2003), ofițer de Securitate și, ulterior, general SIE, a fost adjunct al Directorului SIE între 1997-1999. Nume conspirative folosite: Tomescu, Palade.

gradul de maior la vremea respectivă (și „Bebe" pentru prieteni), Tănăsescu era o piesă importantă în cadrul UM 0225 și îl găseai ba în Germania, ba în Anglia, ba în Spania, sau Danemarca, sau Elveția, sau...

Din banii lui, Zamfir cumpăra și făcea cadou Securității echipamente electronice de mii de dolari[72]. Dar aducea și pentru el cele trebuincioase. La graniță era așteptat de cineva de la UM 0225 sau UM 0195, Contrainformațiile externe – ca să nu fie luat la întrebări sau pus să plătească vamă. L-a menționat în acest context pe Gheorghe Dragomir[73] care, interesant, a fost și la UM 0195 (până în 1985), dar și la UM 0225. Din aceeași unitate, Zamfir a pomenit mai mulți: *mai era unul Marcu* (numele conspirativ al colonelului Buhă Vasile), *colonelul Iordache* (numele conspirativ al lui Gheorghe Ionescu, șeful UM 0225 din 1987), Vasile Măierean și Ristea Priboi (le știa numele reale). L-am întrebat dacă afacerea casetelor video ar fi fost posibilă fără relația lui specială cu Securitatea: *Nu. Sub nici o formă. Chiar cu toate blaturile cu miliția, cu vama, cu tot, fără sprijinul din plin al Securității, nu.*

Dincolo de Zamfir și de afacerile lui, Securitatea (externă) era cel mai important contrabandist al României acelor timpuri. Spuneam la început că Securitatea era o instituție profund coruptă. În cadrul acestei instituții, sectorul de activitate denumit *spionaj* era cel care excela în corupție, beneficiind de condiții și mijloace vast superioare Securității interne, cum ar

[72] Anexa 5.

[73] Gheorghe Dragomir (n. 1948), ofițer de Securitate și, ulterior, general SIE, a fost adjunct al Directorului SIE între 1990-1992. Nume conspirativ folosit: Bolintineanu.

fi contactele externe, deplasările în Occident și accesul „de serviciu" la valută forte. Dar poate ar fi bine să lămurim de la început chestiunea cu spionajul, presupusa atribuție a Direcției de Informații Externe (DIE – UM 0920), redenumită după 1978 Centrul de Informații Externe (CIE – UM 0544). În realitate a fost vorba mai puțin de spionaj în sens clasic, și mai mult de poliție politică, dusă în exterior și practicată asupra românilor din exil, cu un accent special pe Radio Europa Liberă – obiectivul „f" sau „Sector 6" al UM 0225, unde lucrau, ce să vezi, toți cei menționați mai sus. Alte preocupări majore ale „spionajului" au fost promovarea imaginii lui Nicolae Ceaușescu în străinătate[74] și procurarea de valută forte prin UM 0107/AVS, cunoscută civililor drept Întreprinderea de Comerț Exterior „Dunărea".

În ceea ce privește corupția, la categoria mărunțișuri, o practică larg răspândită era dijmuirea de către superiori a sumelor în dolari destinate informatorilor sau agenților din exterior. Apoi, avem sustragerile curente din „fondurile operative" de valută forte, fie pentru uz personal, fie pentru a cumpăra cadourile cerute sau așteptate de șefi. La rândul lor, șefii din Securitate trebuiau să dea cadouri șefilor lor de la Partid – un televizor color, un motor pentru mașină, o blană pentru doamna, ceva – și le făceau. Dolarii de care aveau nevoie pentru asta proveneau fie din aceleași fonduri operative, și erau justificați cu rapoarte false și misiuni inventate, fie din operațiuni neraportate mai sus, pentru a putea păstra banii: un mic șantaj, să spunem, asupra unui cetățean străin

[74] Țintind spre obținerea Premiului Nobel pentru Pace.

care voia să facă afaceri în România, un comision nedeclarat, o emigrare aprobată peste rând etc.

Prin contrabandă veneau în țară obiectele dorite sau cerute „de sus". Nu era o problemă pentru UM 0544 să-și mascheze traficul de bunuri sub eticheta de „operațiuni speciale" strict secrete. Sigur, mai era și UM 0195, Contrainformații externe, care avea tocmai menirea de a preveni derapajele celor din spionaj, de a le verifica probitatea și loialitatea de partid și de stat... Dar ce te faci când paznicul devine complicele celor pe care ar trebui să-i păzească?

Comisioane, nu toate declarate, mai veneau din operațiuni ca înființarea de firme paravan (gen *offshore*-ul cipriot Crescent) prin care parteneri de afaceri occidentali puteau să-și „optimizeze" câștigurile, ceea ce se mai numește și evaziune fiscală. Primeau de la Securitate, pe bani, desigur, tot ce le trebuia pentru asta: facturi false, contracte false, documentație falsă. Ca în celebrul caz „Lucona", când documentele atestând proveniența și valoarea încărcăturii deosebit de prețioase de la bordul cargoului cu acel nume, și care s-a scufundat în mijlocul Oceanului Indian (1977), proveneau de la Securitate. Documente false, desigur, vândute pe bani buni austriacului care le-a folosit în această escrocherie[75] pentru a-și asigura încărcătura (fiare vechi) pentru 15 milioane de dolari. Nu s-a terminat bine pentru austrieci, dar Securitatea, a cărei complicitate nu a putut fi lămurită, a rămas cu banii.

Doar încă un exemplu, mai puțin cunoscut, despre ce era în stare să facă „spionajul" românesc din acea perioadă pentru

[75] Cazul „Lucona" a provocat cel mai mare scandal politic din istoria Republicii Austria.

dolari: contrabandă cu false sculpturi de Brâncuși. Piața operelor de artă este mare și foarte ofertantă. Pe această piață are și România un nume, Brâncuși, care a trăit și a lucrat în țară până la vârsta de 27 de ani. Aceasta era pretinsa sursă – ar fi fost opere din tinerețe, rămase în România și recuperate de „experți". Piesele erau traficate în Occident și ajungeau la persoane alese cu grijă și care știau să aprecieze favorul de a poseda un obiect de artă atât de rar și de valoros. Și nici nu era vorba neapărat de sume mari în traficul cu piese de Brâncuși. Securitatea cumpăra influență, deschidea uși, genera perspective.

În timp ce falsuri cu eticheta Brâncuși ieșeau clandestin spre Apus, în țară intrau, tot clandestin, în TIR-uri ale Securității declarate „curier diplomatic", bunuri occidentale râvnite de nomenclatură, dar inexistente în comerțul de stat: televizoare color, aparate video, frigidere, mașini de spălat rufe, articole de lux de tot felul, mărcile preferate fiind Grundig, Bosch, Siemens, Philips, Sony, Panasonic, JVC, AKAI... Ele ajungeau în casele potentaților din Partid și Securitate, ale favoriților lor din diverse domenii. Un exemplu și o dovadă excelentă în acest sens găsim în inventarul bunurilor generalului Pacepa, găsite în casa acestuia după fuga sa în Occident[76]. Din lunga listă de câteva pagini întocmită de foștii săi colegi din Securitate reținem doar: 4 frigidere (trei Bosch și unul Electrolux), 3 televizoare (două Telefunken și unul Grundig), 2 mașini de spălat rufe (ambele Bosch), 14 aparate gen magnetofon, pick-up, radiocasetofon (mărcile AKAI, Philips, Blaupunkt, Hitachi, Graetz, Sony, BASF, Schneider), 10 apa-

[76] Vezi Teșu Solomovici *Un dosar incendiar: Pacepa*, Editura Teșu, București, 2005.

rate foto, de filmat și de proiecție (Canon, Polaroid, Minox) și 7 radio-telefoane (mărcile Tokai și Sanyo); și, la consumabile, 362 de sticle cu băuturi străine, vreo 70 de cartușe de țigări și 100 de trabucuri.

Ah, mai era ceva: „un videofon National". Observăm că, în 1978, terminologia în domeniul video nu pătrunsese încă la Securitate. „Videofonul" era un videocasetofon performant marca National/Panasonic, probabil singurul asemenea aparat VHS existent în România la acel moment. Plus „139 de role cu bandă video, cu bandă pentru magnetofon și casete cu bandă magnetică", un dulap plin. Cât se poate de firesc, contrabanda Securității se ilustra plenar în expoziția impresionantă din vila celui ce fusese adjunctul șefului „spionajului" românesc.

Invizibilul de lângă noi...

Interzicerea videotecilor în vara lui 1985 a venit pentru Zamfir ca un făcut. Nu am identificat dovezi potrivit cărora Securitatea ar fi determinat luarea unei astfel de decizii politice. Dar ideea că ar fi fost o inițiativă personală a tovarășei Suzana Gâdea – care nu oferă niciun fel de explicație, în documentul respectiv, pentru această decizie din senin – nu prea stă în picioare. Șefa Consiliului Culturii și Educației Socialiste – un fel de Minister al Culturii – nu avea autoritatea (decât pe hârtie) de a lua asemenea măsuri – interdicție la scară națională – pe cont propriu. Ea era doar un executant.

Cum, necum, vizionarea de filme străine pe casete video se mută complet în domeniul privat, în casele oamenilor sau locuri mai ferite, și devine clandestină. Anunțurile despre videoteci dispar din presă. Lipsesc însă măsurile drastice, punitive, împotriva posesorilor de aparate video sau a participanților la vizionări. Nimeni nu este luat pentru acest fapt la Securitate, ca cei suspectați că ascultă Europa Liberă și „colportează". Cu timpul, în țară pătrund tot mai multe aparate video, iar distracția se amplifică în mod considerabil. VHS-ul devine monedă curentă și „a merge la video" se manifestă ca o

adevărată manie națională din partea unei populații covârșite de privațiuni materiale și disperate după un strop de divertisment și puțină culoare în sufocantul cenușiu al cotidianului comunist. Și tot în 1985 s-a mai luat o măsură care a favorizat dezvoltarea afacerii video a lui Zamfir: desființarea programului 2 al TVR și reducerea la doar 2 ore pe zi (luni-vineri) a programului 1[77], cu emisie între orele 20 și 22 (sub pretextul reducerii consumului de energie electrică[78]), constând în emisiuni de îndoctrinare ideologică și „Cântarea României" ca divertisment ceaușist (plus câte un film bulgăresc). Practic, românii nu mai aveau ce vedea la televizor. Și nici în cinematografe, pentru că nu se mai aproba valută pentru licențe de filme. Nu este de mirare că, în aceste condiții, fenomenul video explodează, devine ceea ce s-a numit „videomania" românilor.

În vila din Floreasca, „fabrica" lui Zamfir era în plin avânt. Tot mai multe aparate video (de la 120 în sus) multiplicau casete non-stop, în timp ce la demisol se realiza dublarea filmelor în română. Zamfir ne-a vorbit despre o tânără, Anca, cu care a început dublajul din engleză, dar nu a stat mult la el pentru că a plecat cu tatăl ei în străinătate. Apoi a venit Irina Nistor. Nu-i plăcea *Vocea ei răgușită, care zgâria*, dar l-a impresionat puterea ei de muncă, cantitatea de filme pe care le traducea într-o singură zi. Altfel, *Aveam în permanență*

[77] Din data de 14 ianuarie 1985, apud. Alexandra Bardan, *Oaze de Occident*, în *România de la comunism la postcomunism. Criză, transformare, democratizare*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, 2019-2020, coordonatori Dalia Báthory, Ștefan Bosomitu, Cosmin Budeancă, Editura Polirom, Iași, 2020.

[78] Alexandra Bardan, *Piața alternativă de produse media în România anilor 1980* (titlu de lucru), volum în curs de apariție.

două-trei traducătoare ocazionale. Și un bărbat, pentru dublajul din germană: Mircea Cojocaru. Rețeaua de distribuție a lui Zamfir funcționa foarte bine și domina piața video la sfârșitul anului 1985. La acest moment, e interesant să vedem cum arătau lucrurile din perspectiva Securității. Acest document cu semnificații aparte are data de 29 noiembrie 1985[79]:

SECȚIA a IV-a[80] STRICT SECRET
ex. unic

FIȘA PERSONALĂ
privește pe ZAMFIR TEODOR din București.

[date biografice]

Este un tip inteligent și versat, cu o bogată experiență de viață, are multiple relații în rândul intelectualilor, a oamenilor de cultură și artă, precum și în lumea interlopă din țară și din străinătate, poate să-și creeze cu ușurință relații în orice domeniu, să le cultive și să le permanentizeze.

Are o situație materială deosebită: locuință în valoare de peste 1.000.000 lei, aparatură video – cu disc și casetă – în valoare de circa 200.000 lei, casete și discuri video (peste 300) care depășesc valoarea de 300.000 lei, și bijuterii de familie etc. Bunurile respective provin de la sora sa stabilită în străinătate (care și în prezent îi

[79] Anexa 5.
[80] UM 0225.

trimite anual sume cuprinse între 5-10.000 dolari S.U.A.), vânzarea a două rânduri de case de către părinții săi și în prezent vânzarea unei vile situate pe str. Aviator Jean Texier nr. 4 în valoare de 700.000 lei, precum și din unele afaceri, domeniu în care are o bogată experiență.

La data de 15.03.1983 a fost luat în lucru în scopul atragerii la colaborare, iar la data de 22.06.1983 a fost introdus în rețeaua informativă internă pentru a fi folosit în problema „ETERUL"[81].

De la recrutare și până în prezent a furnizat un număr de 200 informații privind acțiunile și cazurile în lucru la sector, care s-au verificat prin alte surse și mijloace T.O., fiind exploatate la conducerea D.S.S., UM 0610, UM 0800/S și la sectorul 6. A fost infiltrat cu rezultate pozitive în acțiunea informativă „TUDORACHE", precum și pe lângă unele elemente din țară și din străinătate care prezintă interes pentru organele noastre. A executat 3 misiuni în exterior, îndeplinind în bune condițiuni sarcinile încredințate. Cu aceste ocazii, fără efort valutar din partea unității noastre, a procurat și ne-a predat aparatură tehnică necesară activităților informativ-operative, astfel: 2 minicasetofoane Panasonic, un aparat foto Pentax cu teleobiectiv, 1 binoclu Super-Zenith, 1 radiocasetofon Sankei TCR-S 9 cu dublă casetă, 1 videocasetofon

[81] Radio Europa Liberă.

Panasonic VHS, 1 televizor color marca Loewe, 1 radiocasetofon auto marca a.b.a., a facilitat realizarea unei acțiuni A.V.S. (35.000 fr. fr.) și a procurat un număr de 95 de cărți de istorie, rare, necesare activității noastre, în valoare de 20.000 lei.

Din măsurile de verificare întreprinse asupra lui până în prezent nu rezultă să fi desconspirat [sic!] legătura cu organele de securitate sau să fi intrat în atenția vreunui serviciu de informații sau contrainformații străin.

Este sincer și atașat organelor noastre, dispune de calități și posibilități informative, a făcut proba că poate îndeplini misiuni cu un caracter de dificultate ridicat, în țară și în străinătate.

Niciun cuvânt, în tot acest document, despre activitatea lui Zamfir în domeniul video! Se menționează că deține „aparatură video", dar nu se spune la ce o folosește. În partea introductivă a documentului, cu datele biografice, sunt omise atât prima sa arestare, din 1961, cât și ultima, cea din 1980. Apoi, nu există nici o referire la bogata sa activitate infracțională de bișnițar, ascunsă sub formulări eufemistice ca „bogată experiență de viață" sau „unele afaceri, domeniu în care are o bogată experiență". În schimb, sunt scoase în evidență numeroase merite: a furnizat un număr impresionant de informații, a avut rezultate pozitive, a executat bine misiuni în străinătate, ba chiar a dotat Securitatea cu echipamente de mii de dolari (plus cărți). S-a mai văzut așa ceva, un colaborator neplătit

care face cadouri substanțiale Securității? Ca să nu mai vorbim de misterioasa, și neexplicata, „realizare a unei acțiuni AVS[82]" – un indiciu important, asupra căruia vom reveni.

O altă ciudățenie a acestui document este că nicăieri în text nu se menționează numele conspirativ „Zaharia" al lui Zamfir, cum ar fi fost normal și cum se procedează în toate celelalte documente. La fel, nu apare noțiunea de „informator", el fiind descris mai curând ca un agent destoinic și verificat: „a furnizat un număr de 200 [de] informații...", „a fost infiltrat cu rezultate pozitive...", „a executat 3 misiuni în exterior...". Sare în ochi intenția vădită de a-l prezenta pe Teodor Zamfir într-o lumină cât mai bună. Ultimele rânduri ale documentului constituie o călduroasă recomandare, căci „dispune de calități și posibilități informative, a făcut proba că poate îndeplini misiuni cu un caracter de dificultate ridicat, în țară și în străinătate". O recomandare către cine și pentru ce? *Te facem colonel și pe tine*, i-ar fi promis amicii din Securitate. Asta ar fi însemnat transformarea lui Zamfir în ofițer acoperit, situație în care „colonel" era mai mult un titlu decât un grad militar[83]. Pentru coordonatorii săi din Securitate, încadrarea lui ca ofițer acoperit ar fi însemnat o asigurare suplimentară a afacerii video

[82] Direcția de Informații Externe a Securității a avut atribuții privind operațiunile de obținere de valută, înființându-se în 1975 așa-numitul Sector OV (Operațiuni Valutare), reorganizat mai târziu cu denumirea Acțiuni Valutare Speciale (AVS).

[83] A nu se confunda ofițerii acoperiți cu ofițerii deplin conspirați. Sute de funcționari cu poziții de răspundere din diverse ministere și instituții au devenit ofițeri acoperiți, pentru un control mai eficient al Securității asupra lor. Ofițerii deplin conspirați erau spionii implantați în mod „legendat" în țările apusene, adică cu identități false, așa-numiții ilegali ai UM 0101, UM 0102 și UM 0103.

în raport cu instituția Departamentul Securității Statului, cu Ministerul de Interne și cu șefii de la Partid. Propunerea chiar a fost făcută, ne-a asigurat Zamfir, dar ar fi respins-o Ceaușescu, în două rânduri.

Filme, filme, filme...

Irina-Margareta Nistor a ținut evidența tuturor filmelor pe care le-a dublat la Zamfir. Și le-a notat în niște agende de buzunar, nu mai mari decât un pachet de țigări. Am extras din agendele anilor 1985, 1986, 1988 și 1989 (agenda 1987 nu a fost disponibilă) titlurile filmelor respective. Ele vin să completeze substanțial narațiunea despre afacerea casetelor video și să deschidă perspectiva în care se regăsesc, dincolo de afacerea lui Zamfir și de Securitate, toți cei care „mergeau la video" fără să aibă habar de „întreprinderea" la care participau fără să vrea.

În agenda din anul 1989, ultimele titluri sunt cele din ziua de 20 decembrie. Apoi a venit Revoluția. Din 4 ianuarie 1990 găsim din nou titluri de film în următoarea agendă. Activitatea la Zamfir a continuat până în 1992, apoi în alt loc, până în 1996. Irina Nistor a păstrat toate agendele, dar pe noi ne-a interesat doar ce a fost până în decembrie 1989, pentru că atunci a fost finalul adevărat.

Descifrarea titlurilor din agende nu a fost ușoară, scrisul Irinei ne-a pus unele probleme (câteva titluri au rămas neînțelese). Unele titluri sunt traduse în română, cele mai multe,

nu, le-am reprodus întocmai. Pe lângă filme artistice se găsesc și seriale sau emisiuni de televiziune. Sunt multe „filme cu bătăi" și cu „ninjalăi", cum se mai spunea atunci, totuși Chuck Norris nu ni s-a părut predominant.

O filă din agenda Irinei-Margareta Nistor (anul 1985) cu titlurile filmelor traduse.

Filmele din agenda anului 1985

04 NOIEMBRIE

Falkland
Night kill

11 NOIEMBRIE

Ben Hur
Ivanhoe
Jivago

16 NOIEMBRIE

Big Boss
Jocul cu moartea

28 NOIEMBRIE

A fost odată în America
Ursul și cu mine
Philadelphia Experiment
Scrisoarea către Kremlin
Boston – criminalul
Goldengirl

01 DECEMBRIE

Când s-au stins reflectoarele în Georgia
Binecuvântare ucigașă

03 DECEMBRIE

The Glory Boy
Poltergeist
Operațiunea Pettycot
Uncommon Valor
Scubby

04 DECEMBRIE

The stunt man
Asterix
Pumnul negru
Kung Fu Coo...
Desene (5)
Milionarul fericit

05 DECEMBRIE

Jocul morții
Revolta de pe Bounty
Sloane
Sâmbătă 14
Ultimul vânător
Amenințarea

07 DECEMBRIE

Moonlight woman
Streets on fire
Jaw III
Escape from N.Y.

08 DECEMBRIE

Ragtime
Firefox
Cămașa lui Christos

09 DECEMBRIE

Woman of substance
Stigmatul

10 DECEMBRIE

Peeper
Omen III
The sign of the four

11 DECEMBRIE

Magnum force
Challenge
Siamezele
Vanishing Point

13 DECEMBRIE

Panică în Needle Park
Making love
Megaforce
Black Sunday

14 DECEMBRIE

The anatomy of an illness
Ransome
Nick cool hand

15 DECEMBRIE

Jandarmul și femeile
Jandarmul din St. Tropez
Pumnul mâniei
Kennedy

20 DECEMBRIE

Kennedy (4h)

25 DECEMBRIE

Paris, Texas
Tarzan
Black Arrow
Desene

PÂNĂ LA REVOLUȚIE AVEAM CONTROL TOTAL.

Este adevărat ceea ce ne spunea Zamfir. Secvența din filmul *Chuck Norris vs. Communism*, în care niște ofițeri de securitate dau buzna peste el și-l amenință cu pistolul la cap este o invenție, nu s-a petrecut niciodată în realitate. Ne-o va confirma chiar Mircea Cojocaru, cel care, în film, intervine și salvează situația, chipurile. *Nimeni n-a venit în casa mea să mă forțeze pe timpul comuniștilor*, cum ne-a spus Zamfir. Niciun sectorist nu a sunat vreodată la ușa vilei sale pentru a-l deranja cu întrebări nepotrivite despre activitățile de acolo, de notorietate altminteri și unele chiar la vedere. De pildă, lucrările de construcție. Supraetajarea vilei din Floreasca a fost impusă de extinderea afacerii și de numărul tot mai mare de videocasetofoane, pentru care era nevoie de spațiu suplimentar. În noua mansardă funcționau cele peste o sută de aparate non-stop (*maxim 150*, mai zicea Zamfir). Erau plasate în stelaje până în tavan, cuplate în grupuri de câte 20 și acționate cu o singură telecomandă dintr-odată, iar pe fiecare coloană de aparate se multiplica un film nou. Instalația electrică a casei nu ar fi rezistat la acel consum extrem, așa că Zamfir și-a făcut una

nouă, specială. La acel moment, consumul de curent electric era restricționat prin lege pentru cetățenii RSR. Cetățenii de rând.

„Caseta era mai tare decât valuta pentru că îți făceai relații cu ele", își amintește și Serghei Mizil, fiul liderului comunist Paul Niculescu Mizil, care, la rândul său, începuse o mică afacere în domeniu. „Noi am început printre primii, grupul nostru, pentru că noi aveam piloți în familie care aduceau casete, și atunci aveam casete la prima mână. Zamfir lucra cu noi în paralel, dar el a dus chestia asta foarte sus." Mizil își cumpărase „20 de playere care trăgeau odată" și comanda lista cu filme piloților TAROM sau le aducea personal, când călătorea în Occident. „Luam casetele, le dădeam lui Dorel[84] care le traducea și apoi le multiplicam noi. Casetele virgine le aduceam din străinătate. Cred că făceam vreo 20-30-40 de casete pe zi. Aveam o rețea de distribuitori, mulți din provincie. Câștigam cam o Dacie, o Dacie și ceva pe lună. Dar eu nu eram dintre cei mai productivi. Erau unii care câștigau mult mai mult. La mine a început de distracție. Nu m-am ocupat personal, făcea cineva din familie, banii se împărțeau cu toată lumea. Pe Zamfir, pe timpul ăla l-am cunoscut. După aceea am ajuns și rude. Un om foarte interesant, din punctul meu de vedere. Avea o filosofie a lui și mi-a plăcut cum a organizat totul."[85]

„O Dacie, o Dacie și ceva pe lună" era prea puțin față de realizările lui Zamfir care, cum spunea și Mizil, „a dus chestia asta foarte sus". Afacerea lui, în 1986, ajunsese deja la apogeu,

[84] Despre această relație, Zamfir nu ne-a spus nimic.

[85] Interviu cu Serghei Mizil, realizat în ianuarie 2024.

căci muncea din greu și dormea puțin. Ca să fie mereu pe fază, își pusese o canapea în „laboratorul" de la mansardă și dormea noaptea acolo: *Când începeau să țăcăne aparatele, mă trezeam, verificam fiecare lot în parte cum s-a imprimat, schimbam casetele.* Aparatele țăcăneau într-adevăr când banda ajungea la capăt, înregistrarea se oprea și caseta se derula automat. Ziua, când mai ieșea în oraș, stătea cu ochii pe ceas și se întorcea la vilă frecvent, pentru aceeași procedură. Folosea casete VHS de trei ore (E-180), pe care punea două filme de câte o oră și jumătate. Dacă erau ceva mai lungi, le ajusta. Cam la fiecare trei ore ieșea o șarjă de copii, respectiv vreo 1 000 de copii în 24 de ore. Pentru a le realiza, Zamfir avea deci un necesar de 1 000 de casete noi, virgine, zilnic, adică vreo 30 000 pe lună (câteva camioane?), respectiv 360 000 pe an. Chiar dacă luăm în calcul faptul că unii clienți aduceau casete la schimb, sau că se mai găseau casete video virgine prin Shop-uri, necesarul uriaș al lui Zamfir nu putea fi acoperit în flux continuu decât pe căi și cu mijloace speciale, accesibile doar Securității. Nu a rămas în pană niciodată.

Și de filme noi avea nevoie Zamfir permanent. Când nu se mai ducea la Londra să le aducă, trimitea pe alții. Oricum, casete cu filme ajungeau în țară destule și pe numeroase căi, asta nu era o problemă. Ca sursă alternativă de filme sau emisiuni atractive în general, a adus și instalat pe casă două antene parabolice mari, de trei metri diametru, *cum nici Securitatea nu avea*, zicea el. Pentru instalarea lor pe acoperiș a adus iarăși constructori, pentru că trebuiau ancorate foarte bine, să nu le doboare vântul, își amintea. Accesând astfel programele

TV prin satelit din lumea largă, Zamfir profita de o sursă unică în România de emisiuni și filme pe care le înregistra și multiplica.

În această adevărată uzină din strada Aviator Șerban Petrescu, Zamfir avea nevoie, evident, de niște ajutoare. L-am întrebat cine și câți erau aceștia. Ne-a spus că erau oameni verificați, din rețeaua lui. Ca Vasile Dihel, fost aviator. Sau verișorii Tudorel și Aurel[86]. Șoferul era Victor. De întreținerea aparatelor aveau grijă frații Șerban și Bogdan Oghină, împreună cu Mihai Tripșa. Contabil nu avea, de asta se ocupa personal. Din cele aproximativ 1 000 de copii realizate zilnic, cam jumătate le dădea gratis, ne-a spus el, erau „obligațiile" pentru amicii din Securitate, Miliție, Procuratură și Partid. De pildă, prim-secretarul de partid de la Tulcea, care venea personal să ia filme, potrivit lui Zamfir. *Veneau atât de mulți...* Mai rămâneau, din producția zilnică de casete, circa 500, pe care le luau angrosiștii din rețeaua lui. Cu 1 000-1 200 de lei bucata. Faceți socoteala. Un venit de 500 000 de lei pe zi v-ar aranja?

***

Știam că pe ușa lui Zamfir nu intra niciun necunoscut (sau era imediat dat afară dacă reușea). Veneau „prietenii", veneau vedete ale epocii, veneau oameni recomandați. În ceea ce-l privește, Harry Szavu s-a recomandat singur, la telefon. Avea numărul (33.38.50) de la unul dintre angrosiști. Asta s-a întâmplat în 1986 și Harry a devenit apoi un om de-al casei.

[86] Aurel Mîinea (informatorul „Mîndru" al UM 0544).

Noi l-am cunoscut în 2020. Îl rugase Zamfir să vină să ne cunoască. A fost o întâlnire extrem de interesantă.

Dintre foștii colaboratori ai lui Dorel, probabil că Harry nu este cel mai tipic reprezentant al acelei categorii de personaje. Nu te aștepți să afli de la un fost traficant că, elev fiind, a obținut locul trei la Olimpiada Internațională de Fizică, sau că, în timp ce era un student bun și asculta regulat Radio Europa Liberă, în același timp era „băiat de stradă" (expresia lui) și cumpăra/vindea dolari la negru ca ocupație de bază. Dar așa a fost.

Când l-a cunoscut pe Dorel, în 1986, tocmai devenise student la Politehnică și, băiat sărac din provincie într-o capitală nu tocmai prietenoasă, trebuia să se „descurce". Inițial, luase casete video de la Petrică Albu, un traficant din Balta Albă. Petrică, la rândul lui, lua casete de la Dorel, dar le recopia și remixa (un film plus umplutură pe o casetă de două ore) de o manieră care nu-i plăcea lui Harry. Așa că a făcut rost de numărul de telefon al lui Dorel („cam toți știau de el și unde stă"), l-a sunat de introducere și s-a prezentat la vilă. Zamfir l-a primit și, ca un traficant de droguri care-și ademenește un nou client, i-a dat primele casete pe gratis. De sămânță, cum se spune, iar sămânța a rodit repede.

La căminul studențesc din Regie, Harry și-a amenajat un fel de apartament de trei camere (cu șpagă la administrație era posibil orice). Avea trei aparate video și șase televizoare. De la Dorel lua săptămânal 20 de casete, și se achita cu casete virgine la schimb. Nu-l interesa recopiatul casetelor, avea alt sistem. La cămin își făcuse o rețea de distribuție prin cablu,

alimentată cu filme de un *player*. „Abonații" plăteau 10 lei pe film vizionat (20 de lei pentru cele porno), iar Harry colecta în fiecare dimineață vreo 500 de lei. Milițienii veneau și se uitau gratis, împreună cu soldații din patrulele lor. Celelalte două videocasetofoane le închiria cu 500 de lei pe noapte – aparatul cu o casetă. Apoi vindea casetele vizionate.

Dar nu asta era pentru Harry principala sursă de venit. El era un valutist profesionist, putem spune, ocupație foarte profitabilă, dar și riscantă. Cumpăra dolarul cu 90 de lei de la studenții străini și îl vindea cu 110. Nu ducea lipsă de clienți. Protecția o asigurau milițienii de stradă, așa-numiții sectoriști, care își luau partea. Probleme erau doar când veneau razii „deasupra", cum s-a exprimat el, de care nu știau nici sectoriștii. Din când în când, șefii din Miliție trebuiau să arate că fac treabă și să raporteze rezultate. La asemenea razii, pe Harry l-au „pus jos" de două ori: odată la hotelul Intercontinental, când a înghițit 100 dolari, și odată în Amzei, când a înghițit 300. Doar așa a scăpat. Ne-a explicat că n-aveai cum să ascunzi dolarii, ideea era să-i ții în mână, împăturiți cât mai compact, și la nevoie îi înghițeai. Pedeapsa pentru traficul de valută era șapte ani de închisoare.

Probabil că, în aceste condiții, schema cu casetele video era pură relaxare pentru Harry. I-a plăcut atmosfera de la vilă, a remarcat opulența și, mai ales, starea de absolută siguranță: „protejați total" spunea el că se simțeau acolo, vila fiind „un sanctuar". L-am întrebat ce părere avea despre complicitatea Securității. „Zamfir era pe față că lucra cu băieții, nu puteai să ai altfel acoperirea și susținerea aceea. Nu există protecție pe

gratis. Securitatea avea sigur un interes." I-a cunoscut „pe cei doi traducători", Irina Nistor și Mircea Cojocaru, pe cei câțiva asistenți care aveau grijă de „producție". A remarcat multă „lume bună" venind și plecând. Când îl întrebăm de nume, își amintește de... Nicu Ceaușescu. Poftim? Da, a fost pură întâmplare. Harry venise într-o după-amiază, neanunțat, și a dat nas în nas cu Nicușor. Zamfir l-a ușuit imediat. Ce căuta Nicu Ceaușescu acolo? Venise și el pentru casete? Probabil, nu știm. Harry crede că venea pentru altceva, dar... Nu l-a întrebat nici pe Zamfir ce căuta „prințișorul" la el, i s-a părut prea delicat subiectul. Nouă, Zamfir, ne-a spus că nu a avut niciodată contact cu cei din familia Ceaușescu.

Despre Radio Europa Liberă a venit vorba de mai multe ori în discuția cu Harry. Da, își făcea timp să asculte „cu plăcere, pe toți îi ascultam: Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, emisiunea aia frumoasă, Actualitatea Românească". În liceu (l-a făcut la internat într-un oraș de provincie) a avut chiar neplăceri din cauza asta. Asculta Europa Liberă pentru emisiunile muzicale, cineva l-a turnat și a fost luat la întrebări. Dar s-a descurcat. După revoluție, inginerul Harry a mai făcut o facultate (ASE), a lucrat în companii mari și s-a apucat de treburi serioase. Este un prosper om de afaceri acum și o prezență agreabilă.

L-am rugat pe Harry să ne mai spună cum l-a perceput pe Zamfir la vremea respectivă, să ni-l descrie puțin. Și am aflat că se purta ca un „stăpân rău", era agresiv verbal. Vorbea urât, „te jignea de dimineața până seara". De față, Zamfir a confirmat nonșalant, precizând că avea „școala" lui Tudor Stănică, de la el a învățat să înjure ca la Miliție. Dar, a adăugat Harry,

jignea numai „când avea galerie", când erau prezenți și alții. Ca să-și demonstreze și el autoritatea față de cineva. Realizând, probabil, că el nu-și mai aparținea.

Filmele din agenda anului 1986

06 IANUARIE

Omul Condor
Porky's
Desene

07 IANUARIE

Dune
Onion field
Desene
Amigo

23 IANUARIE

Cruising
The fruit is ripe
The last exam
Formula

28 IANUARIE

Ianus II
Orca
Orient Express
Dinastia

05 FEBRUARIE

Naşul (2)
Sunetul muzicii

10 FEBRUARIE

Cal
Fecioara şi stigmatul
Ultima întâlnire

15 FEBRUARIE

Scarface
Pradă vulturilor

16 FEBRUARIE

Moonraker - J. Bond
Ofiţer şi gentleman
Hello Dolly
Aurul Reichului

20 FEBRUARIE

Domnul Miliard
Şobolanii
A 25-a oră

28 FEBRUARIE

Deception
Casanova

02 MARTIE

Vânătorul de cerbi
The Dirty Dozen

15 MARTIE

Junkman
R.S.V.P.
When time runs out
Alice
Magnum
Spasme

16 MARTIE

The last horror
Una din neveste a dispărut
Micul război ucigător
Elephant track

06 APRILIE

Aventurierii
Title shot

100 puşti
Every which way but loose
Ultima luptă

08 APRILIE

Omul cu lentilele ucigaşe
The big red one
Royal Flash

09 APRILIE

Butch Cassidy and the Sundance Kid
Labirintul

15 APRILIE

Tom Horn
Pancho Villa
Never so few

19 APRILIE

Cotton Club
Profesiunea

25 MAI

Mad move
Evergreen

30 MAI

Lace
Missing in action
Ostateca
Ninja

09 IUNIE

Tight rope
Thunderbolt and Lightfoot
The Tamarind seed
Act of passion
The Judgement

10 IUNIE

Rich and famous
Sharky's machine
Hard contract
High ice

11 IUNIE

The dirty dozen next mission
Lady Ice
Code name Wild Geese
A Team
My father's sins

12 IUNIE

Silent race
Octogonul (Chuck Norris)

13 IUNIE

Breakthrough
Purple Hearts
Purple plain
Her life as a man
Breakdance I

16 IUNIE

Merry Christmas, Mr. Lawrence
Airwolf
The looking glass war
Star trek

21 IUNIE

Deceptions
Double trouble
Plenty
Witness
Shining

22 IUNIE

Kansas City massacre
Taxi Driver
Electra glide in blue
The chalk garden
The Holcroft covenant

25 IUNIE

Mayday at 40000 feet
Freebie and the Bean
Family business
El Condor

28 IUNIE

Dial M for Murder
Octogonul – Chuck Norris
A view to a kill
Who is Harry Kellerman?

29 IUNIE

Dragon dies hard
Heaven's Gate
Violent Rome
Acapulco Gold
The Awakening

03 IULIE

Exorcistul
Rollover
Moonshine war
Blood relatives

05 IULIE

Top Secret
Band wagon
Comedy big parade
Coffee, Tea or Me
Golden rendezvous

06 IULIE

The highest honor
The year of living dangerously
Space riders

10 IULIE

Alfredo Alfredo
Zbor deasupra unui cuib de cuci
Magicianul

12 IULIE

How do I live
Sybil
Red Down
War Games
Indiscreet

13 IULIE

Shaft's big score
Starsky and Hutch
Anatomy of seduction
The Buddy System

16 IULIE

The Affair
Perfect gentleman
Sheena

18 IULIE

Hopscotch
Huntsman

19 IULIE

Ransom
Arthur
The Railway children

20 IULIE

Grease I
Grease II

25 IULIE

Hammer
Blue Thunder

01 AUGUST

Isus din Nazaret
Drumul spre China
Iubire de tată

02 AUGUST

Stryker
Tender is the night
Blackout

03 AUGUST

V like in Victory
Atac împotriva orașului
Războiul pierdut

20 SEPTEMBRIE

Willie Boy
Hannibal
The night the city screamed
Superficious

26 SEPTEMBRIE

Mi se spune Bruce
Mireasa
Black Sunday
Vineri 13
Bronx warrior

28 SEPTEMBRIE

Păsările
Never say never again

03 OCTOMBRIE

Fericitul Alexandru
Garde a vue
Ultimul domiciliu cunoscut
Cincinnati Kid

05 OCTOMBRIE

Obsession
High society
Boomerang

18 OCTOMBRIE

Dangerous company
Fake-Out
True rider
Second degree
Balul vampirilor
Dragoste la prima vedere
The Destroyers
Tilt

23 OCTOMBRIE

Diaboliquement votre
Not for publication
Knight rider
Master
They all laughed

24 OCTOMBRIE

Venom
Scorpio

26 OCTOMBRIE

The hot rock
The beach girls
Osterman weekend
Logan's run
Peace killers
Bandolero

31 OCTOMBRIE

Beyond the door

02 NOIEMBRIE

Cocoon
Spiderman
Shoot the Moon
Bunul, Răul și Urâtul
What's new pussycat?
Lady Caroline

05 NOIEMBRIE

Starsky & Hutch
The Lord of the Rings

09 NOIEMBRIE

Child of love
Sex through window
Alcatraz
Sleeping dogs
Bushido blade
Desene

15 NOIEMBRIE

Che
Blow Up
Crime busters

16 NOIEMBRIE

Un pumn de dolari
Tootsie
Fox
Marlow

30 NOIEMBRIE

The goose boxer
The losers
Django Bastardul
Whose life is it anyway

14 DECEMBRIE

Întoarcerea în Eden
Miami Vice
Magnatul
Blade runner

16 DECEMBRIE

Mercenarii
Un moment de viață
Hoodwink
The Fog
The squeeze

19 DECEMBRIE

Valea morții
Who dares wins
Silver streak

Aveam bani, aveam putere, nu o puteam gestiona...

Adică, ce să mai faci cu atâția bani și atâta influență? Planuri de viitor nu-și făcea, ne-a spus Zamfir. Trăia prezentul fără rezerve: *Aveam viață triplă, nu dublă.* Un venit de 500 000 de lei pe zi înseamnă 15 milioane pe lună, 180 milioane pe an. Nu rămâneau la el toți banii, probabil că nu rămânea la el decât o mică parte. Dar era destul pentru toată lumea, arhisuficient. Oricum, *Cu banii nu aveam ce să fac.* Bun, dar despre câți bani vorbim totuși? *Nu mai țineam socoteala.* În afară de vila din Florească, a mai cumpărat una în zona Domenii, cu două milioane. Avea două mașini Dacia, nimic care să bată la ochi (dar cu număr mic). În filme și aparatură investea cam 50 000 de dolari pe an. *Strângeam aur* (avea deprinderea și tehnica). Amantelor, cu care se fălea, le-a luat case, mașini... Cât privește distracția, nu prea mai existau asemenea posibilități în Bucureștiul întunecat din acei ani. Totuși, *Era vârsta fututului* – Zamfir derapa adesea în vulgarități –, *beției, nebunelii...* Restaurantele erau obligate să închidă deja la ora 22. Da, mai existau câteva locuri speciale, ca barul Melody de la subsolul blocului Patria. Îi plăcea, mergea acolo cam o dată pe săptămână,

în compania colonelului Stănică. Evident că îl cunoștea și pe Viorel Păunescu, cel care ținea barul Melody cu regim special de funcționare și o clientelă selectă: *Toți ștabii aveau vieți paralele.* Cunoștea multă lume, iar mulți îl cunoșteau pe el. Îl vizitau la vila din Florească și erau primiți, pentru că erau vedete. Veneau după filme. I-a pomenit pe Florin Piersic, pe *Temeșan cu o cântăreață blondă*, nu-și mai amintea numele. Arșinel venea împreună cu soțul Stelei Popescu (Puiu Maximilian). Venea și Ștefan Bănică. Ba și Sergiu Nicolaescu lua filme de la el. Pentru toți aceștia avea un preț special: 2-300 lei caseta.

Tot la vila din Florească aveau loc întâlnirile cu cei din Miliție și Securitatea. Zamfir știa de sediul din strada Batiștei al CIE[87], dar nu a mers acolo niciodată (zicea el). Se întâlneau numai la vilă, cu un whisky, o gustare: *Ei veneau la mine.* Pentru Zamfir, contactele principale au rămas Tudor Stănică și Ioan Riti. Dar pe lângă aceștia au mai apărut și alții. Riti, își amintea el, i-a adus pe Ristea Priboi și pe Măierean, colegi de la UM 0225. Stănică i l-a prezentat pe Vasile Gheorghe, omologul său de la Securitate (șeful Direcției a VI-a Cercetări penale)... *Nu a fost unul care să nu-mi fi intrat în casă.* Când nu-i intrau în casă, îi cunoștea „pe teren", ca pe Alexandru Tănăsescu, la Viena, pe Gheorghe Dragomir, care îl aștepta în vamă când revenea în țară, și cine știe câți alții asemenea.

Totul părea pus la punct perfect, dar... poți să știi? *Mă așteptam tot timpul la o bombă.* Adică? *În momente de luciditate mă gândeam că s-ar putea să vină odată să ia tot. Dar știam atât de multe despre tot partidul lor...* Zamfir era deci

[87] Strada Batiștei nr. 25, actualul sediu al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

conștient cât de precar era, în fond, acel eșafodaj de „prietenii" simulate și cât de periculos s-ar fi putut manifesta pentru el, pentru existența lui de nabab clandestin, chiar și o mică defecțiune în sistem – o rivalitate între Servicii (sau ofițeri), o neglijență, un derapaj, o ranchiună, un denunț „sus" la Partid – s-au mai văzut cazuri. Dar a fost totul bine.

***

„Să coordonez să meargă totul bine" era misiunea sa pe lângă Zamfir, ne-a spus Mircea Cojocaru. A venit și el, ca Harry, chemat să ne întâlnească. Pe ușă a intrat un tip ras în cap, cu o bărbuță cănită, în pantaloni de camuflaj și bocanci. La remarca lui Zamfir că arăta ca un luptător din filmele de acțiune, Cojocaru a precizat imediat că e maestru karatist, specialist în „atac militar". *Să nu ne bați*, a glumit Zamfir. Un fel de Chuck Norris de Dâmbovița, ca să rămânem în domeniu, căruia îi plăcea să se înconjoare de o aură de mister cam artificială. E „trecut în rezervă", a fost ofițer, „om de acțiune"[88].

Fusese traducătorul de limbă germană din fabrica de casete. Cum o învățase așa de bine? „Păi, m-am născut la Berlin", ne-a lămurit el. Tatăl său, Emil Cojocaru, era consul general acolo în 1958. La începutul anilor 1960 s-au mutat la Viena, de unde tatăl său, „ca să știți, a condus, de fapt, rețeaua Caraman, de la Paris[89]". Era, deci, din Securitate. „Tata a murit iradiat în

[88] Dosarul de ofițer de Securitate al lui Mircea Cojocaru nu a fost identificat în arhiva CNSAS.

[89] Rețea de spionaj a Securității care a activat la Paris în anii 1960 sub coordonarea lui Mihai Caraman.

1972 pentru că a spart NATO, ăia s-au răzbunat". Acest debut al conversației ne-a cam pus în gardă...

La vila din Aviator Șerban Petrescu, Mircea Cojocaru a apărut „prin 1987-88". Cum a apărut, a fost trimis? „Cam așa, cam așa". Trimis de cine? „Asta nu pot să vă spun". Fusese cadru CIE, evident, dar aveam nevoie de detalii, de amănunte mai concrete. A spus la un moment dat că era locotenent major atunci, și: „Eu am fost acolo și îngerul păzitor".

Din una în alta – nu a fost o discuție simplă, era arogant și sibilinic – reiese că la Securitate a existat o echipă care supraveghea afacerea video. Când a fost ea creată? În 1985? „Era formată când am venit eu acolo împreună cu alți doi oameni de încredere, erau deja constituiți". Constituiți de cine, din cine? „Altceva nu vă mai spun". Noi insistăm. Vrem să știm din ce unitate a Securității externe a făcut parte. „Lucram undeva...". Era UM 0110[90]? „Vă apropiați, vă apropiați...". Era la contraspionaj? „Chiar la spionaj eram". Apoi: „De CTOT[91] ați auzit?

[90] Din ordinul lui Nicolae Ceaușescu, în 1972, la aproximativ patru ani de la invazia în Cehoslovacia a trupelor Tratatului de la Varșovia din august 1968, s-a înființat în cadrul Securității o structură care să supravegheze și să combată activitatea serviciilor secrete „frățești", respectiv a celor din țările socialiste. Inițial a avut indicativul UM 0920/A și a purtat denumirea „Contraspionaj est", fiind condusă de locotenent-colonelul Constantin Iosif. După fuga generalului Pacepa în 1978, unitatea a primit un nou indicativ (UM 0110) și a fost redenumită „Contraspionaj țări socialiste". Ultimul ei șef, din 1983 până în 1989, a fost Victor Neculicioiu. În jargonul Securității mai era cunoscută drept unitatea „anti-KGB".

[91] Comandamentul pentru Tehnică Operativă și Transmisiuni, în care erau grupate următoarele structuri: Unitatea „R" (transmisiuni), Unitatea Specială pentru Instalații Tehnice („T"), Unitatea Specială „S" de interceptare a corespondenței, Serviciul „C" de corespondență, Unitatea Specială „P" de producție și cercetare și Unitatea Specială de Aviație.

Acolo aveam biroul." Dar adăuga imediat că mai avea „birouri" și în alte locuri. N-am avut spor. A mai spus doar că a recunoscut mulți generali care veneau la Zamfir, dar nu a dat nume. „Noi, ofițerii..." era expresia introdusă de el repetat pentru a ne impresiona prin cugetări de cazarmă despre loialitate și onoare. Cât privește afacerea cu casete video, „Numai pe el îl lăsam, că mai apăreau și alții". „E un geniu", tot repeta el despre Zamfir, spre vădita satisfacție a acestuia. „A fost ideea lui. A jucat cel mai formidabil [sic!] rol, perfect în tot ce făcea".

Mircea Cojocaru ne-a confirmat că nu a trebuit să facă pe eroul și să-l salveze pe Zamfir de niște securiști amenințători care au dat buzna în vilă. Respectiva secvență din *Chuck Norris vs. Communism*, relatată chiar de el în film, este ficțiune. „Nu știu ce au vrut să facă ei din film, dânșii le-au combinat cum au vrut", s-a scuzat el dând vina pe montaj. Ceva oarecum asemănător s-a petrecut abia în zilele revoluției din decembrie 1989, „în timpul degringoladei" (aprecierea lui Cojocaru, pentru care revoluția a fost „o cacialma"). Atunci au venit la vilă, să o controleze, niște soldați conduși de un ofițer. Chiar i-a cazat un timp, spunea Zamfir, care s-a simțit probabil protejat de ei în acele zile tulburi. Altfel, cum ne-a mai spus, *Nimeni n-a venit în casa mea să mă forțeze pe timpul comuniștilor.* Revenind la film, doar faza cu procurorul dat afară e reală. Îl chema Horia Nelega[92] și era procuror-șef adjunct pe capitală. Îl anchetase pe Dorin Tudoran în primăvara anului 1985 (îl amenința cu închisoarea pentru „parazitism") și probabil că în

[92] Horia Nelega (?-1994), procuror șef-adjunct al Capitalei, unul dintre anchetatorii scriitorului Dorin Tudoran. Potrivit lui Teodor Zamfir, l-a dat afară din vila sa pe Nelega, distrugându-i aparatul video.

acest context îl descoperise pe prietenul „Zaharia". Apreciat ca un „dur", Nelega s-o fi gândit să-şi aplice metodele de anchetator într-un şantaj asupra lui Zamfir. A avut probabil surpriza vieţii lui când a fost trimis la plimbare complet neprotocolar, realizând tardiv că relaţiile lui Zamfir depăşeau cu mult statutul său de temut procuror-şef adjunct al Bucureştiului. *Eram atât de puternic... Cum să-şi permită orice organ...* După revoluţie, Zamfir a avut pază la poartă, „coordonată de mine", a precizat Mircea Cojocaru.

Referitor la discuţia cu noi, el l-a atenţionat la un moment dat pe Zamfir cu cuvintele: „Să vă redeschideţi trecutul nu are niciun sens". *Trecutul meu nu e bun, nu e rău*, a fost replica lui Zamfir. Ce simplu!

Filmele din agenda anului 1988

09 IANUARIE

The beast must die
Kujo
The light at the edge of the world
Ulzana

10 IANUARIE

Godzilla
The Jerk

16 IANUARIE

Checkmate
Savage encounter
Marine issue
Blackout
New York, New York
Dreams lost dreams
Only when I laugh

21 IANUARIE

The Mechanic
Love and bullets
La cage aux folles
Something wrong in paradise
The blood from the mummy's tomb
Cover Up
One desire
Horizons West

23 IANUARIE

These magnificent men and their flying machines
Cartoon
The Kid from Brooklyn
Fathom

24 IANUARIE

Mr. Blue
Blue Hawaii
Singing in the rain
Inside out
Churchill
No way out
Hill Street Blues
Starsky & Hutch

28 IANUARIE

Liana
Harem
Beverly Hills Madame
Payton Place
Fun in Acapulco

30 IANUARIE

Casino Royal
Tough Guys
Things are tough all over
Vengeance
Assassination

04 FEBRUARIE

Brazil
The London Connection

07 FEBRUARIE

Harem
Charlie Chand and the curse of the dragon
Youngblood
Nice Dreams
The life and times of Grizzley Adams

11 FEBRUARIE

Poltergeist II
The Fly
Crocodile Dundee
Wanted dead or alive

13 FEBRUARIE

Robin Hood
Bitch
Monsignor
The Silent Partner

14 FEBRUARIE

Fame
Moonlighting
The Mole
L'annee des meduses
Miami Vice
Gwendoline

18 FEBRUARIE

Houseboat
MacGyver
Desene

20 FEBRUARIE

Night Rider
Gulliver
El Dorado

28 FEBRUARIE

Verdict
Paternity
This wonderful crook
Midnight Lace
Equalizer

05 MARTIE

Defcon 4
Tuff Turf
Chiller

20 MARTIE

A Soldier's Story
Sun Flower
Tora Tora Tora
Hello and Goodbye

01 MAI

Roller boogie
Lovebug
The world according to Garp
The great race

02 MAI

Lost in Space
The Little Ark
Big Jake

04 MAI

The Killer wouldn't die
Birds of Pray

08 MAI

Black Sheep Squadron
Desene

21 MAI

Rough Cut
Death Cruise
Desene

15 IUNIE

American Anthem
Maximum Security
Death Squad

26 IUNIE

Dirty Dancing
Oh, God! You Devil
Borderline
Eyes of Laura Mars
The Impossible Spy

09 IULIE

Death Game II
Mission: Terminate
The Dragon Snake Fist
Fear City

30 IULIE

Take your best shot
Queenie

14 AUGUST

Perry Mason Returns
Osterman Weekend
The Nun
Gone with the wind

12 SEPTEMBRIE

Monte Carlo
Ryan's Daughter

14 SEPTEMBRIE

Shaolin
In the heat of the night
Missing in action III
Frantic
Miami Vice
Three days of the Condor

17 SEPTEMBRIE

Spartacus
Solomon și Saba
Disappearing

25 SEPTEMBRIE

Blue Thunder
Dynasty
Obsessed with a married woman

02 OCTOMBRIE

Wall Street
Ironweed
Overboard
Hot Chili

12 OCTOMBRIE

Fatal Attraction
Like father like son

14 OCTOMBRIE

The Running Man
UFO
The Telephone
The Principal

16 OCTOMBRIE

Teen Wolf Too
Courage
Big Country
Death Wish
Rosie

04 NOIEMBRIE

Crossings
Who is the Boss
Golden Girls

05 NOIEMBRIE

Chanel solitaire
Sicilianul
The Princess
Little shop of horrors

09 NOIEMBRIE

Moon Spinners
Inner Space
Deal of the Century
Diary of a Perfect Murder

13 NOIEMBRIE

Heartbreak Ridge
Sudden Impact

18 NOIEMBRIE

Dead Man's Folly
Air Wolf
Miss Universe 88
Fantasy Bland
Dream scape

19 NOIEMBRIE

Sellout
Wiseguy

20 NOIEMBRIE

Wise guys
Liar's Moon
Under the influence
Night of Courage
Convicted
Psychose Phase 3

22 NOIEMBRIE

Wet Gold, Solid Gold
Spencer for hire
When time ran out
Benny Hill

25 NOIEMBRIE

Fort Saganne
The case of a shooting star
Risky Business
Black market baby

26 NOIEMBRIE

Up the front
Shenk's Paradise
The Graduate
The Penalty Phase

29 NOIEMBRIE

Enigma
Amityville
Benny Hill
Rambo III
Death in Space

30 NOIEMBRIE

Follow that Camel
Hostile Witness
Jack and Mike

04 DECEMBRIE

Wiseguy III
Wiseguy IV
Wiseguy V
The Heavenly Kid

19 DECEMBRIE

Mistress
Jack and Mike
Jack and the Fatman
Full circle again

28 DECEMBRIE

The Gambler
Blood Vows

31 DECEMBRIE

Checkered Flag or Crash
Brotherhood
Jack and Mike

N-AȘ VREA SĂ MĂ TRECEȚI ÎN RÂNDUL BANALILOR.

Această remarcă a lui Zamfir chiar ne-a făcut să râdem. Nicio șansă, am replicat noi. Oare îl preocupa posteritatea? *Sunt interesat de dialogul cu dumneavoastră.* Lumea îl cam uitase, nu mai era important pentru nimeni – la cât de important fusese odată! – și vanitatea lui probabil că suferea. Imaginea sa din *Chuck Norris vs. Communism* nu-l satisfăcea deloc, și-ar fi dorit probabil rolul principal – *Filmul este calat pe Irina Nistor* –, iar frustrarea îl făcea să-l respingă paușal: *Nu e adevărat filmul niciun pic. Ce-am văzut în film, n-am trăit. Nimeni nu mi-a pus pistolul la cap, cum am văzut în film.* Această frustrare (poate și invidie) se răsfrângea automat asupra Irinei-Margareta Nistor, despre care a spus de mai multe ori, chiar și în prezența ei, că a bănuit-o mereu că era de la Securitate: *Am certitudinea mea.* Bazată pe nimic, o alegație nu tocmai elegantă din partea „domnului inginer", tentat să tragă totul la nivelul lui, adică în jos, ca să se simtă el mai bine.

Tot în contextul vanității sale, Zamfir mai avea o nemulțumire: dosarul lui de la Securitate, aflat astăzi la CNSAS. *Nimic bun în acest dosar*, a constatat el, cu vădită dezamăgire,

după ce i-am arătat fotocopiile. Adică nimic de bine despre el. La ce s-o fi așteptat? Dar noi? Fapt este că și noi ne-am așteptat la ceva mai mult din partea acelui dosar. Și cu siguranță am fi aflat mult mai multe dacă dosarul ar fi ajuns integral în arhiva CNSAS. Dar nu este.

Dosarul despre care vorbim a fost arhivat la CNSAS cu numărul 47733, fond SIE. Ultimul acronim ne arată că a fost transferat din arhiva Serviciului de Informații Externe, succesorul direcției de spionaj a regimului comunist și moștenitorul respectivei arhive.[93]

Dosarul pare a fi incomplet chiar și pentru un ochi mai puțin familiarizat cu astfel de documente de arhivă. Coperta însăși este neobișnuită: absolut goală, fără niciun fel de antet (al Ministerului de Interne), doar cu numărul 47733 scris de o mână grăbită, însă acest fapt nu ne ridică suspiciuni pentru că acesta era tipicul celor care se îngrijeau de arhivă în serviciul de spionaj al regimului comunist. Urmează o filă care cuprinde un „TABEL cu ofițerii care au cunoscut cazul (au ținut legătura, au consultat sau au lucrat cu dosarul, au participat la analize, întâlniri sau alte împrejurări)" cu rânduri și coloane, însă doar un nume este menționat: „Mr. Rotaru Ioan 225/f-6". Cu alte cuvinte, între martie 1983 și decembrie 1989, niciun alt ofițer de Securitate nu a luat la cunoștință cazul lui Zamfir și nu a consultat dosarul în afară de maiorul Rotaru-Riti, ceea ce este greu de crezut. Dar și foarte convenabil pentru toți acei „prieteni" ai lui Zamfir care au vrut să rămână anonimi. Riti,

[93] În arhiva CNSAS a mai fost identificat dosarul MFR 12167-CT de la Securitatea regiunii Dobrogea referitor la deținutul Zamfir Teodor la penitenciarul Tulcea.

astăzi decedat, pare să fi fost „urma care scapă turma". Tabelul a fost refăcut în 1990. Poate cu scopul de a ascunde identitatea unor foști ofițeri de Securitate, deveniți între timp ofițeri SIE?

Urmează opisul, adică lista completă a documentelor conținute în dosar, trei pagini cu rânduri și coloane: numărul curent și data documentului respectiv, o scurtă descriere a documentului și numărul filei/filelor respective, toate filele din dosar fiind numerotate în ordine crescătoare. Confruntând conținutul dosarului cu opisul, se observă ușor dacă lipsesc sau nu file. La prima vedere, acest „dosar personal" al lui Teodor Zamfir pare complet, în sensul că nu lipsește nici o filă din cele 92 consemnate în opis. Remarcăm însă că ultimul rând al opisului (poziția 51) pare „corectat": pe toată lungimea lui se disting ștersături, sunt niște pete mai deschise la culoare, peste care sunt trecute datele ultimului document, cu alt scris decât până la poziția 50. De parcă cineva ar fi intervenit și ar fi ordonat: Ajunge!

De unde vine această bănuială? Vă explicăm. Toate filele, cum spuneam, sunt numerotate în ordine. Numerele sunt scrise de mână în colțul din dreapta, sus. Și totul pare în ordine pe filele 1, 2 și 3. Pe fila următoare însă, numărul inițial e obturat cu o mâzgăleală neglijentă, și sub el apare noul număr 4. Ca să iasă socoteala. Dar nu iese, pentru că numărul șters se distinge că era 74. Fila cu noul număr 5 era inițial fila 75. Și tot așa. De pildă, pe fila cu numărul 91 se poate vedea că numărul inițial era 491; fila 82 era fila 316; fila 42 era 162; fila 39 era 99, fila 34 era 92 etc. Așa se face că dintr-un dosar de circa 500 de file ne-a mai rămas unul de doar 92. Opisul este, prin urmare,

fals. Este unul refăcut pe noua numerotare a filelor pentru a lăsa impresia că dosarul ar fi complet. Cam așa stau lucrurile...

Doar pe ultima filă din dosar, cea cu numărul 92, nu există un număr anterior, șters[94]. Această ultimă filă, ca și prima, cea cu numărul 1, ne oferă câteva indicii foarte interesante. Fila 92 provine de la unitatea militară X-609, adică CIE/Securitate pe stil nou[95], are data de 8 mai 1990 și este un „Raport privind propunerea de închidere și arhivare a dosarului personal Nr. 47733 privind pe informatorul intern ZAMFIR TEODOR, conspirativ ZAHARIA", întrucât „în condițiile actuale nu mai este pe profilul activității noastre". Fiind scris integral de mână și semnat „Lt.col. T. Minescu", recunoaștem atât scrisul, cât și numele conspirativ al acestui ofițer de pe vremea când era la Securitate. Este vechea noastră cunoștință Riti. Maiorul „Rotaru/Minescu" de la UM 0225 a traversat cu bine revoluția anticomunistă din decembrie 1989 și îl regăsim locotenent-colonel în serviciul noii democrații, că „la vremuri noi, tot ei", cum zicea o vorbă.

Să revenim la fila nr. 1[96], pentru a completa imaginea tărășeniei. Avem aici un tipizat al Securității, formular care, pe față, consemnează deschiderea unui dosar (de tipul personal, de obiectiv, financiar, documentar, de corespondență,

[94] Vezi Anexa 6.

[95] Prin decretul nr. 111/8 februarie 1990 emis de Consiliul Frontului Salvării Naționale (CFSN), Centrul de Informații Externe al Securității a fost confirmat ca instituție mandatată să întreprindă activități în domeniul informațiilor externe. Acest decret nu a fost publicat în Monitorul Oficial. CIE și-a schimbat denumirea în Serviciul de Informații Externe (SIE) abia în decembrie 1990.

[96] Vezi Anexa 1.

de evidență etc.), cu data respectivă, iar pe verso, închiderea acelui dosar, cu o explicație sumară și cu data. În cazul nostru, formularul menționează, pe față, deschiderea dosarului personal al lui Zamfir la data de 15.03.1983, și este semnat de „Mr. I. Rotaru". Pe verso putem citi că prezentul dosar „nu mai este pe profilul nostru", motiv pentru care se închide la data de 08.05.1990. Semnează, cu același scris foarte ușor recognoscibil, „Lt.col. T. Minescu", adică același Riti, reprofilat. El l-a deschis, el l-a închis, fie-i dosarul ușor!

Acum, bomboana pe colivă: la fila 84 din dosar avem ultimul document referitor la Zamfir/Zaharia[97]. Este „Fișa Personală" din care am citat deja pe larg și are data de 29 noiembrie 1985. Apoi, nimic. De la această dată, Zamfir dispare definitiv din propriul său „dosar personal". Adică nu se mai consemnează nimic despre el tocmai din momentul în care afacerea sa cu casetele video luase proporții naționale. Cum se poate asta? Se poate, foarte simplu, prin „procesarea" dosarului, redus, cum am văzut, la o cincime din volumul inițial. Putem să ne întrebăm chiar de ce nu l-au făcut dispărut cu totul? Cine știe. Apropo, dispărut este Dosarul de Urmărire Informativă (DUI) al lui Zamfir, dosar pe care cu siguranță (sau cu securitate) l-a avut, dar care nu a fost identificat în arhiva CNSAS.

Și încă un detaliu, dacă se poate numi astfel. În tot dosarul 0047733, fond SIE, nu există nicio mențiune despre afacerea lui Zamfir cu casetele video. Niciun cuvânt. Adică lipsește exact cel mai important lucru referitor la titularul acelui

[97] Vezi Anexa 5.

dosar. Tot așa cum fenomenul video lipsește cu desăvârșire din arhiva Securității aflată astăzi la CNSAS. Ar trebui, deci, să credem că acest fenomen nu a interesat Securitatea deloc. Sigur, Securitatea era ocupată cu alte lucruri mult mai importante. De pildă, să-i urmărească și să-i amenințe pe tinerii care se adresau postului de radio Europa Liberă cerând muzică[98]. Miliția, la rândul ei, avea de furcă cu cei „neîncadrați în câmpul muncii", luați de pe stradă și puși să pieptene iarba în parcuri, de unde strigătura „Vino, mamă, să mă vezi cum lucrez la spații verzi" (folclor urban din epocă). Acum, drept e că milițienii îi mai călcau pe posesorii de aparate video și li le confiscau, dar o făceau fără mandat și se bănuia că luau aparatele pentru șefii lor, la comandă, sau pur și simplu ca să facă și ei un ban, vânzându-le.

Revenim. Judecând după ce se găsește, sau mai bine zis nu se găsește în arhiva CNSAS, Securitatea nu a fost interesată absolut deloc de fenomenul video al anilor 1980. Nu există un dosar de problemă despre fenomenul video, cum există pe atâtea alte teme, cum ar fi: „Culte-Secte", „Artă-Cultură", „Teatre", „Învățământ-Tineret", „Acțiunea Marca" – filateliștii, iată, erau în vizorul Securității, nu și traficanții de casete video. S-ar putea spune că Securitatea a ignorat complet un fenomen care s-a manifestat la scară națională, de o manieră clandestină și având, din punct de vedere ideologic, evidente caracteristici subversive; un fenomen scăpat de sub controlul atotcuprinzător, altfel, al partidului și implicând rețele de distribuție răspândite în toată țara, cu tranzacții ilicite de multe milioane

[98] Au existat cazuri de condamnări la închisoare pentru o astfel de faptă.

(lei și dolari) de-a lungul mai multor ani. Acest fapt ar fi fost posibil doar dacă Securitatea s-ar fi uitat cu încăpățânare în altă parte. Sau ar fi închis pur și simplu ochii.

***

Cine și de ce a/au măsluit dosarul lui Zamfir? Pentru cei care au trecut cu vederea nota de subsol despre CIE/Securitate pe stil nou, să precizăm: în timp ce Securitatea era desființată oficial[99] de revelion prin decret public al Consiliului Frontului Salvării Naționale, un segment al aceleiași Securități chipurile desființate, respectiv Centrul de Informații Externe, era resuscitat, în secret, de același CFSN doar cinci săptămâni mai târziu, fiind recunoscut ca o instituție a statului român, mandatat să întreprindă activități în domeniul informațiilor externe. În secret, spuneam, pentru că acel decret nu a mai fost dat publicității. Tot așa cum, în secret, fusese numit la conducerea CIE încă din 18 ianuarie 1990 un nou șef – generalul (r) Mihai Caraman, fostul spion de la Paris al Securității.

Așa se face că Securitatea externă a tranzitat lin din comunism în democrație, practic neatinsă. Pe drum au rămas atunci doar niște ofițeri superiori prea expuși sau compromiși, precum și cei cu mintea evident mărginită, cum era generalul Nicolae Pleșiță. Unii au preferat să se transforme în oameni de afaceri cu valuta și contactele, interne și externe, de la CIE. Ceilalți au devenit ofițeri SIE și au fost chiar promovați. Dintre „prietenii" menționați de Zamfir îi avem pe: Gheorghe Dragomir, devenit general SIE; Vasile Măierean, devenit general

[99] Măsura a fost legiferată prin *Decretul nr. 33/1989 al CFSN din 31.12.1989 privind desființarea Departamentului Securității Statului.*

SIE; Alexandru Tănăsescu, devenit general și prim-adjunct al șefului SIE; pe Ristea Priboi, ajuns colonel SIE și, mai târziu, consilier al Prim-ministrului de atunci, Adrian Nastase, cel care ar fi cumpărat o casă de-a lui Zamfir în 1982. Și să nu-l uităm pe Ioan Riti, regăsit în documente ca locotenent-colonel „Minescu" de la X-609, semnând cu mâna lui închiderea dosarului lui Zamfir. Existau deci în SIE destule persoane interesate să-și șteargă urmele din afacerea cu casete video. Iar prin pozițiile lor înalte în ierarhia acestui serviciu, ele aveau autoritatea și puterea de a face, practic, orice ar fi vrut. Măsluirea dosarului lui Zamfir nu poate să fi fost mai mult de un fleac.

Toți care au făcut ceva (după 1989) erau oamenii lor.

Probabil că știa Zamfir ce știa. Câțiva dintre cei care „au făcut ceva" după revoluție – ni i-a numit – au încercat să-l coopteze în diverse afaceri: televiziune, fotbal... Îl recomandau antecedentele spectaculoase de „om de afaceri". *Eram născut să fac afaceri, să fac bani.* Prudent, Dorel s-a abținut totuși. Avea suficient. L-am întrebat dacă era, la acel moment, unul dintre cei mai bogați români? *Da, probabil. Aveam în aur cam un milion de dolari.* A menționat doar aurul și bijuteriile. Despre alte resurse, bani în conturi sau ascunși în casă, investiții personale și proprietăți mobile sau imobile a evitat să vorbească.

În 1990 a angajat șase oameni care se ocupau de copiat, câte doi în trei ture pe zi, plus un supervizor. Nu mai trebuia să se ferească, dar nu mai avea nici monopolul garantat de noile servicii de informații ale României. Așa că a lichidat afacerea în 1992 și a vândut toată aparatura, pe care o estima la circa 500 000 de dolari. La vila pe care o cumpărase în Domenii începuse încă înainte de revoluție lucrări de extindere, atât în sus, până la trei etaje, cât și în jos, mărind subsolul pe încă două sau trei niveluri. Zamfir nu ne-a vorbit despre asta, am

aflat-o din alte surse, și nu știm cu ce scop a făcut acele excavări. Să fi vrut să-și mute fabrica de casete sub pământ?

Când a terminat reamenajarea vilei din Aviator Zorileanu, a deschis acolo un club-restaurant numit Tezaal, „de mare lux" potrivit unor vizitatori. A făcut bani și cu restaurantul, dar nu asta conta, ci *Valoarea socială*. Aici, unde era acum patron legitim și respectat, veneau să-l viziteze foștii „prieteni". *Era cel mai select loc din București*, și Zamfir era din nou în centrul atenției[100]. Dar veneau și noile staruri politice, *Toată spuma socială. Aici s-a făcut campania lui Emil Constantinescu, am sponsorizat-o*. Cu Băsescu, *un golan ca mine*, mergea la Șarpele Roșu, era mai pe gustul lui. Din perspectivă postdecembristă, chiar și fostul lui „Dumnezeu" Tudor Stănică devenea *Mafiotul, un golan*.

I-am spus lui Zamfir de la început că ceea ce ne interesa pe noi era să documentăm background-ul fenomenului video, o manifestare despre care mai toată lumea știa câte ceva – a văzut... a participat... a cunoscut... – dar de fapt nimeni nu-i realizase adevărata amploare. Și aveam niște bănuieli. „Cum de nu i-a legat nimeni?" se mira cineva chiar în filmul *Chuck Norris vs. Communism*. Exact! Dar nimeni nu a avut curiozitatea să afle de ce. Corupția generalizată din acea perioadă nu putea fi o explicație suficientă, afacerea nu putea funcționa atâția ani și la o asemenea scară doar cu șpagă la sectoriști. La un moment dat, ne-a spus-o limpede chiar Zamfir: *Nu. Sub nicio formă. Chiar cu toate blaturile cu miliția, cu vama, cu tot, fără sprijinul din plin al Securității, nu.*

[100] Vezi și articolul „Cum am ajuns la Clubul Tezaal", *Flacăra*, 27 aprilie1994.

Faptul că noi foloseam termenul de „afacere" l-a deranjat oarecum. *Nu aș numi-o afacere, pentru că e nedrept: Fenomen social!* Prefera să apară drept patronul unui fenomen social decât capul unei afaceri mafiote. Așa cum respingea ideea că ar fi fost un colaborator al Miliției și un informator al Securității – *Nu știu dacă m-au recrutat ei pe mine, sau i-am recrutat eu pe ei.* Altfel, cu un ton mieros: *Vă răspund la toate întrebările, cu drag.* Dar a evitat constant să răspundă punctual, schimba vorba, nu-și mai amintea... Nu și-a dat masca jos complet niciodată. Atunci când a recunoscut că afacerea nu ar fi funcționat *fără sprijinul din plin al Securității,* probabil că i-a scăpat fără să vrea.

Am vrut să știm, desigur, cum se împărțeau, sau distribuiau, banii din casete. *Mă jur pe Dumnezeu că nu am dat un leu șpagă sau ciubuc la Securitate.* Se jura cu ușurință. Un Dumnezeu nu a avut, oricum (adică, da, pe Stănică). I-am explicat că nu vorbim despre șpagă sau ciubuc, ci de împărțirea tovărășească a unui câștig. Insistența noastră l-a iritat, s-a enervat chiar, a ridicat tonul: *Nu înțelegeți...* Nu, chiar nu înțelegeam. Sau nu putea el să spună. Poate că iritarea lui pe acest subiect ascundea și o doză de teamă, îl forțam spre o zonă delicată și potențial periculoasă.

Un venit de 500 000 de lei pe zi nu avea cum să rămână, în acele împrejurări, la un singur om. De dragul cifrelor, să facem un mic calcul presupunând, prin absurd, că lui Zamfir i-ar fi revenit doar o sutime din această sumă, adică 5 000 de lei. Pe lună, asta ar fi însemnat un „salariu" de 150 000 de lei. Nu exista o asemenea leafă uriașă în România nici în vis, nu câștiga nimeni atâția bani. Am făcut acest calcul doar pentru

a scoate în evidență magnitudinea financiară extraordinară a afacerii. Nu știm cât rămânea efectiv la Zamfir din banii gheață pe care îi producea zilnic, dar am văzut că fie doar o sutime ar fi fost suficient pentru a-l face extrem de bogat mai ales în societatea comunistă de atunci. Pe el și pe toți „prietenii" lui. E o deducție logică, Zamfir nu ne-a spus cum și cu cine împărțea. Dar și-a numit „prietenii" în clar, în nenumărate rânduri, și or mai fi fost și alții, nenumiți. *Veneau atât de mulți* la vila din Florească: securiști, milițieni, procurori, secretari de partid... *Nu a fost unul care să nu-mi fi intrat în casă.*

L-am întrebat la un moment dat dacă o parte din bani nu s-ar fi putut duce chiar la instituția numită Securitate. Cu viclenia care îl caracteriza, a evitat răspunsul din nou. *Vă răspund la toate întrebările, un moment*, și se făcea că trebuie să aducă nu știu ce de la bucătărie, un pahar de ceva... Avea tehnică, pentru că a repetat figura de mai multe ori când simțea probabil că avea nevoie de timp de gândire. Acei bani nu s-ar fi dus direct de la Dorel la Securitate, desigur, și nu în lei. Nu rămâneau în lei oricum, decât ca mărunțiș de buzunar. Erau transformați în aur – *Strângeam aur* – toți strângeau, și în dolari. Numai buni pentru AVS.

Acronimul vine de la „Acțiuni Valutare Speciale", misiunea prioritară a Securității externe în acei ani: procurarea de valută forte prin orice mijloace. Or, o contribuție constantă și substanțială de dolari într-un cont AVS ar fi fost camuflarea perfectă a afacerii cu casete, respectiv acoperirea firească – atribuție de serviciu – pentru ofițerii CIE care o supervizau, garanția că nu le-ar fi suflat nimeni în ciorbă. Există chiar în documentele Securității un indiciu potrivit căruia între

activitatea lui Zamfir și AVS exista o legătură: Fișa Personală, prezentată anterior, în care se menționează „realizare a unei acțiuni AVS". Credem că această mențiune nu a fost introdusă de autorii documentului fără un anumit rost. Pentru Riti, Dragomir, Tănăsescu, Măierean, „Iordache", „Marcu" & Co. din UM 0225 nu ar fi fost nicio problemă să inventeze pentru afacere un indicativ „strict secret" cu o „legendă" acceptabilă – revedeți și caracterizarea excelentă făcută lui Zamfir –, și să dirijeze dolarii acolo unde numai ei știau că trebuie să ajungă. Un alt atu securist cu privire la afacerea casetelor era rețeaua de distribuție a lui Zamfir. Când capul rețelei lucra pentru Securitate, e greu de crezut că rețeaua însăși nu făcea același lucru (conștient sau nu). Și ce rețea, la scară națională! Rețeaua (sau agentura) a fost totdeauna cheia de boltă a sistemului securist.

Chiar și în raport cu Nicolae Ceaușescu, mascarea afacerii casetelor sub indicativul unei operațiuni speciale a CIE ar fi fost cât se poate de utilă. Numiții ofițeri nu puteau exclude situația în care Ceaușescu ar fi întrebat la un moment dat: Ce-i cu filmele astea? Era foarte probabil ca unele casete să ajungă la soții Ceaușescu, mari amatori de filme americane și posesorii unei vaste colecții de casete video, cu cinematograf propriu la subsolul reședinței lor. Doar că Ceaușeștii nu aveau cum să înțeleagă acele filme fără traducere românească. Să se fi uitat și ei la casetele dublate ale lui Zamfir? Există autori care susțin acest lucru, ba chiar că Elena Ceaușescu ar fi fost destinatarul primar al acelor casete. Nu am putut verifica.

Dar am aflat care a fost ultimul film văzut de Ceaușescu: *Rambo*. Rola acelui film a fost găsită în proiector când oamenii au năvălit în vila din Primăverii, pe 22 decembrie 1989.

***

Sunt atât de interesat în ce faceți dumneavoastră cum nu puteți crede. Nu știu de ce. Cred că aveți sprijin divin. Asta pentru că era vorba despre el, nu? Un „providențial..." Cu aceeași trufie s-a raportat Zamfir și la pandemia COVID-19, care tocmai izbucnise în acea perioadă. În timp ce noi foloseam măștile pe durata interviurilor și îl rugam să întredeschidă fereastra, el refuza să-și acopere gura, nu credea în vaccin și se comporta de parcă boala nu-l privea, de parcă ar fi fost înzestrat cu o imunitate divină. *Am fost un jucător la ruleta vieții* era o replică a lui luată probabil dintr-un film de seria B. De data asta a pierdut[101].

Reascultând înregistrările cu Zamfir, am remarcat o expresie folosită de el la un moment dat în discuția cu noi, un fel de comentariu peste care trecuserăm prea ușor. Zicea: *Simt plăcerea solistului care cântă fals, dar i se permite să cânte.* Chiar așa a fost.

[101] Teodor Zamfir a decedat în aprilie 2021 diagnosticat cu COVID-19.

Filmele din agenda anului 1989

03 IANUARIE

Runaway
The Lady in Cement
Electric Dreams

07 IANUARIE

Making of a male model
Noble House

09 IANUARIE

Nightmare at Bittercreek
The suicide murders
The man who stands alone

20 IANUARIE

Modesty Blaise
Dempsey
Fort Apache
The A Team
Hopscotch

21 IANUARIE

Cover Up
Live a little, love a little

30 IANUARIE

Sharp's big score
Police Story

02 FEBRUARIE

Shogun
Don't look now

08 FEBRUARIE

Fast Forward
Evel Death
Cleopatra Jones
Caboblanco

27 FEBRUARIE

Croquignole
Mado
Appelez-moi Fouks
Pleine Lune
L'inconnue d'Arras

02 MARTIE

Fred Connexion
Mad Man
Death steps in the dark

04 MARTIE

Elle cause plus, elle flingue
The Magnificent Seven
Ursule Mirouet

11 MARTIE

L'Inconnue de Vienne
Action Jackson
Flash dance
Twist of fate
One, two, three
Black Eagle

20 MARTIE

Die Hard
Betty Blue
Red Monarch

23 MARTIE

Hamburger Hill
Summer Rental
Nico
The return of the forester

24 MARTIE

Kiss me, Kill me
Stake out
'Nam tour of duty
Blurry Hell
All of me
Stranger's Kiss

28 MARTIE

Crocodile Dundee II
Red Heat

01 APRILIE

Brotherhood
Above the Law
Messenger of Death

03 APRILIE

Sabia Islamului
Willow
Man on a string

07 APRILIE

Shadow on the sun
Prince of Dark
Dangerous Affection
Fatal Beauty
Steady Pursuit

09 APRILIE

A prayer for the dying
Restless Breed
Summer Heat
Batteries not included

12 APRILIE

Platoon Leader
Poltergeist III
Terminal Exposure
Almost Grown
Mysterious two

26 APRILIE

Skeleton Coast
Hell Hunters

04 MAI

Salsa
Overboard
Foreplay
Paradise Motel

18 MAI

Borsalino
Hitchcock
Love and War

29 MAI

Mascara
Mosquito
Coming to America
I wanna hold your hand

02 IUNIE

Big Business
A fish called Wanda
Barfly 1987
The Saint
Hunter

05 IUNIE

Man on Fire
Brain Damage
White Hot
Sweet Hearts Dance
Track 29

14 IUNIE

Voice of the Heart
Harris
Switching channels
Side by Side

16 IUNIE

Who framed Roger Rabbit
Labyrinth
Big

17 IUNIE

I'll take Manhattan
Tanamera
Money Movers
The Rain Man
Lethal Weapon

22 IUNIE

Mississippi burning
The Great Gatsby
Howard the Dude

26 IUNIE

Hero and the Terror
Jack is back
Radio days
Twins

03 IULIE

Shoeshine
The Devil and Max Devlin

05 IULIE

Time Bandits
Love thy neighbor
Kingdom of the Spiders

06 IULIE

The Girl from Petrovka
Barnaby Jones
Clockwise
Back to School

08 IULIE

Man at the top
Blame it on Rio
The Big Bang
From the Terrace
Harrow House
Back in the USSR (docu)

18 IULIE

White Nights
1941

22 IULIE

The Boston strangler
Moving violation
Aladin and the magic lamp
Go tell the Spartans
Scooby Doo and the Ghoul School
Cartoon

26 IULIE

Moving violations
Time bandits
Covenant
Jo Jo Dancer
Walk like a man

27 IULIE

The first deadly sin
Shoestring
Special squad
Game of Death
Priest of Love

28 IULIE

The long Good Friday
Rainbow
Downhill Racer

04 AUGUST

Bastille
Fortunes of War
Dragonslayer

07 AUGUST

The White Lions
Clue
Second Serve

09 AUGUST

Déjà vu
Blue City

10 AUGUST

The man who haunted himself
Rise and Fall of Idi Amin
Cutter's Way
Not just another affair

12 AUGUST

Made in Heaven
Pleasure Palace
Blind Side
John și Mary

14 AUGUST

My wicked wicked ways
Tough Enough
Left hand of God

15 AUGUST

Lucas
Darby O'Gill and the little people
Harold and Maude
Plaza Suite II
Nobody

17 AUGUST

Pretty in Pink
Daisy Miller
Bullitt
Barnaby Jones
Miracle on 34 Street
World greatest athlete

18 AUGUST

Six Pack Annie
Yellowbeard
Seed of Innocence
The Challenge
Brother John
Sweet Liberty

19 AUGUST

A fine mess
Some kind of wonderful

De Wisselwachter
Yogi Bear and the Magical
Spruce Goose
Cuba

21 AUGUST

Ruthless People
Crunch
Cassie & Co.
Next stop Greenwich Village

23 AUGUST

Miami Supercops
Shoestring
Terror on the beach
Bullies
Movers and Shakers
Dead of Winter

24 AUGUST

Humanoid Defender
The secret diary of Sigmund
Freud
Outrageous fortune
Lonely killers

25 AUGUST

Payton Place
Gypsy warriors
Tony Rome
That's life
The big rascal

26 AUGUST

Emma queen of the South Seas
Bat 21

29 AUGUST

Shakedown
One dark night
American Ninja III
Psycho III
Dirty rotten scoundrels
The dead pool

01 SEPTEMBRIE

Amazing stories
Alien

02 SEPTEMBRIE

Rollercoaster
Blake's seven
Meatballs
Easy Money
The Falcon and the Snowman

04 SEPTEMBRIE

Jacknife
Da
Dempsey and Makepeace
Tin Men
Ferris Bueller's day off
The man who had power
over women

05 SEPTEMBRIE

L'ete meurtrier
The sun also rises

19 SEPTEMBRIE

Bad boys
L'homme fragile
Listen to your heart
Annie Hall

Putain d'histoire d'amour
Hot stuff
Lost week

21 SEPTEMBRIE

Instant justice
Black widow
April's fool day
Off beat
Haunted honeymoon
Bittersweet love
The Chicken Chronicles
Nothing personal
Bananas

22 SEPTEMBRIE

Deadly friend
All the rivers run
Last time I saw Paris

23 SEPTEMBRIE

Pelle the conqueror
Dead Bang
Police squad

26 SEPTEMBRIE

One more Saturday night
Rabbit test
Eight million ways to die
Dempsey and Makepeace

27 SEPTEMBRIE

Piaf: the early years
Between the darkness and the dawn
The private files of J. Edgar Hoover
O.C. and Stiggs

29 SEPTEMBRIE

Northstar
The great Georgia bank hoax
Table for five
Top fun
Hero's field

03 OCTOMBRIE

All creatures great and small
The sights of London
Nickelodeon
Positive ID
The man, like me

04 OCTOMBRIE

Big bad mama
Shock treatment
Flintstones meet the Jetsons
Heartburn
Body Rock
Crossroads

06 OCTOMBRIE

Moving violations
Running out
Zoot suit
Miracle on ice
Hawaii

07 OCTOMBRIE

Choppy
Hobson's choice
Children of a lesser God

11 OCTOMBRIE

Just tell me what you want
Tin Men
The empire of the sun

Dead man walking
The watcher in the woods

13 OCTOMBRIE

Backfire
Poor little rich girl
Blue gras
Carnival Story
Sister, Sister

16 OCTOMBRIE

The Accused
Heart of midnight
Gable and Lombard

23 OCTOMBRIE

Adventures of Sherlock Holmes
Young Frankenstein
Naked Gun
Cyborg
Maurice

27 OCTOMBRIE

Fabulous adventures of Baron Münchhausen
Dreamchild
Matewan
Patty Hearst

28 OCTOMBRIE

Scandal
The bedroom window
The unbearable lightness of being

01 NOIEMBRIE

A cry in the dark
Dangerous liaisons
Another woman

02 NOIEMBRIE

Bull Durham
Sunset
Blaze
Punchline
For Keeps
Things Change
The Burbs

07 NOIEMBRIE

Broadcast News
Someone to watch over me
Dream Child
Disaster on the Coastliner

08 NOIEMBRIE

Cry for the Strangers
The Heavenly Kid
Florida Straits
The new kids

10 NOIEMBRIE

The Color of Money
The Allnighter
Slow burn
The Treasure
Maxie
Streak

11 NOIEMBRIE

Eleni
Up the creek
Private Resort
The dead can't lie
Sins II
Arthur 2: on the rocks

15 NOIEMBRIE

The Dirtwater Dynasty
Blood Sport
Tiger Warsaw
Nijinsky
Mr. North

17 NOIEMBRIE

Making Mr. Right
No man's land
Baby Blue Marine
Moi, fleure bleue
Band of the Hand

18 NOIEMBRIE

Turning Point
Toy Soldiers
Secret admirer
Time for dying
Amazing stories

21 NOIEMBRIE

Assassination Bureau
Real Genius
The van Dyke show
Big trouble
Chitty Chitty Bang Bang
Desert bloom
Of unknown origin
DARYL

24 NOIEMBRIE

Out of the body
A hazard of hearts
Full Metal Jacket
Man, Woman and Child
The Bliss of Mrs. Blossom
Tim

25 NOIEMBRIE

The morning after
Alamo Bay
The Believers

28 NOIEMBRIE

White line fever
Taffin
The get along gang

29 NOIEMBRIE

Echoes in me
Darkness
Rosary murders
Red heat
Top cat and the Beverly Hills cats
The Snow Queen

30 NOIEMBRIE

The accidental tourist
84 Charing Cross Road

01 DECEMBRIE

Nadine
Baxter
License to drive
Tucker

02 DECEMBRIE

Born in East L.A.
The last temptation of Christ
Planes, trains, automobiles
Bright lights big city

05 DECEMBRIE

Private function
If

Tequila sunrise
Sugarland Express
Suspect

07 DECEMBRIE

Head office
Huckleberry and the Bolton brothers
Downpayment on murder
Not for publication
Kandyland

09 DECEMBRIE

Tai-Pan
3:15
Back to the beach
The boy in blue
Moonstruck
Hoffman

12 DECEMBRIE

Omega syndrome
Fear
Amazon women on the moon
Caribe

13 DECEMBRIE

The Robe
Anguish
Dead ringers
Shadow play
Foreign body
Around the world in 80 days

15 DECEMBRIE

Little Nikita
Ninja 8: warriors of fire
Tin Men

16 DECEMBRIE

Julia and Julia
Heartburn
Flowers in the attic
Gulag
Cohen and Tate
Funny farm

19 DECEMBRIE

Around the world in 80 days
The boy in blue

20 DECEMBRIE

Too many thieves
Tess

„Nu sunt o disidentă. Nu am făcut un act de curaj, am făcut un act de supraviețuire. Fără asta mi-aș fi luat zilele." Așa a descris Irina-Margareta Nistor activitatea ei la fabrica de casete video a lui Teodor Zamfir în timpul unei discuții care a avut loc în decembrie 2023, „asta" fiind șansa de a vedea filme străine inaccesibile altfel în România anilor 1980.

Filmele dublate de ea atunci, vreo 3 000 la număr, au circulat ani de zile în toată țara, copiate și răscopiate în mii de exemplare și vizionate probabil de milioane de români. Vocea ei de pe acele casete i-a dobândit o notorietate nestinsă, dublată de cea de critic de film în ultimii 30 de ani. Când vine vorba despre fenomenul video din anii 1980, numele Irinei-Margareta Nistor este menționat automat, pentru că a rămas „marca" acelui fenomen. Perspectiva ei, amintirile ei nu puteau să lipsească din această investigație.

În egală măsură, nici amintirile scriitorului, publicistului și disidentului Dorin Tudoran nu ar fi putut să lipsească din acest volum. Cei doi, Tudoran și Zamfir, s-au cunoscut încă din vremea adolescenței, iar observațiile lui Tudoran ne-

au fost un sprijin fundamental în timpul documentării, mai ales dacă luăm în considerare avântul pe care obișnuia să-l ia imaginația lui Zamfir, talentul său de a influența interlocutorul, de a muta cu atâta dezinvoltură granița dintre adevăr și minciună.

Fără bani pot să trăiesc, dar fără filme, nu

Nu m-a contactat Teodor Zamfir, ci un tip din TVR, Sterie îl chema, șef peste pompieri, probabil securist, cum am auzit mai târziu. Atunci habar n-aveam. Eu aveam o relație bună cu pompierii, ei mai veneau să se uite la câte un film. Eram redactor de film, lucram în secția Programe-Film, realizam traduceri și subtitrări, editam, și pompierii obișnuiau să vină la mine când lucram să se uite la filme. Și acest Sterie m-a oprit... prin toamna lui 1985, dar nu mai știu exact când. Mi-a spus că cineva – fără să-mi zică numele – are niște casete și ar vrea să i le traduc. Am răspuns „da" din prima, eu eram foarte interesată să vizionez filme, televiziunea ajunsese la doar două ore de emisie atunci. Mai tradusesem înainte la vizionări private de casete. Îmi amintesc că la un doctor, prin 1983, am tradus *Gandhi*. Doctorul nu mi-a dat niciun ban pentru traducere, s-a prins că-mi place, însă pe vecinii lui care voiau să vadă filme îi taxa.

Am intrat în casa lui Zamfir și l-am văzut... Obișnuia să bea whisky, mi-a oferit și mie, evident că nu l-am băut, și m-a verificat dacă știu englezește, el neștiind nicio limbă străină

(*râde*). De fapt, a vrut să verifice dacă poate urmări ceea ce traduc eu. Despre mine, toată lumea știa că traduc la Cinematecă, de acolo a început totul, în 1980. Atunci am început și în televiziune, când am terminat facultatea. La Cinematecă traduceam în direct, mă plăteau cu 60 de lei pe film. Am tradus un Bergman[102], de pildă, de 11 ori. De acolo mă știau de fapt, mai puțin din televiziune, unde traduceam pentru comisiile din televiziune.

Acesta a fost testul. Testul și negocierea. M-a întrebat cât vreau și am răspus că, dacă primesc 60 de lei de la Cinematecă, vreau 100. A zis: vă dau 200. Pentru fiecare film. La suma asta am rămas până la sfârșit. Când am încercat să cer mai mult, după revoluție, în 1992, a refuzat. Atunci m-am dus la altcineva care mi-a oferit dublu.

Însă nu am început colaborarea imediat. Zamfir m-a trimis întâi la unul Giușcă[103], probabil ca să mă verifice. Giușcă era campion de tir sau așa ceva, avea și el aparatură, și prima oară am tradus acolo un film de groază[104]. Abia după aceea am lucrat la Zamfir[105]. În ceea ce privește banii câștigați, nu mai știu câți au fost, dar nu cred că aș fi putut să-mi iau o mașină din banii ăia într-un an. În plus, dacă eu aveam nevoie de casete – pentru doctor, pentru prietenii care ziceau că sunt a naibii și nu vreau să le dau filme –, eu nu aveam aparat video,

[102] Ingmar Bergman (1918-2007), celebru regizor suedez.

[103] Lucian Giușcă.

[104] În agenda Irinei Nistor din 1985, filmul respectiv este „Furie", cu actorul Kirk Douglas în rol principal, și apare în dreptul zilei de 15 octombrie.

[105] În aceeași agendă, în dreptul zilei de 11 noiembrie apare „Zamfir (?)".

să fim înțeleși, el îmi vindea caseta ca oricărui client. Îmi cerea, cred, 400 de lei, dar nu mai țin minte exact.

În total am tradus la Zamfir vreo 3 000 de filme, le-am notat pe toate în agende. *Doctor Jivago*, fără îndoială, a fost preferatul meu. Zamfir făcea selecția filmelor, el însuși preferând filmele „cu bătăi", cum se spunea, adică filmele de acțiune. Nu făcea o triere în mod special, el doar apărea cu teancul de casete (filmele veneau pe diverse căi). La început, eu mă bucuram foarte tare să văd acele filme, și-i indicam: asta și asta și asta, pentru că erau filme bune. Și el, de-al naibii, le punea la coadă. Am luat seama și după aceea n-am mai ales, am zis că sunt toate la fel. Avea niște răutăți inexplicabile.

Un teanc din acesta avea cam 20-30 de casete. Zamfir nu alegea filmele pentru că nu știa nici măcar să le citească titlurile. Cu timpul a ajuns să recunoască niște actori după pozele de pe casete... Nu îi plăceau filmele intelectuale, cele mai cu pretenții. De pildă, nu accepta filmele lui Woody Allen, erau prea intelectuale. Și nu difuza filme cu gay. Părerea mea este că s-a întâmplat ceva cu el în pușcărie, pentru că avea o ură neîmpăcată pe homosexuali.

Locul meu de muncă era la demisol, în vila din Șerban Petrescu, unde se afla o cameră mai mare, cu o canapea pe care stătea el, un televizor, un aparat video, și o măsuță cu sticlele de băutură, țigări, o scrumieră și casete. Alături, într-o cameră mai mică, lucram eu. Avea un mic geam prin care se auzea uneori cum lătra cățelul lui Zamfir, sunt casete pe care se aude un lătrat. Pe o masă aveam un videocasetofon în stânga, un videocasetofon în dreapta și un mixer la mijloc, la care erau cuplate cele două aparate, casca mea și microfonul.

Și un televizor. La început mi-a pus acolo un televizor mic, alb-negru, dar am făcut și eu mofturi, am cerut televizor color. Pe acest televizor vedeam filmul redat de aparatul din stânga, iar pe aparatul din dreapta, sincron cu cel din stânga, se înregistra o copie a acelui film împreună cu traducerea mea peste coloana sonoră originală.

Cele mai multe dintre casete aveau o durată de trei ore, uneori și de patru ore. O precizare: pe caseta din stânga, caseta principală, erau deja două filme montate unul după altul, adică Zamfir copiase în prealabil două filme de pe casetele originale pe această casetă. Eu lucram trei ore fără pauză, traduceam cele două filme fără să mă opresc. După aceea, Zamfir lua caseta din dreapta și copia doar sunetul pe caseta principală. Nu știu cum se făcea acest *dubbing*, nu am asistat niciodată. Dar în felul acesta se producea caseta *master* de pe care se făceau copiile pe care le vindea. O singură dată m-a dus să văd „laboratorul" de la mansardă, unde se făceau copiile. Am văzut aparatele video, erau multe. Eu cred că avea 300, nu 150 cum zice el.

„Programul de lucru" era cam așa: veneam de la televiziune la trei și jumătate și traduceam două casete, adică șase ore. Sau trei, cel mai adesea, și mă apuca miezul nopții la Zamfir. Mă ducea el acasă, sau chema un taxi, sau avea un șofer, Victor, parcă. Făceam acest lucru uneori de două ori pe lună, alteori mai multe zile la rând dacă veneau filme noi, până le terminam. În medie, poate zece zile pe lună. Zamfir nu lipsea niciodată, nu mergea în concediu, pleca doar familia lui, el nu. Nu se despărțea de atelier. Doar o dată a plecat undeva, nu știu unde, și a lăsat aparatele la mine, ca să pot lucra cât lipsește.

Pe părinții mei i-a cunoscut nu aici, în casa mea, ci la Tezaal, după 1990, când ne-a invitat odată la masă. Le-a arătat tot clubul și i-a spus tatei: „Uitați, tot etajul ăsta e făcut din munca domnișoarei Irina". Nu am avut conflicte cu el și, ca să înțelegeți, eu nu pot trăi fără filme. Noi aveam impresia atunci că viața noastră este închisă, că va dura comunismul cât Evul Mediu, cum zicea bunicul meu, și ideea era că, dacă nu văd filme, nu am niciun motiv pentru care să mai trăiesc. Absolut niciunul. Și în continuare este singurul motiv. Activitatea la Zamfir m-a ținut în viață. Vedeam filme. În rest, eu habar n-aveam ce făcea Zamfir, cum circulau casetele, cum se aduna lumea la video.

Așa cum nu am fost nicio clipă conștientă de notorietatea pe care mi-o câștigasem în țară, datorită vocii. Habar n-am avut. După 1989, eram odată la Piatra Neamț, îmi cumpăram un covrig și fata de la covrigărie mi-a recunoscut vocea. Atunci a fost prima oară. Până la revoluție nu mi-a zis nimeni că-mi recunoaște vocea. Adică da, securistul din televiziune, Orzan[106], care mergea cu mine în lift și-mi zicea „Te-am auzit aseară". Și niște șefi din televiziune, ocazional.

Nu știu cine îl vizita, doar pe Vadim Tudor l-am văzut o dată, întâmplător. Nici nu cunoșteam așa-zisele vedete de atunci. Însă Vadim venea după casete. Nici nu aveam cum să întâlnesc alte persoane când veneam acolo să lucrez, pentru că nu umblam prin casă. Mai urcam de la demisol la etaj pe o scară secundară, de pildă când mă duceam să-mi fac o cafea. Ca să ajung la bucătărie mai treceam prin sufragerie. Acolo era

[106] Fănică Orzan, maior de Securitate sub acoperire ca redactor-șef adjunct la Oficiul pentru relații internaționale, promovat în SRI după revoluție.

Lidia, soția lui Zamfir, călca rufe tot timpul, mai ales cămășile lui Zamfir, pentru că el schimba trei cămăși pe zi. Tot acolo am văzut-o și pe mama lui Dorin Tudoran[107], care se uita toată ziua la filme. Nu știam cine este, dar mi s-a spus.

Mâncare îmi luam singură și avea întotdeauna mâncare în casă. Să vă spun o chestie nostimă. Într-o zi, în bucătărie, am găsit niște biscuiți. Nu mi-a dat prin cap că, având forma unui os, erau pentru câine. I-am mâncat. Erau buni. (*râde*) Îmi amintesc că avea niște brânză topită în folii subțiri, avea salam de Sibiu, sâmbăta se făcea la ei întotdeauna un fel de colivă... Avea de mâncare, dar nu aveam eu timp prea mult să mănânc.

Zamfir îmi admira puterea de muncă, dar spunea altora că nu-i place vocea mea răgușită. Nu sunt răgușită, așa m-am născut. Zamfir făcea *casting* tot timpul, l-a enervat faptul că depindea de mine și mai încerca și pe alții, dar nimeni nu l-a suportat. În casă se mai aflau doi gemeni, ingineri, Șerban și Bogdan Oghină. Și mai era încă un inginer, Tripșa, a murit tânăr, săracul, a făcut o tumoare la creier. Era foarte priceput, el era cel care reușea să decodeze semnalul emisiilor pe satelit, pe care Zamfir le recepționa cu o antenă parabolică. Îmi mai amintesc de „vărul Aurel" și de șofer.

Nu m-am întrebat niciodată unde ajung casetele, dacă nu cumva chiar la membrii familiei Ceaușescu. Atunci trăiam într-o lume paralelă, ca și în ziua de azi. Puțin îmi păsa. Știam însă că se duce la Ceaușescu acasă să traducă Todan[108], care

[107] După emigrarea lui Dorin Tudoran, în vara lui 1985, Zamfir a continuat să joace rolul de bun prieten, încercând să afle informații despre planurile scriitorului de la mama acestuia, rămasă în țară.

[108] Ioan Todan, fostul coordonator al Departamentului Sport din TVR.

era la Sport. Era chemat ca să traducă în direct filme, așa știam noi. Îmi era foarte teamă că ar putea să mă cheme și pe mine. Toți dictatorii au fost mari cinefili. Se spune că lui Ceaușescu îi plăceau filmele western. La vila lui din Primăverii exista și un mic cinematograf la subsol. Bănuiam că ajungeau la el și casete cu vocea mea. De altfel, acum câțiva ani cineva mi-a spus că, într-adevăr, Ceaușeștii se uitau la filmele traduse de mine.

Era evident că ce făcea Zamfir era cu voie de la Securitate. Altfel m-ar fi oprit a doua zi, nu e clar? Nu era doar o chestie clandestină, așa... Atât de naivă nu eram nici eu. Înțelegeam cum funcționează niște lucruri. Însă nu mi s-a părut că fac un act de curaj. Nu sunt o disidentă. Nu am făcut un act de curaj, am făcut un act de supraviețuire, fără asta mi-aș fi luat zilele.

Pe Mircea Cojocaru l-am văzut, pentru că lucram pe aceleași aparate, însă nu prea des. Zamfir era atât de zgârcit încât nu a mai făcut un rând de aparate ca el să poată lucra în paralel cu mine. Lucrând pe aceleași aparate, eram acolo sau eu, sau el. Nici nu-i știam numele de familie, îl știam de Mircea. Abia după revoluție m-am reîntâlnit cu el. S-a întâmplat în 1995, când am constatat că-mi expirase pașaportul și căutam pe cineva să mă ajute să mi-l reînnoiesc repede, trebuia să plec din țară. Deci, în 1995 încă nu eram conștientă că eu sunt propria mea pilă, nu realizasem ce notorietate aveam. Când m-am dus la pașapoarte mi s-au deschis toate ușile. Ei bine, acolo l-am regăsit pe Mircea, lucra la pașapoarte. Nu știam nimic despre el.

Despre Zamfir nu am crezut că este ofițer de securitate. Nu, faptul că se prezenta uneori drept „colonelul Zamfir" nu

mi s-a părut o chestie serioasă. În general, nu făcea impresia unui om pe care să te poți baza, avea manifestări ciudate, spunea lucruri bizare, nu părea întotdeauna în toate mințile... Și era extrem de incult. În plus, el era non-stop băut, avea o rezistență extraordinară, bea cam o sticlă de whisky pe zi. Poate că îi era și frică, nu cred că se simțea foarte sigur cu ce făcea. El avea foarte mult tupeu... Spunea despre mine că aș fi „omul Securității", tocmai el să spună asta!

La Revoluție se temea mai ales că va da lumea peste el să-l jefuiască, de parcă toată lumea ar fi știut cine este Zamfir și unde stă. Altfel, am avut impresia că știa ce avea să se întâmple și că se va termina cu Ceaușescu. Mai erau unii care păreau să știe ceva. Îmi amintesc că eram acasă la Liviu Tudor Samuilă, cu care făceam niște emisiuni, asta se întâmpla la începutul lui noiembrie 1989, încă nu căzuse Zidul Berlinului, eram acolo cu mai mulți oameni din televiziune, un grup de bărbați discutau între ei și unul a zis la un moment dat despre Ceaușescu: „Nu mai prinde Crăciunul". Mă rugam să fie adevărat, să se termine odată, că nu mai suportam, nici nu mai voiam să trăiesc.

Eu am tradus filme până pe 20 decembrie. În 1992, cum v-am spus, am plecat de la Zamfir și am continuat să dublez casete până în 1996. Zamfir nu a găsit pe altcineva în locul meu, probabil că nimeni nu a rezistat la acel ritm de lucru de șase sau opt filme traduse într-o zi. A vândut totul și s-a concentrat pe afacerea cu Tezaal.

În afaceri era genial, categoric. Pot spune că eu am lucrat la o firmă înainte să existe firme în România. Dar, repet, nu era o plăcere să lucrezi cu el. Mie nu mi-a dat o casetă pe gratis, a trebuit să plătesc mereu. Când am cumpărat de la el un aparat

video, în 1991, l-am rugat să-mi dea un *recorder*, și am crezut că așa va fi, când colo m-am trezit că îmi vânduse un *player*. Era un om de afaceri perfect pentru el, nu pentru cei din jur. Îi sunt recunoscătoare doar în sensul că fără el nu am fi avut această discuție și acest subiect.

Nu m-am gândit că ceea ce făcea el era de fapt o fabrică de bani. Eu fără bani pot să trăiesc, dar fără filme, nu. Realizam doar că se făcea cu voie de la Securitate și puțin îmi păsa dacă eram și eu luată în vizor. Puteam să văd filme. Oricum eram sub control, lucram în TVR, biroul meu era vizavi de cel al securistului Orzan, la etajul 9. Mă interesa strict să mă lase să văd filme. Eu nu am putut călători în Occident în acea perioadă, filmele erau modalitatea mea de a călători, în fiecare zi în care mă chema Zamfir să traduc, eu călătoream. Asta e.

Niciodată nu mi-a vorbit urât, numai cu „dumneavoastră" mi s-a adresat. „Domnișoara Irina" și „domnul Zamfir" am fost toată viața. Știu că vorbea urât cu alții, îl mai auzeam că țipa, dar nu cu mine. Era foarte sever, extrem de sever. Vă dau un exemplu, este scena care m-a șocat cel mai tare. Era în februarie 1989, de ziua bunicii mele. Abia reușisem și eu să-mi iau un televizor color, doream enorm să am și eu un televizor color. Era dificil, te treceau pe o listă, așteptai... și, în sfârșit, a venit televizorul acela, întâmplător chiar pe 2 februarie, când era ziua bunicii mele. Ea avea 85 de ani și era fericită că în sfârșit se putea uita și ea la un televizor color. Eu ar fi trebuit să mă duc la el în după-amiaza aceea, să traduc, dar am preferat să stau cu bunica. La un moment dat a sunat telefonul, mă așteptam să mă caute Zamfir. A răspuns mama, convinsă că ea poate negocia cu el: „Știți, domnule Zamfir, azi e ziua bunicii

ei, și a venit și televizorul acela color...". Și el a zis: „Dacă nu vine acum, să nu mai vină niciodată." Am luat primul taxi și m-am dus. Eu nu pot trăi fără filme. Zamfir era foarte dur. Îl enerva și când o sunam pe mama. Când ajungeam la el, venind de la televiziune, o sunam întotdeauna pe mama, ca să nu se panicheze, să știe unde sunt. „Da' de ce trebuie să o sunați de fiecare dată?" Avea răutăți din astea...

Și era conflictual. Scena aceea din *Chuck Norris vs. Communism*, când ia el aparatul acela video, care costa cât o mașină, și îl aruncă, iar tipul acela cu aparatul este ditamai procurorul, scena aceea chiar s-a întâmplat... Nelega îl chema, da, era nostim, spuneam despre el că „ne leagă"...

Filmul *Chuck Norris vs. Communism* nu i-a plăcut pentru că el s-a considerat un super-erou și i-a displăcut total actorul care l-a jucat în film, Dan Chiorean, cred că l-ar fi vrut pe Alain Delon (*râde*). Poate nu v-ați dat seama cât de mare era orgoliul lui. Era enorm. Zamfir voia să iasă ca erou din acest film. Fapt este că, inițial, Ilinca Călugăreanu[109] a vrut să facă un film despre el, despre Zamfir. Dar producătorul american, Brett Ratner, care e un producător de la Hollywood foarte cunoscut, nu a fost de acord, i-a spus să se concentreze pe mine. Pentru el, această poveste cu casetele video ilustrează modul în care filmul te poate salva în situații de criză. Și cred că a înțeles bine, vocea mea pe acele filme era, pentru cei care le vizionau, un fel de pașaport spre speranță... rămânea întredeschisă o fereastră, parcă nu era chiar totul pierdut dacă eu puteam să fac așa ceva.

[109] Realizatoarea filmului documentar menționat.

Zamfir a negat tot timpul că ar fi existat Covid, nu credea în asta. Dar era ipohondru, era toată ziua la doctor. Și-a făcut un test la un moment dat, a ieșit pozitiv și s-a panicat. S-a internat imediat la spitalul Elias, cred că era în martie 2021, probabil mijlocul lui martie. Dar a fost prea târziu, nu a mai dus-o mult. La o săptămână după moartea lui m-am pomenit la ușă cu un tip cu un buchet enorm de flori și care mi-a spus: *Domnișoară Irina, Dorel a zis: „după ce mor te duci la domnișoara Irina și îi duci cel mai frumos buchet de flori, pentru că nu m-am purtat întotdeauna bine cu ea"*. Ceea ce m-a impresionat. Zamfir știa, deci, că o să moară.

M-a impresionat gestul pentru că el contravine total personajului pe care l-am cunoscut și eu, și voi. O asemenea scenă nu apărea în niciun film, ca să zici că s-ar fi inspirat de acolo.

IRINA-MARGARETA NISTOR,
decembrie 2023

Nici Ostap Bender, nici Enric Marco – simplu, Dorel

Nu-l mai văzusem de pe vremea liceului. Dintr-o anumită zi, n-a mai apărut la școală. Ne întrebam unde dispăruse. Unii spuneau că se transferase la alt liceu, alții că fusese arestat. Până la urmă, ambele informații s-au dovedit adevărate.

Aud soneria. Când deschid ușa, îl recunosc și nu prea – trecuse aproape un sfert de secol de când îl văzusem ultima oară. Și ce sfert de secol palpitant în viața lui!

Prima suită de imagini care mi-a revenit în minte a fost cea a adolescentului care, într-o zi de luni, a venit în clasă cu o peniță de toc, iar vineri a plecat acasă cu un stilou Kaweco. Se târguise toată săptămâna cu un coleg sau altul: *Îți dau penița asta, îmi dai creionul ăla; Îți dau creionul ăsta și o gumă Hardmuth, îmi dai compasul ăla; Îți dau compasul ăsta, îmi dai penarul; Îți dau penarul ăsta, îmi dai pixul ăla cu patru culori; Îți dau pixul ăsta Koh-i-noor cu patru culori, îmi dai stiloul ăla.* Nu furase nimic.

De furat, și încă la scară mare, (vezi episodul radiourilor cu tranzistori „Mamaia") s-a apucat ceva mai târziu. Cu noi – prostănacii gata să dăm creionul pe o peniță, compasul pe un

creion folosit, pixul cu patru culori pe un penar și pixul cehesc cu patru culori pe un stilou Kaweco – își făcuse de-abia încălzirea în block start-uri.

De ce mă căuta după atât amar de timp? Cum de ce? Aflase prin ce trec și avea o problemă oarecum asemănătoare. Cât de asemănătoare? Vrea să emigreze, căci soția sa este baptistă (sau penticostală) și persecutată înspăimântător – *Nu mai suportăm să ne hăituiască ăștia.* Sora lui, care e deja în America și o duce foarte bine, l-a ajutat să-și ia deja o casă acolo. Uite fotografia. Da – casă cu piscină. Și eu cu ce pot să-l ajut? *Păi, măcar să m-asculți. Să ne vedem cu familiile. Eu, așa, material, nu o duc rău, o să vezi.* Am văzut.

Unele lucruri le-am văzut. Pe unele le-am înțeles („Treaba lui", îmi spuneam), pe altele – nu. Pe unii dintre cei care văzuseră mai bine decât mine, i-am contrazis și nu cred că am apucat să le spun tuturor: „Ai avut dreptate!"

Firește, începusem să bănuiesc, dar certitudinile se închegau greu. Și cele înțelese, și cele neînțelese, și cele bănuite, toate au devenit clare, când am avut acces la Dosarul (meu) de Urmărire Informativă – DUI. Dar era prea târziu.

De fapt, ce spun e ușor incorect. Înainte de a avea acces la dosar, într-o după-amiază postdecembristă, Dorel m-a invitat la o plimbare în Parcul Herăstrău. *Uite* – îmi zice după vreo jumătate de oră de plimbare și trăncăneală – *vreau să-ți spun ceva. Înțeleg că oamenii vor începe să aibă acces la dosare. În al tău vei găsi niște chestii legate de mine. Adică? Ei, le-am făcut și eu niște servicii, că altfel nu m-aș fi descurcat cu afacerile, dar pe tine te-am protejat, nu ți-am făcut niciun rău. Nu le-am spus nimic care să-ți facă rău. Rahaturi, chestii mărunte.*

Una dintre chestiile mărunte, aveam să aflu din dosar, fusese alertarea Securității, cum că în ziua în care mă voi prezenta la Consulatul american împreună cu fetița, imediat după ce voi păși în clădire, voi cere azil politic. Asta-i spusesem, asta le spune.

Firește, nici vorbă să-i fi spus așa ceva, căci numai la un asemenea scenariu nu mă gândisem – îmi las soția pradă Securității și mă refugiez cu fetița în Consulatul american! Fusese vorba de o întâlnire de rutină în care urma să predau niște acte cerute după depunerea cererii de imigrare – soția mergea încă la lucru, iar copilul n-am dorit să-l las singur acasă. Atât. Dar, dacă unii sunt pricepuți în a face din țânțar armăsar, Dorel avea (și) marele talent de a face din armăsar țânțar, dacă din asta putea câștiga ceva. Și conservarea celor câștigate – în cazul de față, încrederea Securității – era un lucru vital pentru el. Cât privește falsa alarmare a Securității, arestarea mea și a Alexandrei erau în cinismul lui ireductibil un „rahat", o „chestie măruntă".

*

Una dintre cele mai neașteptate întrebări pe care mi le-a pus a fost *Băi, băiete* (forma de adresare indicând că e tare enervat), *spune-mi și mie ce e chestia aia Weltanschauung?* Încercând să găsesc termenii potriviți în care să-i răspund, mă întrebam „Ce i-a venit?" I-am explicat, după cum m-au ținut puterile. Mi-a tăiat-o scurt: *Rahat. Auzi, nu există decât o filozofie, un singur fel de-a trăi – ăsta,* și a arătat cu degetul spre el însuși. *Dar ce-ți veni cu întrebarea asta? Cum ce-mi veni? Când ți-am spus că nu înțeleg chestia asta cu disidența ta, mi-ai zis*

„N-ai cum, e chestie de Weltanschauung". Am crezut că mă iei la mișto cu cuvinte inventate de tine, așa că m-am mai informat și eu, dar tot n-am înțeles clar.

Așadar, Dorel nu mințea declarându-le despre mine autorilor acestei cărți: *Nu i-am înțeles niciodată disidența,* dar nu știu cât de sincer era adăugând: *Chiar țineam la el.*

Să fi fost Dorel și sentimental?

*

De plecarea familiei Zamfir în America nu mai putea fi vorba. De fapt, nu fusese vorba niciodată, căci Dorel avea o părere execrabilă despre țara cu pricina. *Mi-am vândut casa de-acolo și am investit banii aici,* zice. *De ce?,* îl întreb. *Băi, băiete, nu dau nicio șansă Americii. Se prăbușește.*

Gândindu-mă la ce se întâmplă de o bună bucată de vreme *în* și *cu* America, mă întreb dacă vorbele lui Dorel fuseseră o simplă gargară, parte din retorica lui obișnuită, sau simțise un puls pe care mulți alții, cu mult mai instruiți și mai versați în chestiuni politico-economice, nu-l detectaseră încă.

*

Liviu Tofan și Stejărel Olaru scriu: *Unii l-au descris drept un geniu. Ezităm totuși să-l numim inteligent pentru că ne e greu să-i asociem o trăsătură de caracter care să rezoneze pozitiv cu inteligența. Părea mai curând un prădător viclean și versat.*

Știu și eu ce să zic? Dorel putea nu doar să pară, ci chiar să fie multe lucruri.

Află că un prieten, economist, ajuns ministru, îmi este prieten și mă roagă să-i facilitez o întâlnire cu el. Nu e ușor, dar până la urmă reușesc. Îl previn pe economist că Dorel e un

personaj complicat, multifațetat. Reacțiile celor doi de după întâlnire:

Dorel: *Omu' nu e prost, dar n-are nicio șansă. De ce? Cum, de ce? Ideile lui sunt foarte bune, dar prea avansate pentru sistem. Dacă nu se dă pe brazdă, va pleca.*

Ministrul: *Dorin, tipul e foarte interesant, dar, ai avut dreptate, greu de prins într-o formulă. Îți alunecă printre degete. Nu știu ce este real, ce este teatru, dar are o minte extraordinară. Dacă în România ar exista o sută, două de oameni care să simtă economicul și financiarul cum le simte el, oameni în poziții cheie, de la etajul superior al ierarhiei la nivel local, treburile ar merge mult mai ușor.*

Treburile n-au mers deloc mai ușor. Sistemul a rămas. Ministrul a plecat. Dorel avusese dreptate încă o dată.

Putea fi și foarte generos, dar, în mod sigur, nu întotdeauna dezinteresat. Aflu din dactilograma acestui volum că ar fi declarat că m-ar fi ajutat cu bani. Nici vorbă de așa ceva. E drept, cum multe lucruri nu se găseau în magazine, iar eu aveam un copil mic, Dorel ne procura, din când în când, carne, brânză, unt, mezeluri etc. la prețuri convenabile. Și tot drept este că, uneori, spunea: *Lasă, nu-mi da banii acum, că-s prea puțini. Îmi dai data viitoare și pentru azi.* Și data viitoare chiar așa se întâmpla.

La Tezaal începusem să mă duc mai rar, din două motive. Primul – nu voia să-mi ia bani sau îmi lua foarte puțini. Al doilea – dacă știa că un client îmi este prieten, fie nu-i lua bani, fie îi lua foarte puțini. Era, probabil, parte din efortul lui de a-și spăla păcatul că mă supraveghea și turna.

Aveam să aflu că după decembrie 1989 se lăuda că sponsorizează tot felul de acțiuni, cum ar fi cele ale Alianței Civice, fiindcă îi cunoscuse la mine pe Nicolae Manolescu și pe alții. Dacă este adevărat – și cred că este –, probabil, intra și asta tot în felul lui de a-și plăti păcatele. Sau, poate sponsoriza, pentru a trage cu urechea la ce se discută și de a transmite mai departe. A doua variantă mi se pare mai puțin probabilă, fiindcă, după 1990, relațiile lui cu oameni ai fostei Securități rămași încă la anumite butoane – unele legale, altele nu – cred că s-au „estompat" substanțial. Rolul lui intrase – ușor, dar sigur – în irelevanță. Mărturisea că refuzase anumite „misiuni", dar în cazul lui, granițele între adevăr și minciună au fost întotdeauna foarte fluide.

*

M-am întâlnit ultima oară cu el când, aflând că sunt în București, a obținut numărul meu de telefon de la mama mea. M-a sunat, i-am spus că nu mai avem ce discuta, dar, cu talentul său de escroc sentimental, mi-a răspuns că fostul nostru diriginte din liceu, profesorul de matematică Ion Ilie, vrea neapărat să mă vadă.

Ne-am întâlnit în trei. Revederea cu profesorul mi-a făcut bine, întâlnirea în trei – nu. Domnul Ilie habar nu avea cu ce se ocupase Dorel înainte de '89 și repeta: *Cât de mult mă bucur să vă văd împreună, cum erați în școală.* Am aflat că Dorel îl ajuta pe bătrânul, văduvul profesor cu mâncare, medicamente, dusul cu mașina la doctor etc. Continua să-și spele păcatele prin acte de filantropie și să-și construiască încă o identitate paralelă.

Când am vorbit ultima oară cu el, eu am fost cel care a telefonat. Ajunsesem în București și prima știre pe care am văzut-o anunțată de un canal de televiziune fusese cea despre accidentul de motocicletă în care murise ginerele lui – nepot al lui Paul Niculescu-Mizil. Veneau spre București de la o petrecere de Paște. Soția, însărcinată, era în mașină. Soțul, motociclist pasionat, în fața mașinii. Soția și-a văzut soțul derapând, intrând într-un parapet de beton etc. Teribil. Impresionat de tragedie, l-am sunat pe Dorel să-i spun că-mi pare rău. Răceala lui m-a împietrit, chiar dacă știam cât de cinic putea să fie uneori. N-a spus decât: *A fost un tâmpit, a murit ca un tâmpit.* Am bâiguit ceva despre fata lui, Codruța. *Se descurcă ea...* Și, iată, a avut dreptate.

*

Ostap Bender nu știa să joace șah, dar fascina audiența cu poveștile sale despre Capablanca, Lasker sau Grigoriev. Devenise o „autoritate" a mișcării *e2-e4*.

Dorel juca rareori șah, dar la șahul din domeniul său de activitate a dovedit întotdeauna că era cu trei, patru mișcări și înaintea adversarilor, și înaintea aliaților. Dacă nu erai atent, dacă te duceai după un pahar de apă, de pe tabla de șah dispăreau câteva piese ale tale sau, în cel mai bun caz, erau repoziționate cât să-i creeze un avantaj decisiv. Prefera jocul de table. Cea mai benignă trișerie era când, nemulțumit de ce arătau zarurile, spunea *Asta nu contează. Le arunc încă o dată. De ce? Păi, n-ai văzut? Mi-au scăpat din mână.* Și Dorel a fost întotdeauna atent să nu-i scape ceva din mână. Diferența între el și Ostap Bender a fost că, în vreme ce ultimul era un

personaj fictiv, Dorel era unul real, în carne și oase, dar care se putea autoficționaliza după cum cerea situația.

Spre deosebire de Ostap Bender, Enric Marco, personajul din romanul-documentar al lui Javier Cercas „Impostorul", a fost un personaj real. Cercas consideră că Marco suferise de același sindrom care-l atinsese pe Don Quijote – nemulțumit de propria identitate, s-a aruncat în cucerirea alteia, o identitate eroică. Și asta fără să facă vreun rău cuiva, gândea Marco. La o asemenea aventură va fi visat și Dorel, dar n-a reușit.

Aflu că Dorel declara că și-a dorit întotdeauna să fie „în rând cu lumea". Probabil. Dar o lume în care să nu stai la rând, să treci pe lângă rând și să ajungi cât mai în față. Nu știu nici dacă Javier Cercas are dreptate, nici dacă Dorel era sincer în declarația sa. Știu însă sigur altceva – că Javier Cercas are dreptate considerând că Spania – și cea din timpul Războiului Civil, și cea de după – l-a ajutat pe Marco să-și îndeplinească visul, iar România – și cea predecembristă, și, în bună măsură, cea postdecembristă – a fost mediul ideal pentru ca Dorel să nu fie doar în rând cu lumea, ci mult deasupra ei – acces într-o zonă aproape ireală. De-acolo, va fi crezut și el că nu făcuse niciun rău, nimănui. Era vorba doar de destinul său de super-erou.

Trei excelenți psihologi – Bender, Marco și Dorel. Cel dintâi – personaj fictiv. Cel de-al doilea – personaj real. Dorel, citez dintr-un cântec al lui Kris Kristofferson: *...a walkin' contradiction,/partly truth and partly fiction.*

*

O altă maladie care l-a atins pe Dorel a fost convingerea că are o conexiune directă cu divinitatea, că e un fel de pod între

lumea din jurul său – adică, pe puțin, toată România – și Cer. *Sunt un hibrid... praf de stele. Discuția asta cu mine ajunge la Cer. După ce stați de vorbă cu mine veți conștientiza show-ul trăirii*, le declara el autorilor acestei cărți. Oh, de câte ori am auzit aceste discursuri! Cât era teatru și cât era nebunie, greu de spus, dar, dacă nu greșesc, psihiatria consideră că oamenii care simulează mult prea multă vreme nebunia sfârșesc prin a înnebuni cu adevărat.

Doamna Irina-Margareta Nistor crede că unul dintre motivele pentru care lui Dorel i-a displăcut filmul *Chuck Norris vs. Communism* a fost că nu i-a plăcut actorul Dan Chiorean, fiindcă și-ar fi dorit, probabil, ca rolul să fi fost jucat de un Alain Delon.

Cred că doamna Nistor se înșală. În mintea lui Dorel, într-un asemenea film, el ar fi trebuit să fie și producătorul, și scenaristul, și regizorul, și interpretul rolului principal, și inginerul de sunet, și machieur, și cascadorul, și distribuitorul filmului, și criticul de film.

*

Citind dactilograma acestui volum, aflu că Dorel a murit în anul 2021, răpus de Covid. Dacă aș fi rămas în România, ar fi cerut, oare, ca după moartea sa să mi se trimită un curier cu un mesaj similar celui ce însoțea buchetul de flori trimis doamnei Nistor *(Domnișoară Irina, Dorel a zis: „după ce mor, te duci la domnișoara Irina și îi duci cel mai frumos buchet de flori, pentru că nu m-am purtat întotdeauna bine cu ea")*, sau ar fi cerut să mi se trimită o Notă de Plată pentru tot binele pe care era convins că mi l-a făcut?

Cu Dorel nu puteai să știi niciodată, nici ce îți dă, nici ce îți ia. Motivele datului, ca și cele ale luatului au constituit o rețetă pe care nu a împărtășit-o nimănui.

DORIN TUDORAN,
februarie 2024

Mulțumiri

Interviurile cu Teodor Zamfir au fost realizate la începutul anului 2020. Mai târziu, chiar când am fost tentați să reluăm discuțiile cu personajul principal al cărții, am aflat că a dispărut dintre noi. Oricât de suspicioși am fi fost noi cu el sau el cu noi, oricât de extravagant sau neobișnuit a fost dialogul nostru pe alocuri și oricât de des a încercat să plăsmuiască în mod deliberat adevărul, Teodor Zamfir rămâne în memoria noastră drept un personaj spectaculos, care își impresiona ușor audiența.

Întâlnirea cu Zamfir a fost posibilă datorită Irinei-Margareta Nistor, care a avut amabilitatea să ne prezinte acestuia. Îi suntem recunoscători pentru acest demers, pentru interviul pe care ni l-a acordat pentru a fi publicat în acest volum, precum și pentru agendele puse la dispoziția noastră, fapt care ne-a permis publicarea în premieră a listei filmelor dublate de ea până în 1989.

Recunoștința noastră se îndreaptă și către Dorin Tudoran pentru că ne-a oferit explicațiile necesare în privința relației sale cu Teodor Zamfir, precum și pentru că a acceptat invitația de a scrie un text atât de necesar acestui volum.

Mulțumim, de asemenea, Aurorei Liiceanu, Alexandrei Bardan, lui Corneliu Porumboiu și lui Cosmin Popa pentru că, în timpul documentării, ne-au împărtășit opinii și informații folositoare, precum și martorilor care acceptat să fie intervievați de autori: Harry Szavu, Mircea Cojocaru, Serghei Mizil, Vasile Dihel, Ștefan Chiriac, Horațiu Mândășescu, Tudor Cetățeanu, Cornel Chirieac.

La CNSAS am găsit tot sprijinul, ca și în alte rânduri, pentru accesarea dosarelor relevante. Aici se cuvin mulțumiri speciale Germinei Nagât și lui Claudiu Secașiu pentru amabilitatea de a parcurge manuscrisul cu un ochi critic.

Nu în ultimul rând, le suntem recunoscători colegilor de la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc care au considerat acest proiect editorial binevenit, în special domnului Daniel Șandru.

Autorii

ANEXE

Anexa 1

Hotărârea de deschidere-închidere (față/verso) a dosarului lui Teodor Zamfir. Deschiderea, în 1983, este semnată de „Mr. I. Rotaru", iar închiderea, în 1990, de „Lt.col. T. Minescu", numele conspirative ale ofițerului de Securitate Ioan Riti (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

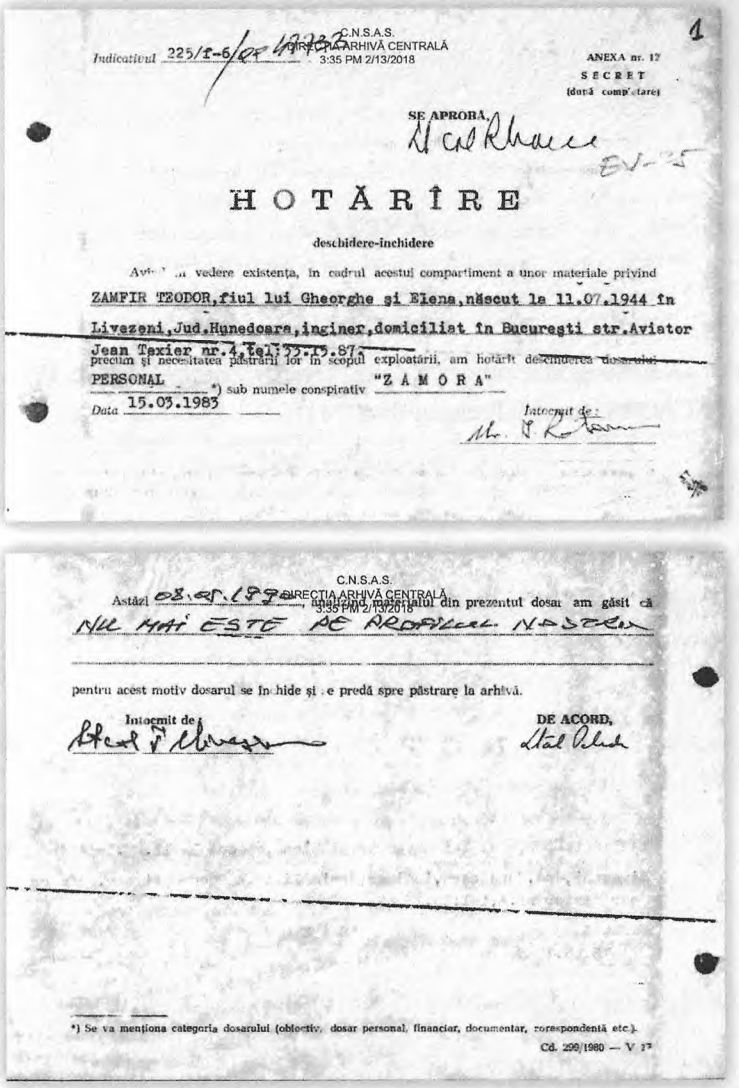

1

C.N.S.A.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

Indicativul 225/I-6/[illegible] 47733

ANEXA nr. 17
SECRET
(după completare)

SE APROBĂ,

EV-25

HOTĂRÎRE

deschidere-închidere

Având în vedere existența, în cadrul acestui compartiment a unor materiale privind ZAMFIR TEODOR, fiul lui Gheorghe și Elena, născut la 11.07.1944 în Livezeni, Jud. Hunedoara, inginer, domiciliat în București str. Aviator Jean Texier nr. 4, tel. 55.15.87,
precum și necesitatea păstrării lor în scopul exploatării, am hotărît deschiderea dosarului
PERSONAL *) sub numele conspirativ "ZAMORA"

Data 15.03.1983

Întocmit de:

C.N.S.A.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

Astăzi 05.05.1990, întocmind materialul din prezentul dosar am găsit că
NU MAI ESTE DE ACTUALITATE

pentru acest motiv dosarul se închide și se predă spre păstrare la arhivă.

Întocmit de,

DE ACORD,

*) Se va menționa categoria dosarului (obiectiv, dosar personal, financiar, documentar, corespondență etc.).

Cd. 299/1980 — V 17

Anexa 2

Autobiografia olografă a lui Teodor Zamfir, martie 1983 (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

Nr. 86/2047733/193.83

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

19.05.83

8

Mă numesc Zamfir Teodor, BI. AH. 616403

M-am născut la data de 11 iulie 1944 în comuna Livezeni, Jud. Hunedoara.

Tata: Zamfir Gheorghe de profesie maistru mecanic, pensionar, este născut la data de 14 mai 1911 în com. Dridu, Jud. Ilfov.

Mama: Zamfir Elena, fostă Sabo, casnică, este născută la data de 1 noiembrie 1914, în com. Slobozia, Jud. Ilfov.

La cîteva luni de la naștere, în anul 1944, părinții mei, s-au mutat din orașul Petroșani Jud. Hunedoara, în Buc. domiciliind pe str. Scarlat Vîrnav Nr 41 sec 7.

Am locuit la adresa de mai sus pînă la vîrsta de 4 ani, după aceea ne-am mutat în str. Valeriu Braniște Nr 27, sec 4.

Școala elementară am urmat-o din anul 1954 pînă în anul 1955 la școala generală de pe str. Popa Nan Nr 47-53, iar din anul 1955 pînă în anul 1958 la școala generală Lacaci de pe str. Matei Basarab Nr 28.

În această perioadă, 1948-1958, a vîrstei preșcolare și a școlii elementare, am fost în relații de prietenie, specifice copilăriei cu numiții.

— Recu Pascu fost domiciliat în str. Valeriu Braniște Nr 22, tel. constructor stabilit în Israel.

— Segal Adrian fost domiciliat în str. Valeriu Braniște Nr 25, stabilit în Israel.

— Vidraru Mihai fost domiciliat în str. Vulturi Nr 16, radiolog, stabilit în S.U.A. Los Angeles.

— Zilberman Izu fost domiciliat în str. Puțu cu Roată Nr 4, scrif la Tell Aviv Israel.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

a W ⊖ Sertă[illegible] fost domiciliat în str. Traian Nr 81, inginer, stabilit în R. F. G.

b W ⊖ Bălăsescu Dan fost domiciliat în str. Nerva Traian Nr 108, antrenor național de baschet, stabilit în Canada.

* C W ⊖ Rizescu Dumitru; fost domiciliat în str. Valeriu Braniste Nr 20, actual domiciliat în Bul. I. B. Tito Nr 4, Bloc 5, Sc. 3, E 3, Ap 89.

De reținut că la vremea aceea cartierul Hala Traian, era un cartier locuit în majoritate de evrei, lucru ce a determinat să mă impreteneșc și să trăiesc în climatul lor de viață, cu excepția vacanțelor pe care le petreceam la rudele mele, la țară, în com. Dridu, Jud. Ilfov.

În anul 1958 am dat examen de admitere la liceul Nr 13. Mihai Viteazu, unde am urmat cursurile clasei a VIII și a IX, între anu 1958 - 1961.

Relatu de prietenie strînsă am avut în această perioadă și ulterior cu:

D * W ⊖ Dumitriu Dan, domiciliat actual în str. Doctor Staicovici Bloc N 49

E * W ⊖ Ganea George, domiciliat în com. Voluntari, sef serviciu administrativ Animafilm

În anul 1961 am fost mutat disciplinar de la liceul Mihai Viteazu la liceul George Coșbuc.

În acest an de studiu nu am terminat clasa a X, deoarece am fost anchetat pentru infracțiunea de furt și condamnat 8 luni închisoare corectională. Referitor la această infracțiune, comisă la vîrsta de 17 ani, ar trebui discutate aspectele de intimidat

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
2:35 PM 2/13/2018

aspect [illegible] înrăutire nefastă asupra anilor ce au urmat imediat.

Așadar, în anul 1982, pe data de 11 iulie, zi ce coincide cu împlinirea celor 18 ani ai majoratului, m-am prezentat la organele de miliție pentru a începe executarea celor 8 luni de închisoare, la care fusesem condamnat. Prima zi majoră, prima zi de detenție. A urmat Văcărestiul, Perișul, Brăila, Chiscani, Brăila din nou și așazisa reeducare, încet, a trecut.

După eliberare, în același an, pe data de 12 decembrie, m-am angajat ca montator radio la Uzinele Electronica, și totodată m-am înscris în clasa a X la cursurile f. frecvență ale liceului M. Viteazu.

Am lucrat la aceste uzine pînă la data de 1 decembrie 1965, profesînd diferite meserii ca aj. mașinist OFFSET, tipăritor la tipar plan, montator radio.

În anul 1966 termin cursurile liceale la liceul Matei Basarab, promovînd examenul de Bacalaureat, și încep pregătirile pentru susținerea examenului de admitere la facultatea de energetică.

În acest an se căsătorește sora mea Zamfir Maria, născută la 30 iulie 1938, asistentă universitară la facultatea de matematică, cu Viorel Bodnăraș.

La 1 august 1966 sînt arestat și condamnat 18 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică (Anexez sentințele penale respective).

Sînt grațiat și eliberat la data de 23 august 1972, la propunerea organelor de conducere ale penitenciarului I.L. Caragiale, în urma unor inventii, raționalizări cu eficiență economică însemnată, a unei comportări deosebite, ce poate fi analizată în dosarul de detenție respectiv (Penitenci-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3.35 PM 2/13/2018

Persoane care au avut relatii in timpul [illegible] după aceea:

Enache Nicolae domiciliat în Șos. Colentina Nr 2. Bloc Almo 1. Sc 7. Et 3. Ap 257, Sec 2.

La data de 16 X 1972 mă angajez la Intreprinderea de Calculatoare Electronice Bac în funcția de electrician.

In anul 1973 reus. sc la examenul de admitere la facultatea de Energetică, subinginer seral.

In anul 1975 sînt promovat în funcția de Tehnician, mă ocup cu asimilarea pieselor de schimb și a materialelor din import în țară.

La data de 1 VIII 1979 în urma absolvirii Facultatii de Energetică, sînt promovat subinginer.

La data de 17 mai 1980 depun actele de emigrare în S.U.A.

In aceeași zi sînt arestat de către I.G.M. direcția cercetări penale, pentru detenere ilegală de valută, sînt reținut pînă la data de 11 iulie 1980.

La data de 4 iulie 1981 sînt condamnat la 1 an și 6 luni închisoare prin muncă, ca muncitor.

La data de 1 XII 1981 îmi dau dimisia de la I.C.E. în vederea executării pedeprei la I.U.C. Grivița Roșie.

Execut pedeapsa pînă la 14 XII 1982 sînt eliberat și rămîn în continuare la I.U.C. Grivița Roșie în funcția de electrician.

Persoane care mă cunosc bine din perioada 1972 - 1981 cît am fost angajat

Anexa 3

RAPORT cu propunerea de recrutare în calitate de informator a lui „ZAHARIA" (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

- SECTIA a-IV-a -

Nr.225/f-6/0047733

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

STRICT SECRET
ex.unic

A p r o b,

R A P O R T

cu propunerea de recrutare în calitate de informator a lui "ZAHARIA".

"ZAHARIA" este în vîrstă de 39 de ani, de profesie subinginer energetician, în prezent electrician la I.U.C.-Griviţa Roşie, căsătorit, are doi copii, domiciliază în Bucureşti.

A fost luat în preocupare pe linia obiectivului "Europa liberă" deoarece:

- Dispune de relaţii în lumea interlopă, a unor intelectuali din ţară şi străinătate, inclusiv cu persoane ce au relaţii frecvente cu postul de radio "Europa liberă".
- Este dotat intelectual, capabil să conceapă şi aplice combinaţii informativ-operative pe linia obiectivului din preocuparea noastră.
- Are calităţi şi posibilităţi care-l fac apt să desfăşoare muncă informativă pe lîngă persoanele din obiectiv şi mediu.

Din studiul materialelor existente în arhivele Ministerului de Interne, discuţiile purtate cu el şi unele verificări, rezultă că a suferit 3 condamnări penale, din care 2 pentru furt şi una pentru deţinere ilegală de valută, însumînd un total de 20 de ani şi 4 luni condamnări din care a executat efectiv 8 ani şi 4 luni.

La 17.05.1980, incitat de sora sa din S.U.A., şi-a depus actele de emigrare iar la 16.04.1983, la indicaţia noastră a cerut renunţarea la plecarea definitivă din ţară.

In anul 1980, fără a fi recrutat, a fost folosit de către U.M. 0625 într-o acţiune de supraveghere a unui caz care a durat mai multe luni. Apoi a refuzat să mai colaboreze deoarece ofiţerul cu care era în legătură a făcut cîteva greşeli de comportament în relaţiile cu el, i-a luat niste notiţe fără scorsul lui, apoi i-a comunicat că nu

C.N.S.A.S. - DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

De asemenea, Direcția Generală Miliție, fără a-l fi recrutat, l-a folosit în perioada 1973-1981 pe lîngă diverse persoane ce prezentau interes operativ, atît pentru obținerea de informații cît și pentru influențarea lor în sensul dorit de organele de miliție. Din proprie inițiativă a rezolvat cîteva cazuri mai dificile privind sustrageri sistematice de sume importante de valută de la Shop-uri.

La 15.03.1983 a fost luat în preocuparea noastră și din contactele realizate cu el precum și din unele verificări efectuate asupra lui, au rezultat următoarele:

Este un tip cerebral, prezentabil, sociabil, plăcut în discuții, cumpătat și calculat, nu frecventează restaurantele, nu este bețiv sau afemeiat. Inteligent și combinativ, știe să-și creeze relații în domeniul în care este interesat, abil în discuții, reușește să capaciteze cu tact și dezinvoltură persoanele ce-l interesează. Discret și inventiv reușește să legendeze și acopere în condițiuni optime acțiunile în care este angrenat, putînd face față unor împrejurări neprevăzute. Deși a fost arestat și condamnat de mai multe ori, nu are aversiune față de organele Ministerului de Interne.

Are numeroase relații în țară și străinătate atît în lumea interlopă cît și în rîndul intelectualilor, știe să se folosească în mod abil de persoanele ce prezintă interes fapt ce-i creează posibilități pe linia sarcinilor ce urmează să le îndeplinească în viitor.

A fost de acord să colaboreze cu organele de securitate și tratat a fost angrenat în furnizarea de materiale informative. În baza unei legende a fost infiltrat în bune condițiuni în cazul "TUDORACHE" - lucrat prin Dosar de Acțiune Informativă - reușind să-i cîștig încrederea acestuia și existînd perspective să-i devină confident.

A furnizat materiale informative de valoare în cazurile "TUDORACHE", "REBEJUL" și M.BOTEZ, care s-au verificat prin alte surse și mijloace T.O., fiind exploatate la conducerea D.S.S., U.M.0610, U.M. 0800 și la sectorul 6. De asemenea, a fost folosit și pentru verificarea unui element din preocuparea sectorului.

Din datele obținute pînă în prezent, contactele cu el și activitatea desfășurată în cazul "TUDORACHE", rezultă că are posibilități și calități pentru a intra în contact și a desfășura activități de interes pentru organele noastre pe lîngă elementele din obiectivul "Europa liberă".

În scopul pregătirii condițiilor pentru scoaterea lui temporară sau pe termen lung cu sarcini informativ operative în exterior, vom acționa pentru:

- [illegible]

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

5

...ropiate, prin folosirea ... specifice.

- Pregătirea lui pe linie informativă și angrenarea în rezolvarea altor cazuri concrete.
- Dezvoltarea relațiilor cu persoanele din exterior în vederea pregătirii condițiilor pentru trimiterea cu sarcini informativ operative în străinătate.

Față de cele raportate,

P R O P U N E M:

Să se aprobe recrutarea lui "ZAHARIA" în calitate de informator al organelor noastre.

Mr. D. Rotoru

De acord
Lt. Col. Rhano

Anexa 4

RAPORT privind rezultatul cunoașterii personale a s-ing. ZAMFIR TEODOR zis DOREL, în viitor „ZAMORA" (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

- U.M. 0225 - C.N.S.A.S. STRICT SECRET 2
Nr.f-6/0044164 din 25.03.1983 DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ ex.nr.unic
3:35 PM 2/13/2018

A p r o b.

R A P O R T

privind rezultatul cunoașterii personale a ing.ZAMFIR TEODOR zis DOREL,în viitor "ZAMORA",efectuată la data de 12.03.1983

La data de 12.03.1983,cu sprijinul Col.TUDOR STANICA,locțiitorul șefului Direcției anchete penale a miliției,la acest sediu am contactat pe "ZAMORA" în scopul efectuării cunoașterii personale.Din discuțiile purtate cu cel în cauză și din observațiile personale,au rezultat următoarele aspecte:

"ZAMORA" este în vîrstă de 39 de ani,căsătorit,are 2 copii, lucrează ca muncitor (categoria 1/6) la Uzinele 23 August.Nu ocupă un post conform pregătirii sale datorită faptului că a suferit trei condamnări și anume:în anul 1962 a fost condamnat la 8 luni închisoare pentru furt din avutul obștesc,la 14.12.1966(la vîrsta de 22 de ani) a fost condamnat la 16 ani închisoare pentru furt din avutul obștesc,a executat doar 6 ani deoarece a avut o comportare și a muncit exemplar făcînd diverse raționalizări și inovații și la 04.07.1981 a fost condamnat la 1 an și șase luni închisoare pentru operațiuni ilicite cu valută,cu executarea pedepsei la locul de muncă.

După executarea condamnării din anul 1966 și-a făcut studiile superioare și a continuat activitatea infracțională.

Moștenește de la părinții săi vila din str.Aviator Jean Texier nr.4,în valoare de circa 1.000.000 lei,obiecte și cărți de valoare care au aparținut surorii sale stabilită din anul 1977 în California-SUA(fostă asistentă a lui G.MOISIL și fostă soție a fiului lui E.BODNARAS),în doi ani a reușit să realizeze,din afaceri ilicite cu țigări străine și aur,venituri în valoare de 800.000 lei,este proprietar a două mașini,una înregistrată pe numele său iar a doua pe numele tatălui său,prin anul 1978-1979 și-a cumpărat în California - pe numele surorii sale - o vilă în valoare de 33.000 $,a cărei valoare prezentă depășește suma de 200.000 $.Vila respectivă este închiriată

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

uneori,prin diverşi emisari,[illegible] diferite sume de bani. Din afacerile ilicite cu ţigări străine şi aur în prezent realizează un venit săptămînal în valoare de 10.000 lei.In anul 1980 incitat de sora sa,a cerut plecarea definitivă în SUA la care ulterior a renunţat datorită situaţiei materiale pe care o are.

Referitor la familia sa a precizat următoarele:tatăl său în prezent bătrîn şi bolnav -are nervul vorbirii comlect sclerozat- a fost un om integru şi devotat ţării,a muncit cu conştiinciozitate pînă la pensionare.Soţia sa este o femee modestă - absolventă de liceu - provine dintr-o familie de baptişti şi ea este o baptistă convinsă,aspect care pe el nu-l interesează deoarece nu are nici o înclinaţie spre religie.Sora lui mai în vîrstă ca el cu 4 ani,este absolventă a Facultăţii de matematică,a fost una din cele mai bune asistente a profesorului G.MOISIL.In anul 1972 în timp ce era căsătorită cu fiul tov.E.BODNARAS,a fost trimisă în SUA la o specializare.In timpul acestei specializări a fost angrenată în lucrări de cercetare cu caracter militar şi pentru NASA.In 1974 şi-a prelungit şederea în SUA şi s-a înscris la doctorat.Ca urmare a acestui fapt a fost trimis în SUA,pentru a o aduce acasă.IRINOIU "de la MAE",care ulterior a fost declarat indezirabil de americani din cauza ei.Sosită în ţară i-a fost ridicat paşaportul şi a fost reîncadrată ca asistentă la Facultatea de matematică,tot atunci a divorţat de fiul tov.E.BODNARAS [redacted] In anul 1979 a fost chemată la Direcţia de Paşapoarte unde i s-a înmînat paşaportul şi i s-a cerut ca într-o săptămână să plece în SUA pentru a-şi onora contractele. După stabilirea în SUA a fost încadrată ca profesoară la Universitatea din California şi a fost reangrenată în lucrări de cercetare pentru armata americană şi NASA.In prezent trăieşte în concubinaj cu un medic american,mai în vîrstă decît ea cu 20 de ani,proprietar al unui cabinet medical şi medic la un spital al armatei americane.Are o fată în vîrstă de 14 ani care este crescută şi educată de "ZAMORA".

"ZAMORA" este un tip plăcut la înfăţişare,înalt de circa 1,70m., conformaţia corpului potrivită,şaten cu părul argintiu,ochii căprui, îmbrăcat elegant,stilat,manierat şi cult,cu vaste cunoştinţe din filozofia antică greacă(studiată în detenţie),ştie să se facă agreabil şi să întreţină o conversaţie,îşi crează cu uşurinţă relaţii şi reuşeşte să le cultive şi întreţină.

Din discuţia purtată cu Col.TUDOR STANICA rezultă că cele relatate de "ZAMORA" cu privire la situaţia lui şi a familiei sale sînt reale.Este un tip cu vaste relaţii şi posibilităţi,subtil şi versat. Organele de miliţie nu au reuşit să-i documenteze activitatea infracţională prezentă.In 1981 cînd a fost condamnat la 1 an şi 6 luni închisoare pentru operaţiuni interzise cu valută,a căzut întîmplător.In

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3.95 PA 2/16/2018

timp ce miliția fila cu ale aplicativ "ZAMORA" a apărut în zona expoziției pentru a prelua [illegible] de sora sa printr-un emisar.

Nu este recrutat de organele de miliție însă Col.TUDOR STANICA l-a folosit în rezolvarea celor mai dificile cazuri pe care le-avut în lucru,reușind să le rezolve pe toate rapid și cu administrarea de probe concludente și fără să desconspire acțiunile la care a participat.

Avînd în vedere posibilitățile,calitățile și defectele lui "ZAMORA",precum și datele rezultate în procesul cunoașterii personale considerăm că acesta ne poate fi util pe linia sarcinilor ce ne revin și că după o pregătire temeinică poate fi scos definitiv cu sarcini în exterior avînd și posibilitatea să plătească taxele de studii.

Față de cele raportate,

P R O P U N E M:—

- Să se aprobe luarea în lucru a lui "ZAMORA" pentru verificarea lui complexă.

- Să se aprobe continuarea contactelor cu el în scopul aprofundării cunoașterii personale,apropierii de organele noastre și atragerii treptate la colaborare pentru pregătirea lui temeinică în vederea scoaterii definitive în exterior cu sarcini informativ operative.

[signature]

DACIA GALBENĂ
Nr. 8-B-437
DACIA ALBASTRU ÎNCHIS
Nr. 6-B-906

Anexa 5

FIȘA PERSONALĂ, privește pe ZAMFIR TEODOR din București (fragment) (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

- SECTIA a-IV-a -
Nr.f-6/0047733 din 24.11.1985

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

STRICT SECRET
ex.nr.unic

84

F I S A P E R S O N A L A

privește pe ZAMFIR TEODOR din București.

ZAMFIR TEODOR este născut la 11.07.1944 în Com. LIVEZENI, Județul Hunedoara, fiul lui Gheorghe și Elena, căsătorit, are doi copii minori, absolvent al Institutului Politehnic, Facultatea de energetică, secția subingineri, curs seral, domiciliază în București, str. Aviator ȘERBAN PETRESCU nr.24, tel: 33.38.50.

Intre anii 1951-1955 a fost elev al școlii generale din București str.Popa Nan nr.47-53, iar între 1955-1958, elev al școlii generale Lucaci din București str.Matei Basarab nr.28. Intre anii 1959-1963 a fost elev al liceelor "Mihai Viteazul" și "Matei Basarab", după care s-a angajat ca muncitor la Uzinele "Electronica". La 01.08.1966 a fost arestat și condamnat la 16 ani închisoare pentru furt din avutul obștesc iar după șase ani de executare a pedopsei a fost grațiat ca urmare a unor invenții și raționalizări cu eficiență economică însemnată și a unei comportări deosebite.

După eliberarea din penitenciar - 16.10.1972 - s-a angajat la Intreprinderea de calculatoare electronice București, în calitate de electrician și concomitent a urmat cursurile serale ale Institutului Politehnic, fiind ulterior promovat ca tehnician iar la absolvirea facultății ca subunginer, ocupîndu-se de asimilarea pieselor de schimb și a materialelor din import. In anul 1981 s-a transferat la Uzinele chimice "Grivița Roșie" de unde în anul 1984 și-a dat demisia și s-a angajat la cooperativa RADIO PROGRES ca specialist în probleme VIDEO.

Este un tip inteligent și versat, cu o bogată experiență de viață, are multiple relații în rîndul intelectualilor, a oamenilor de cultură și artă precum și în lumea interlopă din țară și străinătate, poate să-și creeze cu ușurință relații în orice mediu, să le cultive și permanetizeze.

Are o situație materială deosebită: locuință în valoare de peste 1.000.000 lei, aparatură video - cu disc și casetă - în valoare de circa 200.000 lei, casete și discuri video (peste 300) care depășesc valoarea de 300.000 lei, bijuterii de familie etc. Bucurile respor-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

tive provin de la sora sa stabilită în S.U.A.(care și în prezent îi trimite,anual,sume cuprinse între 2.000-3.000 dolari S.U.A.),vînzarea a două rînduri de case de către părinții săi și în prezent vînzarea unei vile situate pe str.Aviator JEAN TEXIER nr.4 în valoare de 700.000 lei,precum și din unele afaceri,domeniu în care are o bogată experiență.

La data de 15.03.1983 a fost luat în lucru în scopul atragerii la colaborare iar la data de 22.06.1983 a fost introdus în REȚEAUA INFORMATIVĂ internă,pentru a fi folosit în problema „ETERUL".

De la RECRUTARE și pînă în prezent,a furnizat un număr de 200 INFORMAȚII privind acțiunile și cazurile în LUCRU la sector,care s-au VERIFICAT prin alte SURSE și mijloace T.O.,fiind EXPLOATATE la conducerea D.S.S.,U.M.0610,U.M.0800/S și la secterul6. A fost INFILTRAT cu rezultate pozitive în acțiunea informativă „TUDORACHE" precum și pe lîngă unele elemente din țară și străinătate care prezintă interes pentru organele noastre.A executat 3 MISIUNI în exterior îndeplinind în bune condițiuni sarcinile încredințate.Cu aceste ocazii,fără efort VALUTAR din partea unității noastre,a procurat și ne-a predat aparatură tehnică necesară activităților informativ-operative,astfel:2 minicasetofoane PANASONIC,1 aparat foto PENTAX cu teleobiectiv,1 binoclu SUPER-ZENITH,1 radiocasetofon SANKEI TCR-S 90, dublă casetă,1 videocasetofon PANASONIC VHS,1 televizor color marca LOEWE,1 radiocasetofon auto marca a.b.a.,a facilitat realizarea unei acțiuni A.V.S.(35.000 fr.fr.) și a procurat un număr de 95 cărți de istorie,rare,necesare activității noastre,în valoare de 20.000 lei.

Din măsurile de verificare întreprinse asupra lui,pînă în prezent,nu rezultă să fi desconspirat legătura cu organele de securitate s-au să fi intrat în atenția vreunui serviciu de informații s-au contrainformații străin.

Este sincer și atașat organelor noastre,dispune de calități și posibilități informative,a făcut proba că poate îndeplini misiuni cu un caracter de dificultate ridicat,în țară și străinătate.

RUDE IN TARA:

- ZAMFIR GHEORGHE,tată,fiul lui Dumitrache și Joița,născut la 14.05.1911 în ORDU ,pensionar,bolnav și imobilizat la pat (paralizat și,a pierdut uzul graiului în urma unui accident cerebral).
- ZAMFIR ELENA,mamă,născută SZABO la 01.11.1914 în GRADIȘTA ,fiice lui Iosif și Elena,casnică,domiciliați în București str.Aviator JEAN TEXIER nr.4,tel: 33.15.87 .
- BAMAR LIDIA ,soție,[redacted]

Anexa 6

RAPORT privind propunerea de închidere și clasare a dosarului personal Nr. 47733 privind pe informatorul intern ZAMFIR TEODOR, conspirativ „ZAHARIA". Text olograf semnat „Lt.col. T. Minescu", nume conspirativ al ofițerului de Securitate Ioan Riti, devenit cadru al unității X-609 în noile structuri de securitate post-revoluționare (ACNSAS, fond SIE, dosar 0047733).

- X - 609 -

N.f.B/0047733 din 2.05.1990

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
3:35 PM 2/13/2018

92

APROB
Col. Cu Stan

RAPORT

privind propunerea de închidere și clasare a dosarului personal Nr. 47733, privind pe informatorul intern ZAMFIR TEODOR, conspirația „ZAHARIA"

„ZAHARIA" a fost luat în preocupare la data de 15.03.1983 și a fost recrutat în calitate de informator intern la data de 22.06.1983, fiind folosit în acțiuni interne și externe.

Întrucât în condițiile actuale nu mai este pe profilul activității noastre,

PROPUNEM:

Să se aprobe închiderea și clasarea dosarului personal Nr. 47733 privind pe informatorul intern ZAMFIR TEODOR, conspirația „ZAHARIA".

SEF SERVICIU
Cpt. [illegible]

Stt. col. [illegible]

DE ACORD
Stul. [illegible]

Anexa 7

Dispoziția de încetare a activității discotecilor, semnată de Suzana Gâdea, președintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă.[110]

[110] Prin amabilitatea doamnei lector univ. dr. Alexandra Bardan, care a identificat documentul la Arhivele Naționale ale României, SJAN Bacău, Fondul Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Bacău, Dosar 1/1985, fila 201.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

CONSILIUL CULTURII ŞI EDUCAŢIEI SOCIALISTE
PREŞEDINTELE
Nr. 7678

11 iunie 1985

COMITETUL PENTRU CULTURĂ ŞI ARTĂ
Judeţul Bacău
Intrare nr. 407
din 13 luna VI anul 1985

COMITETUL DE CULTURĂ ŞI EDUCAŢIE SOCIALISTĂ
AL JUDEŢULUI BACĂU
Tov. preşedinte Zaharia Pela

Începînd cu data prezentei, toate videotecile, indiferent de subordonarea lor, de proprietarul aparaturii sau regim de funcţionare, îşi vor înceta activitatea. In ce priveşte discotecile, acestea vor putea funcţiona în continuare, numai în măsura în care unităţile organizatoare dispun de aparatură specifică, aflată în dotare proprie.

In consecinţă, prevederile "Normelor cu privire la organizarea programelor de discotecă şi de videotecă" aprobate prin Dispoziţia Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste nr. 117/1985, au aplicabilitate - în condiţiile precizate mai sus - numai pentru programele de discotecă ale căror repertorii vor fi aprobate de Comitetele judeţene de cultură şi educaţie socialistă.

Vă rugăm să dispuneţi măsurile necesare pentru încetarea de urgenţă a activităţii tuturor videotecilor care funcţionează în judeţul dumneavoastră, corespunzător listei anexate, precum şi a discotecilor care nu funcţionează cu aparatură proprie aflată în dotarea unităţilor organizatoare. In paralel, veţi ridica autorizaţiile de funcţionare şi repertoriile aprobate acestora, urmînd ca cele aprobate pentru videoteci să fie trimise Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste - Direcţia organizare, control, personal şi învăţămînt, pînă la data de 20 iunie 1985, iar cele pentru discotecă să rămînă în evidenţa dumneavoastră.

Sînt exceptate de la prevederile prezentei videotecile şi discotecile pentru turiştii străini cu plata în valută, care vor continua să funcţioneze în baza unor reglementări specifice elaborate de Ministerul Turismului şi C.C.E.S.

După definitivarea noilor reglementări privitoare la aceste activităţi vă vom trimite noua dispoziţie în numărul de exemplare solicitat de dumneavoastră.-

PREŞEDINTE

Suzana Gâdea

201

INDEX

A

Albu, Petrică 85
Alexandrei (Alexandra Tudoran, soția lui Dorin Tudoran) 147, 156
Anca 70
Arșinel 96

B

Baciu, Ion 28, 30, 33, 34
Banu, Florian 5
Banu, Luminița 5
Bardan, Alexandra 70, 156, 180
Báthory, Dalia 70
Bănică, Ștefan 96
Bănulescu, Ștefan 51
Băsescu, Traian 116
Bender, Ostap 145, 151, 152
Bergman, Ingmar 134
Blandiana, Ana 51
Bogza, Geo 51
Berindei, Mihnea 58
Bodnăraș, Emil 18, 20, 23
Bodnăraș, Viorel 18
Bosomitu, Ștefan 70
Botez, Mihai 48
Brâncuși 67
Budeancă, Cosmin 70
Buhă, Vasile („Marcu") 64

C

Caraman, Mihai 97, 113
Cassian, Nina 51
Călugăreanu, Ilinca 13, 142
Ceaușescu, Nicolae 6, 18, 38, 65, 75, 98, 119-120, 139-140

Ceaușescu, Nicu 87
Cercas, Javier 152, 183
Cetățeanu, Tudor 40, 156
Chiorean, Dan 142, 153
Chiriac, Ștefan 156
Chirieac, Cornel 156
Codruța (fata lui Dorel) 151
Cojocaru, Emil 97
Cojocaru, Mircea 41, 71, 81, 87, 98, 99, 100, 139, 156
Coman, Stelian 57
Constantinescu, Emil 116
Cornel 57, 156

D
Delon, Alain 142, 153
Deneș, Ivan Alexandru 29
Deșliu, Dan 51
Dihel,Vasile 84, 156
Dimisianu, Gabriel 51
Dinescu, Mircea 51
Don Quijote 152
Dobre, Florica 5
Doinaș, Ștefan Augustin 51
Douglas, Kirk 134
Dragomir, Gheorghe („Bolintineanu") 33, 64, 96, 113, 119
Dumitriu, Dana 51

F
Florea, Mihai 33

G
Ganea, George 33
Gâdea, Suzana 41, 69, 180
Georgescu, Vlad 4, 57
Giușcă, Lucian 134
Gologan, Valentin 23

H
Hăulică, Dan 51

I
Ierunca, Virgil 87
Ilie, Ion (fostul diriginte din liceu, profesorul de matematică) 150
Ioanid, Radu 5
Ioanițoaia, Ovidiu 41
Ionescu, Eugen 64
Ionescu, Gheorghe („Iordache") 119

K
Kristofferson, Kris 152

L
Liiceanu, Aurora 156

Lovinescu, Monica 57-58, 87

M

Manolescu, Nicolae 15, 51, 150
Marco, Enric (personajul din romanul-documentar al lui Javier Cercas) 145, 152, 184
Marin, Mariana 51
Maximilian, Puiu 96
Măierean, Vasile 33, 64, 96, 113, 119
Mălăncioiu, Ileana 51
Măndășescu, Horațiu 156
Mizil, Paul Niculescu 82, 151
Mizil, Serghei 82, 156
Mîinea, Aurel („Mîndru") 84

N

Nagâț, Germina 156
Năstase, Adrian 34
Nelega, Horia 99, 100, 142
Nicolaescu, Sergiu 96
Nistor, Irina-Margareta 7, 13, 53, 70, 77, 87, 107, 131, 134, 143, 153, 155
Norris, Chuck 13, 78, 81, 90, 91, 97, 99, 107, 116, 142, 153

O

Oghină, Bogdan 84, 138
Oghină, Șerban 84, 138
Olaru, Stejărel 4, 148
Orzan, Fănică 137, 141

P

Pacepa, Ion Mihai 29, 67, 98
Pătrașcu 57
Păunescu, Viorel 96
Petrescu, Dan 6, 34, 51, 84, 98, 135
Piersic, Florin 96
Pleșiță, Nicolae 113
Pleșu, Andrei 51
Pompei-Cojocaru, Carmen 41
Popescu, Stela 96
Preda, Iulian 57
Prelipceanu, Nicolae 51
Priboi, Ristea 33, 64, 96, 114

R
Ratner, Brett 142
Riti, Ioan („Rotaru", „Raicu", „Minescu") 28, 43, 96, 114, 158, 178
Ruşi, Alexandru 33, 53

S
Saharov, Andrei 58
Samuilă, Liviu Tudor 140
Scarlet, Gheorghe 27
Secaşiu, Claudiu 156
Stancu, Laura 5
Stănică, Tudor 27, 30, 31, 33, 35, 43, 50, 53, 87, 96, 116, 117
Sterie 133
Stoiciu, Liviu Ioan 51
Şandru, Daniel 156
Ştefănescu, Gh. 22
Szavu, Harry 84, 156

T
Tănase, Virgil („Rebelul") 48, 55-56, 58
Tănăsescu, Alexandru (Bebe, „Tomescu", „Palade") 33, 63, 64, 96, 114, 119
Temeşan 96
Todan, Ioan 138
Tofan, Liviu 4, 29, 58, 148
Tripşa, Mihai 84, 138
Tudoran, Dorin („Tudorache") 15, 17, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 99, 131, 138, 155
Tudorel 84

U
Ursu, Gheorghe 4, 27

V
Vadim Tudor, Corneliu 137
Vasile, Gheorghe 27, 33, 64, 96, 113
Vlad, Iulian 52, 57
Victor 4, 84, 98, 136

Z
Zamfir, Lidia 23, 138
Zamfir, Maria 20, 23
Zamfir, Teodor (Dorel, „Zaharia", „Zamora") 6-8, 13, 15, 17, 19, 22-24, 27, 29-31, 33-35, 43-46, 50, 53-55, 57-58, 61-64,

69-70, 73-75, 77, 81-87, 95-97, 99-100, 107-111, 113,120, 131-143, 148, 155, 158, 16, 170, 174, 178
Zmeu, Costache 41

CUPRINS

Cea mai mare afacere a Securității / 5

Ați venit la momentul potrivit, momentul de mare plictis al trăirii. / 13

Toată viața mea e o minune. / 17

Am clădit un imperiu material. / 21

În acea zi s-a făcut saltul cuantic: am trecut dintr-o lume în alta. / 27

Toată viața mi-am dorit să fiu și eu în rând cu lumea. / 33

VHS / 37

Îmi dădea idei cerul. / 43

„Zaharia" constituie un soi de capodoperă. / 51

În spatele serviciilor secrete e Creația! / 61

Invizibilul de lângă noi... / 69

Filme, filme, filme.../ 77

Până la revoluție aveam control total. / 81

Aveam bani, aveam putere, nu o puteam gestiona... / 95

N-aș vrea să mă treceți în rândul banalilor. / 107

Toți care au făcut ceva (după 1989) erau oamenii lor. / 115

Fără bani pot să trăiesc, dar fără filme, nu (Irina-Margareta Nistor) / 133

Nici Ostap Bender, nici Enric Marco – simplu, Dorel (Dorin Tudoran) / 145

Mulțumiri / 155

ANEXE / 157

INDEX / 183